

Luk_U 'sɛbhɛ Sa Luk_I gbaa -Zezuu gb_Uz_Un_U gb_U

-Dɔtlɔy_U ɔ -yɔ *Pɔlv mnia 'lakpa 'w_U, mɔ -wa. Luk_U 'sɛbhɛ ɔ cɛlia, we gwedɪda ɔ nɛɛ n_U, -we ka 'gb_U ɔ yia 'sɛbhɛ n_I cɛli, m_U -wa n_U, nyima 'ka -Zezu -g_Ugb_U 'dɛbhie yibheli.

-We ka 'gb_U Luk_I yia 'sɛbhɛ n_I cɛli m_U n_I

¹ Teofil_I 'kad_U, -na f_U! -We plia -seli -a_Un glaa, nyima duun ka we cɛlicɛhe layla. ² Nyima, -wa 'yia wee gb_U gwedɪda, 'in wa yia -Lagɔwɛli gbagbanya -zɛ n_I, -we wa gbaa -a_Un -y_Ila n_I, 'm_U wam_Ia cɛlia. ³ Na 'dɛbhie -gbolu, da wee gb_U dɪlia gwe, sa we 'pɪplia 'wɔla, 'in in yia we layɪbha. Sa we mimm_Ia 'wɔla, 'in in yia we yibheli ŋwɛɛ ŋwɛɛ. We 'gb_U, Teofil_I, we nan_I 'm_I d_Ud_U, 'm_U in cɛlia da 'sɛbhɛ 'w_U, 'in in yia -m_I we yoo 'pa. ⁴ In 'n_I -m_I 'w_Ucɛli bhebhe. -Zezuu wɛli wa -slo_Iua -m_U, sa we -zɛa wɛli -z_Un_U, -in 'ka we 'jiyibhelii 'gb_U, in yia -m_I 'w_Ucɛli.

Zakalii -yɔ Elizabet_U 'yugwaligb_U

⁵ Bhla -we nya d_Ud_U 'wlulapɪlɪnyɔ *Ewlodu pɪli bhaa Zudee -d_Ud_U 'wlu la n_I, *-Lagɔbubɔnyɔ yabhlo, ɔ m_I bhaa -bha, 'mɔ wa laa Zakalii. *-Lagɔbubɔnyaa z_Ua wa laa Abia, -mɔ wa nyɪdɪ ɔ m_Ia. ɔ ŋwnɔɔ 'ŋn_I wa laa Elizabet_U. 'In ɔ yia -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kad_U *-Awlɔɔɔn z_Uayli 'bh_U. ⁶ Zakalii -yɔ Elizabet_U 'sɔɔ nɔnɔbh_U tɪklu -Lagɔ 'y_Iliya 'w_U. 'In wa z_Ua -bha -Lagɔɔ tite saz_Un_U sa, we -yɔ ɔ wɛli 'dɛ weee 'sɔ. ⁷ -Gb_U Elizabet_U -t_Uaa 'gb_U, wa 'n_I 'y_U-ka, 'in wa 'dɛ 'sɔ yia gɔ.

8 'Yli yabhlo nya, 'in Zakalii nu -Lagobuboo zvaa 'yli yia nyini. 'In Zakalii yia o -Lagobuboo -lubho nua mni, -mo *-Lagobudu 'kadu zo. 9 -Lagobubonyaa lenogbu 'cin 'wu, wa -ka gba wa 'ka wa libho dlili ni, -nigbi wa paa. -Muu zli mia, wa 'paa wee -nigbi ni, Zakalii -gu we bhililia, o 'ka -mo -Lagobudu 'kadu zo pla, o 'ka -mo 'wli -siae 'gbu. 10 Wee 'wlu -sie bhla nynia ni, -zugba -Lagoo nyumaa -zlo -di -bha 'pipee la, wa mi -Lago bhuhhoeda.

11 Zakalii mi -Lago bubooda, Jejitapee 'anzi yabhlo yia o 'klutlali. We 'yiligbe -bha 'slakagusalidu, -we -gu wa siea 'wlinya, we lilisob. 12 Da Zakalii 'yia wee 'anzi -yo, 'pion sloa o dlu, 'in -nyanigbo yia o -kpal. 13 'Anzi nee o -yiae: «Zakalii, -in 'na nu nu nyano -ni. -Lago ka -na -Lago -bhuhhoeweli 'wuhunu. Nukpasuyu -na 'hwno Elizabethi yia gwalia -mi -yia. O -ka o gwali, 'in -in 'ka o 'hni zo *Zaan. 14 Oo 'yuu 'gbu, 'muna 'kadu yia -mi 'wu yia. Nyima -duun o gwali gwahie yia 'muna 'wola. 15 -We ka gbu -wa ni, -bha Jejitapee 'yu, nyume 'kadu o yia -zea. O 'na 'ka -dlo zalu 'ma, o 'na 'ka nu kalo 'ma. O mi -mo o 'nyaaa nukple ni, 'in -Lagoo Zuzu 'Pupa 'kaa o ye. 16 *Izlaelinyuma -duun o yia Jejitapee, -o -wa wa -Lagoo -gbe lola. 17 Nyumaa -Kanyoo 'yugalinyo o -mia, 'in zuzu -yo 'tite, -we mi bhaa *Elii -gu ni, mu yia o -gu yia. O 'ka we leno, 'in didea -yo 'yua 'so 'ka 'yibhali -yibhali. 'Bhie, -wa'a zua -Lago 'nuhwe, o 'ka wa nyuma tikluu gbu yilo 'nye. O 'ka 'sa wa -yomnazi Nyumaa -Kanyoo -nu nya.»

18 -Lagoo 'anzi gba 'saa, Zakalii nee: «-Ami ka go, 'in na 'hwno mi hwnokaa nya, -na weli -in gbaa da 'lee, sa we 'ka 'wulapipha?»

19 'Anzi yia we 'biɣɔpali, we nɛɛ: «-Ami -wa Gablie. -Lagɔ-ɔ 'yu na yligbea, mɔ tiea 'mi, nu, in yi, in 'ka -mi -yla wɛli ni -yɔ gbɔzɔnu -gbɔ ni gba. 20 Wɛli -we in gbaa dɛ -mi -yla, -in 'ni we dli 'wɔdu 'gbɔ ni, we 'bhɔ -zɛɛn 'wɔ, bhobho -na yia -zɛa, wɛli 'na 'ka -mi ɲwɛɛ 'tla. 'Yli -we -Lagɔ 'paa ɲwɛɛ, we -ka nyini 'bhie, 'in -in 'kaa gba.»

21 Zakalii mi -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ -gwɛda kplok-ploo 'gbɔ, -Lagɔɔ nyima -wa mia -bha 'pipee ɔ wɔɔda, ɲwɛgaga ka wa subha. 22 Nu, ɔ 'tlaa, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka wa -yla gba. 'In nyima yia we -yɔyi nu, -lu yabhlo ka ɔ 'kɔ 'tlali -mɔ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ. 'In -zugba ɔ paa wa -yla sɔ. ɔ 'ni mneni ɔ 'ka gbɔ -gɔsa. 23 ɔnuɔ -Lagɔɔ bɔbɔ yli bhia ni, 'in ɔ yia ɔ -zɔɔ lɔmni.

24 'Yli 'sɔ -lɛ 'pla, 'in Zakalii 'ɲwnɔ Elizabeti yia nɔkpla pla. 'Cɔ gbu 'wɔ, -zugba ɔ zize ɔ 'dɛ. 'In ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dli zɔɛ: 25 «-Aa! -Lagɔ ka 'mi nyazi 'yili, ɔ ka 'mi zɔ 'kɔ -sa nyima 'yiliya 'wɔ. 'In in yia gwali ɲwnɔ -zɛ.»

Sa 'anzi kwaa Malii -Zezuu gwaligbɔv 'di

26 Elizabeti plaa nɔkpla, ɔ ka 'cɔ gbelibhlo, 'in -Lagɔ yia ɔ 'anzi Gablie tie -mɔ Nazaret, Galilee -dɔdɔ -gɔ. 27 -Mɔ 'yieslɔɲwnɔyuu -gbɛ ɔ tiea we. ɔ 'ɲni wa laa Malii. ɔ 'ni -slɔ nɔkpasu -yi. Nu, nyime yabhlo wa laa *-Zɛzɛfɔ, ɔ bhoyi -wa. Nyimaa 'wlulapilinyɔ *-Davidu zɔyali -nyime yabhlo -wa. 28 -Lagɔɔ 'anzi plaa ɔ -gbɛ, 'in we nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Malii, a fɔv! A li 'mɔna. Ama -Lagɔ 'nyɛa ɔ zɔzɔnu, ama na saa fɔ, -Lagɔ -yɔ ain 'sɔ mi.»

29 Malii 'nɔa wɛli -mɔni, we ka ɔ dli sumanu. 'In ɔ yia ɔ 'dɛ layibha 'lee: «Fɔ -mɔmɔ we -saa dɛ 'mi, sa -mɔv 'ji mia?» 30 'Anzi nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Malii, nyanɔ 'na

slolu ain dlu -ni. -Lagɔ ka ɔ zɔzɔnɔ ain 'nyɛ. ³¹ A -tali, nɔkpla a yia plaa, a 'ka nɔkpasuyu gwalɩ, 'in a 'ka ɔ 'ɲni zɔ -Zezu. ³² Nyimɛ 'kadɔ ɔ yia -zɛa, 'in wa 'ka ɔ la Yali -Lagɔɔ 'Yu. 'Mɔ Jejitapɛ yia ɔ dɔkpasaa -Davidu 'ɲnimnikpe 'wɔladɩa, 'in ɔ 'ka nyɩma 'wlulapɩli. ³³ Mɔ yia Izlaɛlnyɩma weee 'wlulapɩli 'kɔmɔɔ, 'in ɔ nyɩmaa 'wlulapɩle 'ni bhloluda -ka.»

³⁴ Malii nɛɛ 'anzɩ -ylaɛ: «In 'ni nɔkpasu -yi, sa we 'ka 'wɔlanɔnnɔa?»

³⁵ 'Anzɩ yia we 'bigɔpali ɔ -ylaɛ: «Zuzu 'Pɔpa yia ain -gɔ yia, 'in Yali -Lagɔɔ 'tɩtɩ yia ain -gɔgbliɩ zuzu 'bhisa. We 'gbɔ, ɔɔ 'yu a yia gwaliɩ, ɔ mɩ -mɔwɩda, 'mɔ wa yia laa -Lagɔɔ 'Yu. ³⁶ Ama zɔayli ɲwnɔ Elizabethɩ mɩ nɔkpla, ni, ɔ ka gɔ. Nɔkpasuyu ɔ yia gwaliɩ, -ɔ wa laa zɩmɛ -gblɔtɔ ɲwnɔ, ɔ 'cɔ gbelibhlo mia da. ³⁷ -We ka gbɔ -wa ni, -lu yabhlogbɔɔ 'kaa -Lagɔ sɩali, we 'ni -mɩ.»

³⁸ Tɔɔn, 'in Malii nɛɛ: «Jejitapɛɛ lubhonɔɲwnɔ in -mia. Sa -in gbaa dɛ, we nɔ 'sa na -nɔ nya.» 'In 'anzɩ yia ɔ kwesi 'bhɔ, 'in we yia mni.

Malii mni Elizabethɩ yia

³⁹ Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Malii -sɔa 'wɔ -gwagwie nya, 'in ɔ yia Zudee -dɔdɔɔ da -gɔgɔ -zuaa 'gbe yabhlo 'wɔ mni. ⁴⁰ ɔ plaa Zakaliɩi -budu zɔ, 'in ɔ yia Elizabethɩ fɔsa. ⁴¹ Da Elizabethɩ 'nɔa Malii fɔsawɛli ni, yu mia ɔ nɔkplɛ, 'in ɔ yia lazuklu. 'In Zuzu 'Pɔpa yia Elizabethɩ ye. ⁴² 'In ɔ yia 'wɔkpɩ 'tɩtɩɛ:

«Malii! -Lagɔ ka ain 'nyulanɲwna, we 'ka 'ɲwni weee -zi. 'In ɔ ka 'ya 'yu -ɔ mia ain nɔkplɛ 'nyulanɲwna. ⁴³ Aya! Nyɔɔ in -mia, 'in na -Kanyɔɔ 'nyaa yi na -gbɛ yia? ⁴⁴ Nu, a yɩ -yɔɔ! In 'nɔa amaa na fɔsawɛli, tɔɔn, 'yu -ɔ mia 'mɩ nɔkplɛ, 'in ɔ yia lazuklu

'muna 'kadu nya. ⁴⁵ Gbu Jejitape gbaa aun -yla, a ka we dli 'wudu nu, le we yia nuaa 'gbu, 'wototue -dlao mi amaa -nu nya.»

Malii-mnunia -Lagoo 'hni

⁴⁶ Elizabethi gba 'saa, -bha -bhlokpade Malii nee:

«Cun, Jejitape 'yli,

o 'hni na yia -mnunia.

⁴⁷ 'Muna ka na dli ye,

na Gbuwsanyo -Lagoo 'gbu.

⁴⁸ -We ka gbu -wa,

-Lagoo ka 'mi 'yli -gu 'pa,

o nyazidli nya.

-Ami, o lubhononyo,

-o 'nia -lu yabhlogboo nya -mi.

We 'gbu, we 'bhu -zeen 'wu,

bhla weee nya, nyima yia na daa gbaa:

⟨'Nwono, o -Lagoo hwna 'nyu la.⟩

⁴⁹ -Lagoo o ka 'tite pila 'tite weee 'wlu la,

o ka 'mi gbu 'kadu -yla lenu.

O 'hni mi -mawloba.

⁵⁰ Nyima -wa zua o 'nonye,

bhla weee nya o yilia wa nyazi.

⁵¹ O soo 'tite o -slolua,

'in -wa ka dli zo,

'dee 'ylimanie mia,

o yia wa -yosisali.

⁵² -Lagoo ka duduu 'wlulapilinya wa 'hnumnikpe -gu -sa.

'In o yia nyima -se -se 'bi 'kadu 'nye.

⁵³ Nyima -wa 'kli mia 'bhada,

o ka wa -lu -zono 'nye duun,

'in o yia 'hnumninya vu, wa kwe klo nya.

⁵⁴⁻⁵⁵ O ka o lubhononyo *Izlaeli -yobe.

'In ɔ 'ni ɔ nyaziɔdlu lenɔgbu 'wɔɔdlu,
 *Ablaamu -yɔ ɔ 'yuoyuaa gbεgbεin,
 -zu weee nya.

Sa ɔ gbaa -amɔaa dɔkpasɔ -yla,
 'sa ɔ mɔa we nɔɔda.»

⁵⁶ Malii -dɔɔa Elizabeti -gbε la, we li sa 'cu ta,
 'bɔhie, ɔ yia ɔ -zɔɔ lɔmni.

*'Zan *-Batisu gwalɔgbu*

⁵⁷ Bhla -we nya Elizabeti 'kaa 'wlusa we nɔɔnia,
 'in ɔ yia nɔkpasuyu gwali. ⁵⁸ Elizabeti kwesinyima
 -yɔ ɔ zuayli -nyɔma 'nɔa ni, Jejitape ka Elizabeti
 nyazi 'kadu 'yɔli, 'in wa -yɔ ɔ 'sɔ yia we 'mɔna li.

⁵⁹ Da 'yu lia lɔkɔwlu -bhlo, wa yia ɔ kni 'wɔ 'paa,
 'in wa nεε, wa 'ka ɔ dide Zakalii 'ηni ɔ zu. ⁶⁰ 'In ɔ
 'nyaa nεε: «-Innya! 'Mɔ wa laa Zaan.»

⁶¹ Wa nεε ɔ -ylaε: «'Nni -mɔni 'ni amaa zuayli -mɔ.»

⁶² 'In wa yia ɔ dide layɔbha sɔ nyaε: «Sa -in 'ka
 ɔ 'ηni zua?» ⁶³ Zakalii 'yɔbɔha wa -boklo falu ni,
 'in ɔ yia we -gu celi ni: «'Yuu ηni -wa Zaan.» 'Nni
 -we ɔ celi, wa 'yia we -yɔ ni, 'in ηwegaga yia wa
 'dε weee sɔbha. ⁶⁴ -Bha -bhlokpade Zakalii mɔ -
 bloa, 'in ɔ yia gbagbɔ bhli, -zugba ɔ mɔni -Lagɔ
 'ηni. ⁶⁵ Tɔɔn, nyanɔ yia ɔ kwesinyima weee 'wɔslo,
 -zugba nyima weee, -wa mɔa Zudee -gɔgɔ -dɔɔɔ -gu,
 gbɔgbali we -yla. ⁶⁶ -Wa weee 'nɔa wee gbu -mɔni,
 dli zɔ wa dɔɔa we la, 'in wa yɔbɔha -yɔbɔha laε:
 «'Ao! Nyɔɔ 'yu -mɔni 'ka ci -zεa?» Ni, -Lagɔ 'tite -
 yɔ ɔ 'sɔ mɔ.

Gbuzɔnu -gbu, -Lagɔ nva lε, Zakalii 'paa we -fali

⁶⁷ Zuzu 'Pɔpa yea ɔɔ 'yuu dide Zakalii, 'in ɔ yia
 gbɔɔ -falɔpapie bhli:

⁶⁸ «Jejitape, -ɔ -wa Izlaɔlɔnyɔmaa -Lagɔ,

- a -mnini o 'nni. Mo bea o nyuma -yo,
'in o yia wa gbu 'wusa.
- 69 Nyimaa Gbuwsanyo 'kadu,
-o 'bhva -Lagoo lubhononyo -Davidu zwayli,
o ka o -ain 'nye.
- 70 -Lagoo ka 'cin we gba o -mowlo gbuu -falpanyaa
nwe nya.
- 71 Nu, mo yia -ain -amiaa tonyima kwee -saa,
'in o 'ka -ain -wa weee nyea -ain 'wu,
wa 'tite zo -sa.
- 72 'Sa -Lagoo -slolua sa o nyazidli -amiaa dukpasu 'klu.
'In o ligbea o -yo o nyuma 'soo -mowlo
*'wusloluugbu.
- 73 -Lagoo ka zlime -amiaa dukpasa Ablaamu -yla bi,
nu,
74 -amiaa tonyima kwee o yia -ain -saa,
'in o 'ka -ain nyanoo dlu -sa,
-a 'ka o lubho nu,
75 -mowlowlwe -yo 'wotutue tiklu nya o 'yu,
bhla -a -gaa 'yliyoo.
- 76 'In -mi, na 'yu, wa yia laa,
Yali *-Lagoo gbuu -falpanyoo.
- Nu, -mi yia Nyimaa -Kanyoo 'yu noa,
'in -in 'ka o 'yloogblunya -yo mnazi.
- 77 'In -in 'ka o nyuma -yla we 'woyleli nu,
-Lagoo -ka wa -yogbu 'wuti, mu slolua wa 'pupue.
- 78 -Amiaa -Lagoo nyazidli 'kaduu 'gbu,
o yia yalu san -we -yo zlukpa yluu san 'wowlua,
-ain -gu 'mnia,
- 79 we 'ka -wa mia nikpise 'wu ladida -yo -wa mia
tlithee zuzu 'wu ladida, glaa layi.
'In we 'ka -ain 'wotutue -dlawoo 'yloogblu dasloluu
'gbu.»

⁸⁰ 'Yulε mɪ 'yɪlɪmɪnɪdɪ, 'ɪn ɔ 'wlukɔvɔn mɪ ladoluda. 'ɪn ɔ yia da bεblεε ladɪɪa mɪnɪ ɔ 'dε -bhlo tɪklu 'bhie, 'yɪ -we nya ɔ -slolua ɔ 'dε Izlaεlɪnyɪma 'klɔ, 'ɪn we yia nyɪni.

2

-Zezuu gwalıgbv (Mt 1.18-25)

¹ -Mɔv bhla, nyɪmaa 'wlulapɪɪnyɔ 'kadu *Sezaa Ogusɪ palia tite yabhlo, nu, wa zelɪ ɔ nyɪma weee, dɔdɔ weee -gv. ² Bhla -we nya Kiliniusɔ mɪa Siliiii -dɔdɔ -gv nyɪmaa 'wlulapɪɪnyɔ nya, we bhla wa zelɪa nyɪma tɪanɔ. ³ Nyɪma weee yia wa 'dεε -zɔɔ wa 'ɲɪnɪ cɛɪa mɪnɪ -bhlo -bhlo.

⁴ * -Zεzεfv -mɔɔ yi 'yaa Nazalεtɪgbe 'wɔ 'bhv, Galilee -dɔdɔ -gv, 'ɪn ɔ yia -Davidu 'gbe wa laa Betilεmɔ nɔkplε mɪnɪ, Zudee -dɔdɔ -gv. -Davidu zɔayli -yɔ ɔ -budu zɔ -nyɪmε ɔ -mɪa, -Davidu -budu zɔ. ⁵ ɔ -yɔ ɔ bhoyi Malii, -ɔ mɪa 'wɔwɔv -nɔkpla 'sɔ, 'ɪn wa yia mɪnɪ, wa 'ka wa 'ɲɪnɪ cɛɪu 'gbv. ⁶ Wa mɪ Betilεmɔ, 'bhie, Maliii 'wlusabhla yia nyɪni. ⁷ 'ɪn ɔ yia ɔ 'wɔkpɪalɪ yu gwali, nɔkpasuyu nya. ɔ bibelia ɔ 'naa -yɔla nɪ, 'ɪn ɔ yia ɔ nɪmaa 'wɔlɪlɪ -gbo 'wɔ lapɪɪ. Nu, wa 'nɪ 'bɪ 'yɪ 'lakpanyaa -budu zɔɔ 'gbv.

-Lagɔɔ 'anzɪ yabhlo -laa bhlabhlεε 'yliyɔvɔnya 'dɪzɔv

⁸ -Mɔ wee dɔdɔ -bhlokpadε -gv nɪ, kpaɪa bhlabhlεε 'yliyɔvɔnya gva. Sabɔ, -zugba wa kv wa bhlabhlεε -zlo ɲwε. ⁹ -Jejitapεε 'anzɪ yabhlo yia wa 'klɔtlalɪ, 'ɪn -Lagɔɔ 'ɲɪnɪmɪnɪee san 'kadu yia wa gbeli. 'ɪn -nyanɪgbɔ yia wa -kpalɪ. ¹⁰ 'Anzɪ nεε wa -ylae: «A 'na nyamanɪ -nɪ, nu, 'dɪzɔvɔv ɪn -laa aɪn. Mv yia nyɪma

weee 'mōna 'kadu dli zō slua. ¹¹ -Zεεn sabō, wa ka amiaa Gbōwōsanyō gwalī, -mō -Davidu -zōō. Mō -wa -Lagōō -Bhasanyō, 'in mō -wa Nyūmaa -Kanyō. ¹² -Lu -we 'kaa o -slolu, 'bhie, a 'ka o yibheli mō nī: 'yuyolu yabhlo a yia 'yia, 'naa mī o -yōlabibelida, -zugba o pī nūmaa 'wōlilī -gbo 'wō la.»

¹³ Tōōn, yalī 'anzu -zlo yia 'anzī -gubho, -Lagōō 'ηnūmūnūie nya, -zugba we gbaa:

¹⁴ «-Lagōō 'ηnī 'yli -mō yalī 'pīpī,
'in nyūma -wa -Lagōō 'yibhaa,
'wōtōtōe -dlōō mī wa -nū nya dūdū -gū.»

Bhlabhlēē 'yliyōzōnya mūia Bētilēmō

¹⁵ Da -Lagōō 'anzūnya 'bhōa wa kwesi, 'in we 'dē weee yia yalī mūnī nī, -bha bhlabhlēē 'yliyōzōnya zūzūba 'dī, wa nēē: «-A mūnī Bētilēmō, gbū -we nūa -mō lē, Jējitapē -slolua -aīn 'klū, -a 'ka we 'yī.»

¹⁶ Wa -sōa 'wō -gwagwīe nya, 'in wa yia -mō mūnī. 'In wa yia -mō Malii -yō -Zēzēfō yī. 'Yuyolu pī nūmaa 'wōlilī -gbo 'wō la, 'in wa yia o 'yī. ¹⁷ Da wa 'yīa o 'yuyolu nī, -we 'anzī gbaa wa -yīa o 'yūu daa, 'in wa yia we 'dīsāsīe bhli nyūma tōba -yīa. ¹⁸ Gbū -we bhlabhlēē 'yliyōzōnya gbaa, -wa weee 'nūa we, ηwēgaga sūbhaa wa. ¹⁹ Gbū weee 'plīa, Malii yia we dli zō ladilī. O -ka ladī, -zugba o pūpalī we -gū 'wlukūōn la. ²⁰ -Mūō 'bīgō, 'in bhlabhlēē 'yliyōzōnya yīa lūmūnī, -Lagōō 'ηnī yilīmānīe -yō o 'ηnī mūnūie nya. -We wa 'nūa klāa, 'in wa 'yīa -yō klāa, nū, sa 'anzī gbaa we wa -yīa, 'sa we nūa.

Malii -yō -Zēzēfō 'sō yīa -Zēzū -slolua mūnī, -Lagōbūdū 'kadu zō

21 'Yuu lɔkɔwlu -bhlo nynia, 'in wa yia ɔ kni 'wɔpa. 'In wa yia ɔ 'ɲni zɔ -Zezu. Wa 'ni -slɔ ɔ nɔkpla pla, 'ɲni -we 'anzi gbaa ɔ 'nyaa -yla ni, 'mɔ wa zɔa ɔ.

22 'In da Maliii -yɔwɔlɔ yli nynia, sa we mia cɛlɔda *Moizɔ tite 'wɔ, 'sa -Zɛzɛfɔ -yɔ Malii kwaa 'yu *-Zeluzalɛmɔ, wa 'ka ɔ Jejitapɛ 'klɔslɔlu. 23 Nu, we mi cɛlɔda Jejitapɛɛ tite 'wɔɛ:

«'Wɔkpɔali nɔkpasuyu wa yia -bha -saa Jejitapɛɛ -nɔ nya.»

24 Wee tite -bhlokpade gbaa wa bɔbɔ -Lagɔ, -de gbele sɔɔ, -de -kpakɔn yua sɔɔ, we nya, 'in Malii -yɔ -Zɛzɛfɔ -yɔ we yia mni.

'Simeɔɔ 'paa -Lagɔ fuo -Zezuu 'gbɔ

25 Nu, nyime yabhlo mi bhaa -Zeluzalɛmɔ, 'mɔ wa laa 'Simeɔɔ. Nyime tikli -wa, 'in ɔ zɔa -Lagɔ 'nɔɲwe, 'in ɔ mia *Izlaɛlu Gbɔwɔsanyɔ wɔda. Zuzu 'Pɔpa mi ɔ -gɔ. 26 -Mɔɔ nɛɛ ɔ -yla 'ciɛn, nu, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ ɔ yia yoo 'paa, ɔ 'ni -slɔ -mɔɔ 'yi, ɔ 'na 'ka tli. 27 -Lagɔɔ Zuzu 'bhua 'Simeɔɔ 'wɔ, 'in ɔ yia -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ mni. We bhla, -Zezuu didea ka wa 'yu -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ kwa. 'In -we Jejitapɛɛ tite gbaa, wa 'ka we lɛnɔ ɔ -yla. 28 'Simeɔɔ 'bhua 'yu 'wɔ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'in ɔ nɛɛ:

29 «Jejitapɛ, -we -in gbaa, we ka lɛnɔ.

-Slɛɛn -in mneni -in 'ka -na lubhonɔnyɔ 'yitide, ɔ 'ka tli -dlɔɔ.

30 Nu, *nyimaa Gbɔwɔsanyɔ -in 'paa yoo, in ka ɔ 'yi na 'yli 'sɔ nya.

31 Nu, nyime ɔ -in nɔa lɛ, nyimaa Gbɔwɔsanyɔ nya, nyima weee 'yu, in ka ɔ 'yi.

32 Mɔ -wa, zli -we 'kaa dɔdɔgɔ -nyima weee nikipise 'wɔsa.

Izlaelinyima -in -saa -bha,
wa 'ηni 'ka mni o 'gbu.»

'Simeo -falpagbu

³³ Gbu 'Simeo mia gbada -Zezuu daa, we ka o 'nyaa -yo o dide 'so ηwegaga -subhali. ³⁴ 'Simeo ηwnaa wa 'nyu la, 'in o nεε -Zezuu 'nyaa Malii -ylae: «A -tali, 'yu -mōnu 'gbu, nyima -duun yia bhlia, 'in nyima -duun yia 'wōsōa *Izlaeli -dudu -gu. Mō yia -Lago -slolua, 'in nyima tōba 'na 'ka o gbu -yoηwnu. ³⁵ 'In nyima duun dli zō lapopaligbonya mia, wa dli zō zizeda, sanεε o yia we zli 'klu wlelia bebleε. 'In ama, Malii, gbu -we yia aīn ylia, -yo we yia aīn 'cōnōa, nεε 'yli 'so tūgūgble wa fa amaa dibhe 'wu.»

Ani 'paa -Lago fuo -Zezuu 'gbu

³⁶ We bhla, Fanuelu 'yu Ani, -o -wa -Lagōgbu -falipanwō, Aselu zūayli, -mō mī 'ya wee -Lagōbudu 'kadu zō, -zugba o ka gō. O -dōgbu bhla, o -kūa yli, we li -zū gbesō, 'in o 'lowli yia tli. ³⁷ O ka -zū gb -mūva -zū -mūva, 'in -zugba o mī -dūgbānwō nya. O mī -Lagōbudu 'kadu zō 'kōmū, 'in o nūa -mō -Lagō lubho zūkpε, jibheza, -zugba o pla 'sun, 'in o bhuhoe -Lagō. ³⁸ Da 'Simeo mia Malii -yo -Zεzεfu 'so -yla gbu gbada, we bhla Ani plaa -Lagōbudu 'kadu zō, o 'yia -Zezu ni, 'in o yia -Lagō 'ηni mūnūe bhli. 'In -zugba nyima weee -wa mia -Zeluzalemū 'wōzitiyl wōda, o gba -maa -yla -Zezuu gbu.

-Zezu -yo o nyima 'so 'bhitia lv Nazaleti

³⁹ Gbu -we Jejitapεε tite gbaa, -Zezuu nyima bhia we lenve, 'in wa yia wa 'gbe nūkplε lūbhiti, Nazaleti, Galilee -dudu -gu. ⁴⁰ Wa mī -mō, -zugba 'yu ylimani,

o tɛmanɪ la. 'In gbɔyilo yia o ye, 'in -Lagoo 'nanɪ yia o nya -tu.

-Zezu ka -zv kugbua lɛ 'sɔ, 'in o yia -Lagobudu 'kadɔ zɔ mnɪ

⁴¹ -Zv weee nya, -Zezuu 'nyaa -yɔ o dide mnɪa *Zuifɔɔ *'Wɔzɪtylɪ 'fɛtɪ* -gɔ -Zeluzalɛmɔ. ⁴² -Zv yabhlo nya, da -Zezu 'yɪa -zv kugbua lɛ 'sɔ, sa wa mnɪa 'cɪn 'Wɔzɪtylɪ 'fɛtɪ -gɔ nɪ, 'in o -yɔ o nyɪma 'sɔ yi 'saa -mɔ mnɪ. ⁴³ 'Fɛtɪ bhɪa, wa mɪ Nazaletɪ lɔyida, 'in wa 'yu -Zezu yia -Zeluzalɛmɔ -tu. O didea 'nɪ we 'jiyibheli. ⁴⁴ Wamɪa dli nu, -Zezu mɪ wa nɔnɔnya glaa. Wa nɔa 'ylɪ -bhlo, 'in wa yia o datalɛ bhli wa nyɪma -yɔ wa 'talea nyɪdɪ. ⁴⁵ Nu, wa 'nɪ o 'yɪda -mɪ 'gbɔ, 'in wa yia -Zeluzalɛmɔ lɔbhiti, wa 'ka -mɔ o datalɪ. ⁴⁶ We 'ylɪ tanɔɔ zli, 'in wa yia o 'yɪ -Lagobudu 'kadɔ zɔ. -Zugba o -dɪ titee gwesanya nyɪdɪ la, o pɔlɔ wa yukwli, 'in o yɪbha wa gbɔnya la. ⁴⁷ Nyɪma -wa pɔlɔa o wɛli yukwli ŋwɛgaga ka wa subha, o 'ylimnee -yɔ o gbɔɔ 'bɪgɔpalee 'gbɔ. ⁴⁸ Da o nyɪma 'yɪa o nɪ, 'in ŋwɛgaga yia wa subha. 'In o 'nyaa nɛɛ o -ylaɛ: «Na 'yu, lɛ ka 'gbɔ -in yi 'sa -aɪn -yla nɔa? -In -talɪ, in -yɔ -na dide mɪa -na datalɪda, -amɪaa dli ka sumanɪ bhabha.»

⁴⁹ 'In o yia we 'bɪgɔpalɪ wa -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbɔ a nɔnɔ 'mɪ 'yilibɪa? A 'nɪ we 'ji -yi nu, na Didee -budu zɔ in 'kaa -mɪ?» ⁵⁰ Nu, o nyɪma 'nɪ gbɔ -we o gbɔa wa -yla 'wɔlanɔ.

⁵¹ -Zezu -yɔ o nyɪma 'sɔ yia Nazaletɪ lɔbhiti, 'in o yia wa 'nɔŋwɛ zv. 'In o 'nyaa yia gbɔnya -mɪnɪ dli zɔ lazɔ. ⁵² -Zezu mɪ 'ylimanɪda, -zugba o gbɔyilo ylimanɪ -gɔwɔla, 'in o namanɪ -Lagɔ -yɔ nyɪma dɔdɔ.

* **2:41** 'Mɔ wa laa -tuauwɛli 'wɔ: «Pâques».

3

*'Zan -Batisi mnazia Nyimaa -Kanyoo 'yloogblv -yo
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Zn 1.19-28)*

¹⁻² Nu, Tibee Sezaaa nyimaa 'wlulapilnee -zv kug-bua le gbunv nya nu, we bhla, Ponsi Pilati mi duduv 'wlulapilnyo nya Zudee. Ewloov mi nyimaa 'wlulapilnyo nya Galilee, 'in o bheli Filipu mia Itulee -yo Tlakoniti -dudv -gv, -zugba Lizanias -moo mi Abileni -nyimaa 'wlulapilnyo nya. 'In Anasi -yo Kaifu 'so mi *-Lagobobonyaa -cian 'kadu nya. We bhla, Zakalii 'yu *Zaan o dilia da beblee la, 'in -Lago yia o -yla gbv gba. ³ 'In Zaan yia Zudeen gbua dudv weee -gv 'plilie bhli, -zugba o gba nyima -yla: «A 'bhiti dli, a yi in 'ka ain batizee, 'in -Lago 'ka amiaa -yogbv 'wvti.» ⁴ Sa *-Lagobv -falpanyo *Ezaii celia o 'sebhv nukple, 'sa we nva. O nee:

«Nyime yabhlo kpia 'wv da beblee, o nee:

«Nu, a mnazi Nyimaa -Kanyoo 'yloogblv -yo,
a nv o 'yu 'yoo tikli.

⁵ 'Gbiwlu weee yia klaa,

-gogv weee -yo 'kpida weee yia sloa.

'Yloogblv 'wvkanodanya yia 'wvslamania,

'ylinyuno -yloogblonyaa -gv yia

'wvmmenia ylvoylv.

⁶ 'In *Nyimaa Gbvwsanyo -Lago 'paa yoo,
dudv gv -nyima weee yia o 'yia.» »

⁷ Nyimaa -zlo mi Zaan -gbe yida, o 'ka wa batizee, 'in o nee wa -yla: «Tibhe -gv! -Dawlician! -Lagoo gbvwbhuyl ka cipa. Nyoo -salu ain 'di, 'in a papali 'wlukvun la nu, a mneni a 'ka -Lagoo 'ce -we mia yida kwee 'tlaa? ⁸ A 'bhiti amiaa dli, 'in a -slolu we amiaa lenvgbonya 'wv sazov sa. A 'na

gbali amiaa 'dεε dli zɔ -niε: «Nu, Ablaamɔ mi -amiaa dɔkpaɔ nyaa 'gbɔ, -a ka gbɔwɔbhɔ -nɔ. Nu, in nεε aɩ -ylaε, -Lagɔ mneni, ɔ 'ka tɔkpanya ni Ablaamɔɔ 'yua -zεli. ⁹ -Lagɔɔ 'nεnɔ gbee 'yli -di sunyaa bhɔ -yɔ la pepe. Su weee -we'e 'paa 'bhue -zɔnɔnya ni, -dia ɔ yia we, ɔ 'ka we -kosu 'wɔ viteli.»

¹⁰ Tɔɔn, 'in waa nyumaa -zlo yia Zaan layibhaε: «Sa -a 'ka -ylaε nɔ ya?»

¹¹ Zaan yia we 'biɔpali wa -ylaε: «-ɔ -ka -bana 'sɔ -ka, ɔ 'nye 'yabhlo nyumε -ɔ 'nia -bana -ka. 'In -ɔ -ka lililu duun -ka, ɔ dlili we.»

¹² *Nisɔn -gwezisanya tɔlɔa yia Zaaan -gbε, ɔ 'ka wa batizee. 'In wa yia Zaan layibhaε: «-Amiaa -kanyɔ, sa -a 'ka nɔa?»

¹³ 'In Zaan yia we 'biɔpali wa -ylaε: «'Gwezi -we a 'kaa -sa, amiaa 'dε -yi we, a 'na pali we -gɔ -ni.»

¹⁴ 'In 'slɔja yia ɔ layibha 'yaε: «Sa -amia 'ka nɔa?»

ɔ nεε wa -ylaε: «A 'na -sali nyuma 'gwezi kwεε -gla nya -ni, a 'na lili wa -bi 'wɔ -ni. Amiaa 'pεniɔgwezi namanɔ aɩ dɔdɔ.»

¹⁵ Nyuma, -wa mia wɔda, maa yibhaa -maa 'dε la dli zɔ, «Zaan mia dε, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ 'kaa yi, -de mɔɔ?» ¹⁶ Nu, Zaan nεε wa 'dε weee -ylaε: «-Ami, 'nyu nya na batizea aɩ. Nu, -ɔ mia yida, ɔ 'tite -zi na -nɔ. In 'ni we 'kɔ -ka, in 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo. Mɔ yia aɩ batizea Zuzu 'Pɔpa -yɔ -kosu nya. ¹⁷ ɔ ka ɔ bɔtε kwεε, ɔ 'ka ɔ 'mnɔ 'wɔpɔ, 'in, ɔ 'ka we 'ya -yɔ we vavi -yɔsɔsali. 'In ɔ 'ka we 'ya -zɔnɔnya -gbagbɔ 'wɔ slu, 'bhie, ɔ 'ka we vavinya -kosu we'e nyumoa 'wɔ viteli.»

¹⁸ Zaan mi nyuma 'di duun zɔda, -zugba ɔ gba wa -yla -Lagɔwεli -zɔnɔ. ¹⁹ Nu, we bhla Zaan palia dɔdɔɔ 'wlulapɔlɔnyɔ Ewloɔ -yla gbɔ la, ɔ bheli

'ηwno Ewloadiadi o -saa -moo -glo, 'in o yia o kwa, we -yo gbonyuu -duun o nua lee 'gbu. ²⁰ Nu, 'in Ewlodu yi 'yaa gbonyuu yabhlo leno -tapa: o ka Zaan -kaslu 'wopa.

*Zaan batizea -Zezu
(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)*

²¹ Da wa 'nia -slo Zaan -kaslu 'wopa, we bhla o batizea nyima duun -yo -Zezuu 'debhie -gbolu. O batizee bhla, -Zezu mi -Lago bhubhoeda, 'in yali yia ηwe -kali. ²² 'In Zuzu 'Pupa yia o -gu lasibhli, o 'wlu sa -kpakon. 'In wa yia weli yabhlo 'bhua -Lago -gbe 'nu, we nee: «Na 'Yu -in -mia, in -kali -na ze. -Mi in 'nyea na dli weee yoo.»

*-Zezuu dukpasu 'ηnyanya ni
(Mt 1.1-17)*

²³⁻³⁸ -Zezu ka sa -zu glu -bhlo -zu kugbua, 'bhie, o yia o lubhoo nonve gwedi. O dukpasu ηni ni:

*-Adaan dide -wa -Lago.

-Adan gwalia Seti, Seti gwalia Enosu.

Enosu gwalia Kainamu, Kainamu gwalia Maleleli.

Maleleli gwalia -Zaledi, -Zaledi gwalia Enoku.

Enoku gwalia Matuzala, Matuzala gwalia Lameki.

Lameki gwalia *Nowee, Nowee gwalia Semu.

Semu gwalia Alifakisadi, Alifakisadi gwalia Kainamu.

Kainamu gwalia Sala, Sala gwalia Ebeli.

Ebeli gwalia Faleki, Faleki gwalia Wlago.

Wlago gwalia Seluku, Seluku gwalia Nakoo.

Nakoo gwalia Tala, Tala gwalia Ablaamu.

Ablaamu gwalia Izaki, Izaki gwalia Zakabu.

Zakabu gwalia Zuda, Zuda gwalia Falesi.

Falesi gwalia Eslomv, Eslomv gwalia Alini.
 Alini gwalia Adime, Adime gwalia Aminadabv.
 Aminadabv gwalia Naason, Naason gwalia Sala.
 Sala gwalia -Boazi, -Boazi gwalia Obedi.
 Obedi gwalia -Zesee, -Zesee gwalia -Davidi.
 -Davidi gwalia Natan, Natan gwalia Matata.
 Matata gwalia Mena, Mena gwalia Melea.
 Melea gwalia Eliakimv, Eliakimv gwalia -Zonamv.
 -Zonamv gwalia -Zezefv, -Zezefv gwalia Zuda.
 Zuda gwalia 'Simeov, 'Simeov gwalia *Levii.
 Levii gwalia Matati, Matati gwalia Zolimv.
 Zolimv gwalia Elieze, Elieze gwalia -Zezu.
 -Zezu gwalia Eli. Eli gwalia Elmadamv.
 Elmadamv gwalia Kozamv, Kozamv gwalia Adii.
 Adii gwalia Melikii, Melikii gwalia Neli.
 Neli gwalia Salatieli, Salatieli gwalia Zolobabeli.
 Zolobabeli gwalia Wlesa, Wlesa gwalia Yoana.
 Yoana gwalia Zoda, Zoda gwalia Zozeki.
 Zozeki gwalia Semeini, Semeini gwalia Mata-
 tiasi.
 Matatiasi gwalia Mati, Mati gwalia Nagai.
 Nagai gwalia Esli, Esli gwalia Naumv.
 Naumv gwalia Amov, Amov gwalia Matatiasi.
 Matatiasi gwalia -Zezefv, -Zezefv gwalia Zanai.
 Zanai gwalia Melikii, Melikii gwalia Levii.
 Levii gwalia Matati, Matati gwalia Eli.
 Eli gwalia -Zezefv. 'In we ni nyima dlu nu,
 -Zezefv nukpasuyu -wa -Zezu.

4

**Kuzu ylaa -Zezu la
 (Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)*

1 Zuzu 'Pupa yea -Zezu toun, 'in o yia Zudeen -gagō -gv 'bhv, 'in o Zuzu 'Pupa yia o da beblee kwa. 2 'In *'Kuzu yia -mō o layla, 'yli glv 'sō nōkplē. Wee 'ylinyā -mīnī nya, o 'nī -lu yabhlogbōo li. Wee 'ylinyā 'plia, 'in ηwō yia o -yōkpa.

3 'Kuzu nēē o -ylaē: «-In -ka -Lagōo 'Yu nya -mī 'piēn, -in gba tōkpa mīa nī -yla, we -zē 'floo.»

4 'In -Zezu yia we 'bīgōpalī we -ylaē: «We mī cēlīda *-Lagōsēbhē 'wōē:

«We 'nī lililū -bhlogbōo -gv nyīmēē 'yliyōgagīē tīlī.»

»

5 'Kuzu yia -Zezu 'wōpa -gōgō 'kadv 'wlu kwa, -bha -bhlokpādē we -slolua o dūdūv 'ηnīmīnī -da weēē 'klv. 6 'In we nēē o -ylaē: «'Tītē weēē nī klāa, 'in dūdū -gvv 'ηnīmīnīē weēē klāa, in 'ka -mī we 'nyē. Wa ka 'mī we 'dē weēē yōo 'nyē. Nyīmē -o in -ka 'yībha, 'mō in mnenia in 'ka we 'nyē. 7 -In -ka 'mī 'yu 'kukolu 'sībhli, -in -ka 'mī bōbō nī, 'in we 'dē weēē zēa -nā -nū.»

8 'In -Zezu yia we 'bīgōpalī we -ylaē: «We mī cēlīda -Lagōsēbhē 'wōē:

«-In bōbō Jējitapē,

-o -wa -nā -Lagō,

'in -in nū o 'dēbhlogbōo -yla lubhō.» »

9 'Kuzu yia -Zezu -Zeluzalēmū kwa. We dīa o -Lagōbudu 'kadv 'wlu la, 'in we nēē o -ylaē: «-In -ka -Lagōo 'Yu nya -mī 'piēn, -in -blū 'wv, -in 'ka lasībhli.

10 Nū, we mī cēlīda -Lagōsēbhē 'wōē:

«-Nā 'gbv, gbaa o yia o 'anzīnyā -yla we zv -mī 'yliyō.

11 'In we 'ka we sōnyā -mī zō laslōlv,

-nā bhv yī tōkpa gozōo 'gbv.» »

12 'In -Zezu yia we 'bīgōpalī 'Kuzu -ylaē: «-Lagōsēbhē nēē,

⟨Jejitape -o -wa -na -Lago,
-in 'na ylalɔ la -ni.⟩ »

¹³ Kuzu bhia -Zezuu laylaylie so weee lu ni, 'in we yia o gwevla -se.

*-Zezu dia o lubhoo gwe Galilee -dvdv -gv
(Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)*

¹⁴ -Lagoo Zuzuu 'tite mi -Zezu yeda, 'in o yia Galilee luyi. 'In o 'hni yia lamneni Galilee -dudu weee -gv. ¹⁵ Nyuma o slolua *-Lagobudunya zo, 'in nyuma weee kwalia o 'hni.

*Nazaleti -nyuma 'ni -Zezuu gbv -yohwnu
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)*

¹⁶ -Zezu ka Nazaleti mi, -mo wa zva o. *Nyapeyli nya ni, sa o plaa 'cin -Lagobudu zo ni, 'in o yi 'saa -mo pla. O yia 'wuso -Lagosebhe zelizeliee 'gbv. ¹⁷ 'In wa yia o -Lagobvu -falpanyo Ezaiii 'sebhe yoo 'nye glida, o yia we 'wokalɔ, da weli ni mia celida ni, 'in o yia we 'yi, 'in o yia we zeli:

¹⁸ «Jejitapee Zuzu mi 'mi -gv.

O ka -bha 'mi -sa,

in 'ka nyazinya -yla -Lagobvu gba.

O ka 'mi tie, in 'ka -kaslonyuma -yla gba nu:

⟨Amiaa -kaslo ka -zeen bhia.⟩

⟨Lolonya, amiaa 'yli ka -zeen -blo.⟩

⟨Amia wa nyea 'wu, a ka -zeen gbv 'wubhu.⟩

¹⁹ 'In, -zo -we nya Jejitape 'kaa o zozonu lenv,

in 'ka we 'di wa -sali.⟩

²⁰ -Zezu glia wee 'sebhe, 'in o yia we -Lagobudu zoo lubhononyo yoo 'nye, 'in o yia ladi. Nyuma weee -wa mia -bha, -maa yia o ylada -tu sa tenyii. ²¹ Toun, 'in o nee wa -ylae: «-We 'sebhe 'ya gbaa, we ka -zeen lenv, amia pulva da 'mi yukwli, amiaa 'yibadi.⟩

22 -We wa 'dε weee yia -yɔ -Zezuu gbεgbεin, 'in wa yia we gbagbie bhli. 'In gbɔzɔnɔ -gbɔnya ɔ mia gbada, we ka wa ηwegaga -sobhalɪ. 'In wa nεε: «Nyime mia dε, ɔ 'nɪ -Zεzεfɔv yuu?» 23 -Zezu nεε wa -ylaε: «Nine 'nɪ a yia 'mɪ -yla 'paa, gbɔzɔnɔ sa. Gbaa a yia: <-Dɔtlɔɔ, -in jipe -na 'dε.> 'In gbaa a yi 'yaa 'mɪ -ylaε: <-We weee -in nɔa lε Kapεnaumɔ nɪ, -a ka we 'dɪ 'nɔ. -In nɔ wee gbɔnya -bhloo 'dε lε -na 'dεε dɔdɔ -gɔ -seli.> »

24 -Zezu nεε wa -yla 'yaε: «Cun, gbɔzɔnɔ -wa, wa'a -tɔlv -Lagɔgbɔv -falɪpanyɔ nyime, ɔ 'dεε dɔdɔ -gɔ. 25 Gbɔzɔnɔ na gbaa da aɪn -yla. -Dɔgbanjwɪ duun mɪ Izlaɛli -dɔdɔ -gɔ zlɪmε, -Lagɔgbɔv -falɪpanyɔ Eliii bhla. -Zugba 'nyu'u lɔa -zɔ ta 'cɔ gbelibhlo, 'in ηwɔ 'kadɔ yabhlo yia wee dɔdɔ weee -gɔ yi. 26 'In -mɔv bhla, -Lagɔ 'nɪ Elii tie -dɔgbanjwɪ mia Izlaɛli -dɔdɔ -gɔv -gbε, 'in ɔ 'ka wa 'yabhlo 'wɔsa. Nu, -dɔgbanjwɔ ɔ mia Salεpɔtagbe nɔkplε, Sidɔɔn -dɔdɔ -gɔ, ɔ -gbε -Lagɔ tiea Elii. 27 -Lagɔgbɔv -falɪpanyɔ Elizeee bhla, -zugba *sɔlibhanya duun mɪ Izlaɛli -dɔdɔ -gɔ. Elizee 'nɪ wa 'yabhlogbɔɔ jipe, nu, Silii -yu Naamaa ɔ jipea.»

28 Nyima weee -wa mia -Lagɔbudu zɔ, wa 'nɔa wee wεlɪnya -mɪnɪ, 'in we yia wa 'cεdlɔ la. 29 Wa 'dε weee -sɔa 'wɔ, 'in wa -yɔ -Zezuu 'susue yia 'gbe -glima mɪnɪ. 'In -gɔgɔ -we kwesi wa 'gbe mia 'sobhada, 'in wa yia we 'wlu ɔ kwa, wa 'ka ɔ zɔ vitelii 'gbɔ. 30 Nu, 'in -Zezu yia wa nyɪdɪ 'plɪlɪ, 'in ɔ yia mɪnɪ.

*-Zezu puea nyime ɔ kaa zuzu 'nyuu 'bɪ
(Mk 1.21-28)*

³¹ Τὸν, -Zezu mnua Kapernaumo, Galilee -dudu 'gbe yabhlo nukple, 'in o yia nyima -Lagobu -slolu Nyapeyli weee nya, -Lagobudu zo. ³² O nyima -slolu so ka wa nwegaga -subhali. Nu, se -we -Lago 'nyea -Zezu, we nya o gbaa.

³³ -Mo -Lagobudu zo, nyime yabhlo kaa puin -ka -zuzu 'nyuu 'bi, mo 'kpa 'wu 'titee, o nee: ³⁴ «'Aaal Nazaretyu -Zezu, -naa lee -gbu pili -amiaa gbu 'wu la? -Amiaa lasasiee 'gbu -in yia yi yi? In -yi -mi nwee nwee: -Lago -Mawunyoo o tiea, 'mo -in -mia.»

³⁵ -Zezu yia we, we nwee labhali -gla nya. O nee we -yiae: «'Mu nwe, 'bhu o 'wu!» Zuzu 'nyuu yia oo nukpasu labhli dudu, nyima weee -zejila 'wu, 'in we yia o 'wotla, we 'ni o gbonyuu yabhlogbo -yia leu.

³⁶ Nwegaga yia wa 'de weee subha, 'in wa nee wa 'dekpa nyidie: «Moo -weli mu dea? Se -yo 'tite nya oo nyime gbaa zuzu 'nyii -yia gbu, 'in we tlaa nyima 'wu!» ³⁷ 'In -Zezu 'ni yia lamneni wee dudu weee -gu.

-Zezu jipea guzunya

(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

³⁸ -Zezu 'bhua -Lagobudu zo ni, 'in o yia 'Simoo -budu zo mn. -Zugba 'Simoo 'nwanoo 'nyaaa ku -su sa -glagla, 'in wa nee o -yia, o zukpa -wa, o jipe o. ³⁹ -Zezu kwlia o -gu 'wu, 'in o nee o kusulo -yia weli 'tite nyae: «-In 'bhu o -gu la.» O gba 'saa ton, 'in we yia o -gu labhu. -Bha -bhlokpade oo 'nwanoo -soa 'wu, 'in o yia wa -yia pipie bhli.

⁴⁰ Jibheylu nya, -wa kaa guzunyaa 'yli -bhlo -bhlo ni, 'in -maa -yo -maa guzunya yia -Zezu -gbe yi. O yia wa kwazi -bhlo -bhlo, 'in o yia wa jipe. ⁴¹ Zuzu 'nyii yi 'yaa guzunya duun 'wotla 'wokpikpie nya:

«-Lagoo 'Yu -in -mia!» -We ka gbu -wa, wa -yi we 'ji -nya nu, -Zezu mia, -Lagoo -Bhasanyo -wa. 'In -Zezu yia we wa ηweε labhali -nya, o 'nu ηwnu wa 'ka gba.

*-Zezu mnua -Lagoo gbu gbaa dudu weee -gu
(Mk 1.35-39)*

⁴² Zli 'ka 'wuladolua mni toun, 'in -Zezu yia 'gbe nukple 'tla, 'in o yia da yabhlo mni -fii. 'In nyumaa -zlo yia o 'yli 'bi lanonve bhli, da o mia ni, 'in wa yia -bha nyini. Wa 'yibha o 'na 'bhulu wa -yo -ni, 'in wa yia o lakpukpali. ⁴³ 'In -Zezu neε wa -ylaε: «We mi 'ya nu, in gba *-Lagoo nyumaa 'wlulapuligbu 'gbe talva 'wu. We 'gbu, -Lagoo yia 'mi tie.» ⁴⁴ 'In o gbaa -Lagoo gbu, -Lagoo budunya zo, dudu weee -gu.

5

*-Zezu laa o *'binonyaa tianu
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)*

¹ 'Yli yabhlo nya, -Zezu mi Zenezalεti* -nyu 'kadu yabhloo -gogo -gu, 'in nyuma duun yia o gbeli, wa 'ka -Lagoo weli 'nuu 'gbu. ² 'In 'glu so mia 'nyuu -gogo ηwe -yo, -Zezu yia we -yoyi, -zugba zibhi -bhanya ka we 'wutla, wa mi wa 'sowlinya -wolu da. ³ Wee 'glu sobhie glaa, 'yabhlo -wa 'Simoo -nu. -Zezu -gblaa we 'wu, 'in o neε o -ylaε: «'Simoo, -in vla gwe 'nyuu -gogo -yo -se.» -Zezu mi wee 'glu nukple, -zugba o slolu nyuma -Lagoo weli.

⁴ Da o bhia gbagbie, o neε 'Simoo -ylaε: «-In be 'nyuu 'wutolu da 'glu nya, 'bhie, a 'ka amiaa 'sowlinya viteli.»

* **5:1** 'Mu wa la 'yaa Galilee.

⁵ 'In 'Simɔɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -a ka siada -tu sabɔ weee, -a 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ 'yɪ. Nu, -mɪ gbaa -a nu we lɛɛ 'gbu, vitelia na yia wee 'sowlinya.»

⁶ Wa vitelia wee 'sowlinya, 'in wa yia zibhii -zlo 'pli, wa 'nɪ we 'wɔgbizee mneni, 'in wa 'sowli yia ylaylie gwedi. ⁷ We 'dɛɛ 'gbu, wa -lima mia 'glɔ yabhlo 'wɔ, 'in wa yia wa la sɔ -papie nya, -maa 'ka wa 'wɔsa. 'In wa -yɔ wa 'glɔ yia yi. 'In wa yia wee zibhi wee 'glɔ sɔbhie 'wɔslu. We ka we ye kekɛɛ 'gbu, we fɛli 'nyu glu mnɪa. ⁸ Nu, Simɔ Pielɪ 'yia gbu -mɪnɪ -yɔ nɪ, 'in ɔ yia 'kukolu 'sibhli -Zezu 'yu, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In vla gwe 'mɪ -yɔ, na -Kanyɔ! -We ka gbu -wa, gbonyuu -lɛnɔnyɔ in -mia.»

⁹ Zibhi -duun wa 'bhaa, da wa 'yia we -yɔ nɪ, 'in -nyanɪgbɔ yia Simɔ Pielɪ -kpalɪ, we -yɔ ɔ nɔnɔnya 'sɔ. ¹⁰ Nu, Zebedee 'yua *'Zake -yɔ Zaan -wa mia 'Simɔɔ nɔnɔnya nya, 'sa -bhloo 'dɛ -nyanɪgbɔ -kpalɪa -maa.

'In -Zezu nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-In 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ, nu, sa na kpa da zibhi nɪ, -slɛɛn, nyɪmaa -zlo -na yia -Lagɔɔ -gbɛ laa.» ¹¹ Nu, wa -laa wa 'glɔ 'nyuu -gɔgɔ -yɔ lɔ, 'in wa yia -bha -lu weee tɪ, 'in wa yia -Zezu 'bɪ mnɪ.

*-Zezu jipea sɔlibhanyɔ yabhlo
(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)*

¹² 'Yɪ yabhlo nya, -Zezu mɪ 'gbe yabhlo nɔkplɛ, nyɪmɛ ɔ ka ku sɔli 'bhua la sa -kan, 'in ɔ yia -Zezu 'yɪ. ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'in ɔ yia dɔdɔ lagbli ɔ 'yu. ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na zukpa -wa, na -Kanyɔ. -In -wɔlɔ 'mɪ -yɔ. Nu, we -ka -mɪ dɔdɔ nanɪ, -in mneni -in 'ka 'mɪ jipe.»

¹³ -Zezu -gloa sɔ 'wɔ, 'in ɔ yia ɔɔ sɔlibhanyɔɔ ku kwɛzi, 'in ɔ nɛɛ: «We nanɪ 'mɪ dɔdɔ, we 'ka -mɪ -yɔ

'bhv!» -Zezu gba 'saa tɔn, -bha -bhlokpade wee sɔli 'bhva ɔɔ nyimεε ku -yɔ. ¹⁴ -Zezu nεε ɔɔ nyimε -ylae: «-In -ka mni ni, -in 'na -sali we 'di nyimε yabhlogbɔɔ -ni. Nu, -in mni -na 'de -Lagɔbɔbɔnyɔ 'kɔslɔlua. ɔ -ka -mi 'yi, 'in 'slaka Moizi gbaa -na -sɔkpa -nyimε wla ni, -in 'ka we wla. 'In nyuma 'ka we 'jiyibheli nu, sɔli ka -mi ku 'wɔ 'bhv.»

¹⁵ Nu, -Zezu gba 'saa da ɔ -ylaoo, -mɔɔ bhla ɔ 'ɲni -yɔ lamnenie mni bhabha. 'In nyimaa -zlo yia ɔ gbeli, wa 'ka ɔ weɔli yukwli pɔɔ, 'in ɔ 'ka 'ya wamni jipe. ¹⁶ 'In -Zezu bhva wa glaa 'kɔmɔɔ, 'in ɔ mni -Lagɔ bhuhoea da beɔleε.

*-Zezu jipea zɔlaslonyɔ yabhlo
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)*

¹⁷ 'Yi yabhlo nya, -Zezu mi -Lagɔgbɔ nyuma -sloluda, -zugba *Falizinyima -yɔ titee -cian -di ɔ kwesi la, wa pɔɔ ɔ yukwli. Waa nyuma -mani, Galilee -yɔ Zudee -dɔdɔ 'gbe wee nukplε wa 'bhva. Tɔɔba 'bhva -Zeluzalem. Jeitapεε 'tite -yɔ -Zezu 'sɔ mi, -zugba ɔ jipe 'sa we nya guzɔnya.

¹⁸ Nyimaa -zakpa -bhlo -yɔ zɔlaslonyɔ yabhlo yia yi, -zugba ɔ mi 'sowli 'wɔ. -Budu -we zɔ -Zezu mi, wa 'yibha wa -yɔ zɔlaslonyɔ 'ka -mɔ pla, 'in wa 'ka ɔ -Zezu 'yu ladi. ¹⁹ Nyimaa -zloo 'gbɔ, da wa 'kaa 'plɔli -bha 'ni -mi. Tɔɔn, 'in wa yia wee -budu 'wlu -gbla. Wa yia -bha ɲwe -di, wa -lalia -bha ɔ, 'in wa yia wee -budu zɔ ɔ lasibhli nyimaa -zlo nyidi -Zezu 'yu tɛin.

²⁰ -Zezu 'yia nu, wa ka ɔ dli -gɔ zɔ, ɔ nεε ɔɔ guzɔnyɔ -ylae: «'Tale, in ka -na gbɔnyii 'wɔti.»

²¹ -Zezu gba 'saa da tɔn, -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizinyima yia 'ɲwɔɲwue ɲwɔɲwue bhli: «Nyɔɔ ɔɔ nyimε -mɔni -mi, 'in ɔ vɛli -Lagɔa? Nyɔɔ mneni

o 'ka nyımaa gbonyii 'wotia? -Lagoo 'debhlogboo mnenia we, we 'ni msoo?»

²² Gbu -we wa mia dli zo lapopalida, -Zezu yibhelia we 'ji ni, 'in o nEE wa -ylaE: «LEE ka 'gbu a pupali sa gbu -mni dli zo la? ²³ In 'ka gba: «In ka -na gbonyii 'woti, -msoo -kalia -yo yaayu in 'ka gba: «-In -so 'wu, -in 'ka no, -msoo -kalia -yo yi? ²⁴ In 'yibha a yibheli we 'ji ni, *NyımEE 'Yu ka we se dudu -gu, o 'ka nyımaa gbonyii 'woti.» Tsoo, 'in o nEE zolaslonyo -ylaE: «-So 'wu, 'bhu -na 'sowli 'wu, mni -buduıwEE.»

²⁵ -Bha -bhlokpade, zolaslonyo -soa 'wu nyıma weee 'yibadi. O 'sowli -we -gu o pi yaa la, o 'bhua we 'wu, 'in o yia o -buduıwEE mni, -Lagoo 'nıni mnııe nya. ²⁶ Nyıma weee -wa mia -bha, nıwEgaga yia wa subha, 'in -nyanıgbı yia wa -kpalı. Wa yia -Lagoo 'nıni -mnıni, 'in wa nEE: «-Yia! -A ka -zEE n gwedıgbonyaa da 'yi!»

*-Zezu laa Levii, o 'ka o 'bi no
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)*

²⁷ -Msoo 'bigu, -Zezu 'tlaa, o mi sa -zieda, 'in o yia *nison -gwEzısanya yabhlo 'yi, -zugba -moo -dı -moo lubhonu -budu zo la. 'Mo wa laa Levii. 'In -Zezu nEE o -ylaE: «Yi 'mi 'bi.» ²⁸ Tsoo, *Levii -soa 'wu, o tia -bha o -lu weee, 'in o yia -Zezu 'bi mni.

²⁹ -Msoo 'bigu, 'in Levii yia -Zezu -yla lililu 'kadu pi o -budu zo. -Zugba nison -gwEzısanya duun -yo nyıma tıba mi -bha, 'in wa yia li dabudu. ³⁰ Falizınyıma -yo wa -Lagoo titee gwesanya 'yia we -yo, 'in wa yia wa zo nıwuıwenie bhli. 'In wa nEE -Zezuu 'bınınyı -ylaE: «LEE ka 'gbu a -yo nison -gwEzısanya -yo gbonyuuu kwe -cian tıba 'so li, 'in a -yo wa 'so maa?»

³¹ -Zezu 'bhua weli 'wu, 'in o nεε wa -ylaε: «Nyuma -wa -yalia, wa'a mni -dɔtlɔɔ -gv, nu, guzunya mnia -dɔtlɔɔ -gv. ³² In 'ni nyuma -wa laa wa 'de nyuma tiklu lalɛe 'gbv yi. Nu, gbonyuu -lɛnɔnyaa 'gbv in yia yi, wa 'ka wa dli 'bhiti.»

-Lagɔɔ gbvzɔnv -yɔ nyumaa lɛnvgbv 'ci'in nɔ dabɔdv (Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

³³ 'In nyuma tɔba nεε -Zezu -ylaε: «Zaaan 'binɔnya plaa 'sun, 'in wa bhuhhoea -Lagɔ, 'sa Falizinyumaa 'binɔnya nu 'yaa. 'In -nanɔɔ 'binɔnya mi lida, -zugba wa ma!»

³⁴ -Zezu yia we 'bigɔpali wa -ylaε: «Nyumε -ka o 'ɲwnɔ -kwa -fetɪ -sada -mi, o -ka o 'talea la, a mneni a 'ka gba wa -yla wa pla 'sun, -zugba oɔ 'ɲwnɔɔ 'lowli mi wa glaa? ³⁵ Bhla yabhlo yia nynia, 'in wa 'ka 'ɲwnɔkwanyɔ wa glaa -sa. Wee 'ylɪnya -mɪni nya, wama 'kaa 'sun pla.»

³⁶ 'In -Zezu yi 'yaa wa gbɔɔ nine -mɪni 'pali. O nεε wa -ylaε: «Nyumε yabhlogbɔɔ 'ni mneni o 'ka 'naa lolu yla, 'in o 'ka we 'pɪ 'naa sva -yɔlanɛni, 'in o 'ka we pipɛ. We -ka -mɔɔ, -zugba yla wa ylaa wee 'naa lolu bhe. We 'yli 'na 'ka 'wɔwlv. ³⁷ 'In nyumε yabhlogbɔɔ 'ni mneni o 'ka nu lolu *bala sva 'wv slu. O -ka 'sa nu, 'in we wlɔa. 'In wee nu jitea dɔdv, -zugba wee balanya ka -nyumɔ. ³⁸ We 'gbv, a slu nu lolu bala lolu 'wv. ³⁹ 'In nyumε -o -ka nu sva 'ma, nu loluu 'ma tɔ'v 'bha o. -We ka gbv -wa, gbaa o yia nu: «Nu sva nani 'yli.» »

6

-Zezu mi Nyapɛylu -Kanyɔ nya (Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

¹ Zuifov Nyapɛyli yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya mɪ blekpaanya* 'plɪda, ɔ 'binɔnya -ka bleya 'kwa, wa -ka we 'titli, -zugba wa li we. ² Wa mɪ 'sa nɔda, Falizɪnyɪma tɔlɔa 'yɪa wa -yɔ nɪ, 'in wa yia wa layɪbhaɛ: «-We -amɪaa tite gbaa, wa 'na nɔnɔ Nyapɛyli nya lɛ -nɪ, lɛɛ ka 'gbɔ a nɔ we lɛa?»

³ -Zezu yia we 'bɪgɔpali wa -ylɛ: «-We nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ -Davidɪ nɔa lɛ, -we mɪa cɛlɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔ, a 'nɪ -slɔ we zɛlɪ? 'Yɪ yabhlo nya, 'in ŋwɔ yia ɔ -yɔ ɔ 'binɔnya 'bha, ⁴ -Davidɪ plaa -Lagɔɔ bɔbɔbudu zɔ, 'floo wa 'nyɛa -Lagɔ, ɔ 'bhua we 'wɔ, ɔ lia we, 'in ɔ yia ɔ nɔnɔnyaa -nɔ wla, 'in -maa yia we li. Wee 'floo -mɪnɪ, -amɪaa tite nɛɛ, -Lagɔbɔbɔnyaa 'dɛkpɔa 'ka yaa we li.» ⁵ -Zezu nɛɛ 'ya wa -ylɛ: «Nyɪmɛɛ Yu mɪa, mɔ -wa Nyapɛyli -Kanyɔ.»

*Nyapɛyli nya -Zezu jipea nyɪmɛ ka sɔ 'kua
(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)*

⁶ Nyapɛyli yabhlo nya 'ya, -Zezu plaa -Lagɔbudu zɔ, 'in ɔ yia -Lagɔwɛlɪ -sloluslolue bhli. -Zugba nyɪmɛ ɔ ka lilikwɛsɔ 'kua, ɔ mɪ wee -budu zɔ. ⁷ -Zugba -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma wɔa -Zezu tenyɪi, -de ɔ yi nyɪmɛ jipe Nyapɛyli nya, 'in sa ɔ'ɔ zɔa tite 'nɔŋwɛ, wa 'ka we gbɔ ɔ 'wlu dɪ. ⁸ Nɪ, -Zezu -yi wa 'wlukɔɔn lapɔpalɪgbɔ, we 'gbɔ, ɔ nɛɛ ɔɔ nyɪmɛ ka sɔ 'kua -ylɛ: «-In -sɔ 'wɔ, -in 'yɪligbe nyɪma weee -zejɪla 'wɔ.» ɔɔ nyɪmɛ yia 'wɔsɔ, 'in ɔ yia 'yɪligbe. ⁹ -Zezu nɛɛ wa -ylɛ: «Wɛlɪ 'nɪ na yɪbhaa sa aɪn la. Sa tite gbaa? We nɛɛ wa nɔ gbɔ -zɔnɔ lɛ *Nyapɛyli nya yaayɪ, wa nɔ gbɔ 'nyuu lɛɛ? Wa pue nyɪmɛ yaayɪ, wa 'bha ɔɔ?» ¹⁰ -Zezu ylaa wa 'dɛ weee -gɔ -ylɪlɪi, 'in ɔ nɛɛ ɔɔ nyɪmɛ -ylɛ: «-Glo -na sɔ

* **6:1** 'Flooya wa laa -tuauwɛlɪ 'wɔ: «bl'e».

'wv.» -Mɔɔ nv 'saa -Zezuu wɛli -gv, 'in -mɔɔ sɔ yia 'pv.
 11 -We -Zezu nua ɛ, 'in we yia -Lagɔ titee gwesanya -
 yɔ Falizinyima 'cɛ 'nyuu dlo la. 'In -we wa 'kaa -Zezu
 'wluo nv, 'in wa yia we pɔpali wa 'dɛkpɔa nyidi.

*-Zezu -saa -bha ɔ tietienya kugbua ɛ 'sɔ
 (Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)*

12 We bhla, -Zezu yia -Lagɔ bhuhhooe 'gbv -gɔgɔ
 'wlu mni, 'in ɔ yia -Lagɔ bhuhhoeda -tv zli yia ɔ -
 zli. 13 Zli zlia, ɔ yia ɔ 'bunɔnya la. Wa glaa, 'in ɔ
 yia nyima kugbua ɛ 'sɔ -bha -sa. 'In ɔ yia wa la ɔ
 tietienya. 14 Wa ηni ni: 'Simɔɔ (-ɔ ka -banηi ɔ zva
 Piel) -yɔ -mɔɔ bheli Andlee, 'Zake -yɔ *Zaan, Filipv
 -yɔ Batlemii, 15 Matie -yɔ Toma, Alfeee 'yu 'Zake
 -yɔ 'Simɔɔ wa laa *Zelɔtv, 16 'Zakee 'yu Zudası -yɔ
 Zudası Isikalıɔtv, -ɔ 'kaa -Zezu wla ɔ tɔnyima kwɛɛ.

*-Zezu mi nyimaa -zlo -sloluda, -zugba ɔ jipe 'sa
 guzvnya
 (Mt 4.23-25)*

17 -Zezu -yɔ ɔ tietienya kugbua ɛ 'sɔ 'bhva -gɔgɔ
 'wlu, 'in ɔ yia da ylalaa yabhlo 'yigbe, -zugba ɔ
 'bunɔnya tɔlvaa -zlo mi -bha dɛ. Nyima -duun 'bhva
 Zudee -yɔ -Zeluzalɛmv -dɔdɔ -gv, we -yɔ Tilı -yɔ
 Sidɔɔn -gbenya mia gumunyuu -gɔgɔ -gv. 18 Wa 'dɛ
 weee yia, -Zezuu wɛli yukwli pulve -yɔ ɔ 'ka wa
 jipee 'gbv. Nu, -wa zuzu 'nyii mia sialıda, -Zezu ka
 wa jipe. 19 Nyima duun 'yibha wa 'ka ɔ kwɛzi, -
 we ka gbv -wa, 'tite bhva ɔ 'wv, we mi wa 'dɛ weee
 jipeda.

*'Wvɔtvɛ -dlɔɔ -yɔ gbvnyuuu gbv
 (Mt 5.1-12)*

20 -Zezu ylaa ɔ 'bunɔnya, 'in ɔ nɛɛ wa -yiaɛ:
 «Amia bobabhanya,

'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ amɪaa -nɔ nya,
nɪ, -Lagɔ pɪlɪ aɪn 'wlu la.

21 Amɪa ŋwɔ mɪa da 'bhada,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ amɪaa -nɔ nya,
-we ka gbɔ -wa, lɔa a yia.

Amɪa mɪa da wida,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ amɪaa -nɔ nya,
-we ka gbɔ -wa, nyaa a yia.

22 Nyɪma -ka aɪn 'wɔnyɛ,
wa -ka aɪn kwnɛɛ -sa, wa -ka aɪn vɛlɪ,
'ɪn wa -ka amɪaa daa gbɔnyuu gba Nyɪmɛɛ 'Yuu
'gbɔ,
'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ amɪaa -nɔ nya.

23 «-Mɔɔ 'sasɔkpa -gbɔnya -ka aɪn yɪlɪ, a lɪtɛ 'mɔna
nya. Nɪ, amɪaa -tnɔɔ 'kadɪ mɪ -mɔ aɪn wɔda -Lagɔɔ
-gbɛ. Nɪ, 'sa wa dɔkpasɪ palɪ bhaa -Lagɔgbɔɔ -
falɪpanya 'kɪyɪɛ 'wɔ.

24 Amɪa, 'ŋɪmɪnɪnya,
gbɔnyuu mɪ amɪaa -nɔ nya,
a ka amɪaa zɔzɔnɔnya kwɛɛ -seli dɔdɔ -gɔɔ 'gbɔ.

25 Amɪa -wa lɔa da,
gbɔnyuu mɪ amɪaa -nɔ nya, -we ka gbɔ -wa,
ŋwɔ yia aɪn 'bhaa yia.

Amɪa -wa mɪa da nyada,
gbɔnyuu mɪ amɪaa -nɔ nya, -we ka gbɔ -wa,
gu yia aɪn 'wɔwlɔa, 'ɪn a 'ka wi.

26 Nyɪma weee -ka amɪaa gbɔzɔnɔ gbada -mɪ,
-zugba gbɔnyuu mɪ amɪaa -nɔ nya.

Nɪ, 'sa wa dɔkpasɪ nɔ bhaa
yoyogbɔɔ -falɪpanya.

*A -kalɪ amɪaa nyɪma 'nyiii zɛ
(Mt 5.38-48, 7.12)*

²⁷ «Amia -wa pɔlva da 'mɪ yukwli, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ: a -kali amiaa tɔnyɪmaa zɛ, -wa nyɛa aɪn 'wɔ, a nɔ wa zɔzɔnɔ 'wluo. ²⁸ -Wa bhliɪ aɪn gwɛzɛ, a ŋwna wa 'nyu la, -wa palɪ aɪn 'klyɪɛ 'wɔ, a bhuhhoe -Lagɔ wa 'ŋnɪ nya. ²⁹ Nyɪmɛ -ka -na yukwli yabhlo 'kpa 'wɔsɔbha, -ɪn 'bhiti ɔ -yla we -bɔdɔ. 'In ɔ -ka -na -gɔslunaa 'wɔbhu, -ɪn 'na 'tɔtɔlɔ -na -bana ɔ kwɛɛ -nɪ. ³⁰ Nyɔɔɔ nyɔɔ -ka -mɪ -lu -zlalɪ, -ɪn 'nyɛ we ɔ. 'In nyɔɔ -ka -na -lu 'wɔbhu, -ɪn 'na 'yɪbhalɪ we -yɔ la -nɪ. ³¹ -We a 'yɪbhaa nyɪma nɔ aɪn -yla lɛ, amia nɔ 'ya we lɛ wa -yla.

³² «-Wa -kalia amiaa zɛ, we -ka -maa -bhloo 'dɛɛ zɛ a -kali, a 'na pɔpalɪ 'wlukɔɔn la -nɪ nɪ, -Lagɔ yia aɪn 'pɛnɪa we 'gbɔ -nɪ. Gbɔnyuu -lɛnɔnya -kali 'ya -wa -kalia wamɪaa zɛ, we 'nɪ saa? ³³ -Wa nɔa aɪn 'nanɪ 'wɔ, a -ka maa -bhloo 'dɛ 'nanɪ 'wɔnɔ, -Lagɔ 'nɪa aɪn 'pɛnɪa yi. 'Sa gbɔnyuu -lɛnɔnya -maa nɔ 'ya, we 'nɪ mɔɔ? ³⁴ Nyɪma -wa saa amiaa kpagbɔ, a -ka -maa -bhloo 'dɛ kpagbɔ -yɔfa, lɛɛ -lu a 'ka 'yɪ we 'pɛnɪɛ nya -Lagɔ kwɛɛa? Gbɔnyuu -lɛnɔnya mɪa nɪ, gbɔnyuu -lɛnɔnya wa fa kpagbɔ -yɔ. 'In wa 'ka we 'bɪgɔpalɪ -nɔ 'yɪ 'gbɔ! ³⁵ We 'gbɔ, ɪn nɛɛ aɪn -ylaɛ, a -kali amiaa tɔnyɪmaa zɛ. A nɔ zɔzɔnɔ lɛ. A fa kpagbɔ, amiaa dli 'na -tɔlɔ we 'bɪgɔpalɪ -nɔ -yla -nɪ. Nɪ, Yalɪ -Lagɔ yia aɪn 'pɛnɪa, 'ɪn a 'ka ɔ 'yua -zɛ. -Lagɔ mɪ zɔzɔnɔ lɛnɔnyɔ nya, -wa 'nɪa 'nanɪ -yi -yɔ nyɪma 'nyiii gbɛgbɛɪn. ³⁶ Sa amiaa Dide -Lagɔ kaa nyazɪdlɪ nɪ, amia -ka 'ya 'sa nyazɪdlɪ.

*A 'na 'bhulu nyɪma -putuu -yɔgbɔ 'wɔ -nɪ
(Mt 7.1-5)*

³⁷ «A 'na 'bhulu nyɪma -putuu -yɔgbɔ 'wɔ -nɪ, -Lagɔ yi amiaa -yɔgbɔ 'wɔbhu. A 'na dli nyɪma wa

gbonyuuu 'gba 'wlu -ni, -Lagɔ yi amɔaa -nu ain 'wlu di. A ti nyɔmaa -yɔgbu 'wu, 'in -Lagɔ 'ka amɔaa -yɔgbu 'wɔti. ³⁸ A 'nyɛ nyɔma, 'in -Lagɔ 'ka ain 'nyɛ. A -ka 'sa nu, 'in -Lagɔ slua amɔaa bi 'wu -lu, 'in wa bhua we, 'in we kɔa, 'bhie, we sloa gwe -yɔ la. Sa a nyɛa nyɔma, 'sa -Lagɔ yia ain 'nyɛa.»

³⁹ 'In -Zezu yi 'yaa wa gbɔɔ nine yabhlo 'pali: «'Lɔlɔnyɔ mneni ɔ 'ka 'lɔlɔnyɔɔ su lakpa, 'in ɔ 'ka ɔ 'yoo da -sloluu? Wa -ka 'sa nu, 'in wa 'dɛ 'sɔ bhlilia 'bhɔka 'wu, we 'ni muu?»

⁴⁰ «Nu, 'kpiakpianyɔ yabhlogbɔɔ 'ni ɔ -slolunyɔ 'wɔzi. 'Kpiakpianyɔ -ɔ -ka 'wɔsibhli, ɔ -kanyɔ ɔ -yɔ ɔ mnenia 'wu.»

⁴¹ «Buɛɛ gɔ -lɛ mia -na bheli 'yliya 'wu, 'mu -na yia -yɔ, 'in su -kibhe 'kadu -we mia -na 'yliya 'wu, -i 'in 'yi we -yɔ. Lɛɛ -lu ka 'gbɔa? ⁴² -Mi, -mɔmɔ kaa su -kibhe 'kadu 'yliya 'wu, 'in -i 'in 'yia we -yɔ, sa -na gba -na bheli -ylaɛ: «Na bheli, -in 'tide 'mɔ 'yi, in 'ka -mɔ wee buɛɛ gɔ 'yliya 'wu -saa?» Wɛli 'sɔ -nyɔmɛ, -in -sa -slɔ -na 'dɛ su -kibhe 'kadu 'yliya 'wu, -in 'ka layi, 'bhie, -in 'ka buɛɛ gɔ -na bheli 'yliya 'wu -sa.»

Suu 'bhue -yɔ wa yibhelia we

(Mt 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ «Su -zɔnu 'v tnu 'bhue 'nyuu, 'in su 'nyuu 'u tnu 'bhue -zɔnu. ⁴⁴ Suu 'bhue -yɔ wa yibhelia we. Wa'a -sa magloo mɛwɔa 'wlu, 'in wa'a -sa *-dlɔya 'yilu su 'wlu. ⁴⁵ Nyɔmɛ -zɔnu mia, gbɔzɔnu mia ɔ dibhe 'wu, 'mu ɔ nɔa lɛ. 'In nyɔmɛ 'nyuu mia, gbonyuu mia ɔ dibhe 'wu, 'mu ɔ nɔa lɛ. Nu, gbɔnya bhɔa nyɔmɛɛ dibhe 'wu, mu tlaa ɔ ŋwɛɛ.»

-Budu 'sɔɔ gbɔɔ nine

(Mt 7.24-27)

46 «Lεε ka 'gbv, a la 'm1 <-am1aa -Kanyo, -am1aa -Kanyo», 'in -we na gbaa a1n -yla, 'in a'a nυ we λεa?
 47 Ny1mε -o yia na -gbε, -o p1lva na wεl1 yukwli, 'in o n1a we -gv, o 'w1w1b na yia a1n 'klvslolua. 48 O 'w1b sa ny1mε -o yia o -budu 's1bhaa, 'in o yia 'w1t1l1o -bh1ka 'bhlu, 'in o yia we gwe glu pal1 tukpa -gv, m1. 'Nyu 'kad1 lva, we -gbl1gbl1 yilia wee -budu -yo, we 'n1 we -w1o, wee -budu m1 's1bhada 'nan1111 'gbv.
 49 'In ny1mε -o p1lva na wεl1 yukwli, 'in o'o n1a we -gv n1, o 'w1b sa ny1mε -o 's1bhaa o -budu d1d1 klo -gv, 'in o 'n1a we gwe glu 'pa, m1. 'Nyu 'kad1 lva, we -gbl1gbl1 yia, 'in we yia we -w1o -bha -bhlokpadε. 'In wee -budu yia lamumni weee.»

7

-Zezu jipea 'sl1jaa 'yugal1nyo z1lubhon1nyo (Mt 8.5-13)

1 Da -Zezu bh1a wεl1nya -m1n1 gbagb1e, ny1maa -zlo -wa m1a o yukwli p1lva -yla, 'in o yia Kapεnaum1 gbe n1kplε m1n1. 2 -M1 Kapεnaum1, *W1l1m1 -sl1ja gl1gbuu 'yugal1nyo ka z1lubhon1nyo yabhlo o 'y1bhaa bhabha. O z1lubhon1nyo ka gu -yo, we -t1 'w1 -sε, o 'ka tl1. 3 Da o'o 'sl1jaa 'yugal1nyo 'n1a -Zezuu 'd1, 'in o yia Zuif11 ny1ma kpas1 t1lva o 'w1t1e, n1, o yi o 'ka o z1lubhon1nyo jipe. 4 Wa m1n1a, 'in wa yia -Zezuu -gbε ny1n1, wa bhuhhoea o bhabha, 'in wa nεε o -ylae: «Ny1mε m1a da, ny1mε -z1n1 -wa, o ka we 'klv, -in 'ka o -yo'bε. 5 O kal1 -am1aa ny1ma weee zε, 'in m1 's1bhaa -am1aa -Lag1budu.»
 6 'In -Zezu -yo wa 's1o yia m1n1.

Wa 'ka o -budu -yo c1paa yi, 'in o'o 'sl1jaa 'yugal1nyo yia o 'talea tie, n1, wa m1n1 -Zezu yoo wa

gbaɛ: «Na -Kanyɔ, -in 'na siali -na 'dɛ -ni, in 'ni we 'kɔ -ka, -in 'ka na -budu zɔ pla. ⁷ In 'ni we 'kɔ -kaa 'gbɔ, na 'dɛ 'niɔ -na -gbɛ mni. -Mɔɔ 'gbɔ, -in gba wɛli yabhlogbɔɔ, 'in na zɔyu 'ka 'pɔ. ⁸ Ni, in ka 'wlulapɔliɔ, 'in na zɔa wa 'nɔŋwɛ. In ka 'sɔja, -wa 'wɔ in pɔli la. In -ka 'yabhlo -yla gbaɛ: «In mni!», 'in ɔ mniɔ. In -ka 'ya -budu -yla gbaɛ: «In yi!», 'in -mɔɔ yia. 'In in -ka na zɔlubhonɔnyɔ -yla gbaɛ: «In nɔ -mni lɛ!», 'in ɔ nɔa we lɛ.»

⁹ Da -Zezu 'nɔa wɛliɔ -mni, 'in ɔ yia ɔɔ 'sɔja gbɔ gbuu 'yugalɔnyɔ 'ŋni kwali. 'In nyɔmaa -zɔ mɔɔ ɔ 'bɔ, ɔ 'bhitiɔ wa -gbɛ la, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «In nɛɛ aɔn -ylaɛ: nyɔmɛ, -ɔ zɔa sa dli ni, in 'ni -sɔ we -kanyɔ 'yi Izlaɛli -dɔdɔɔ 'dɛbhie -gbolu -gɔ.» ¹⁰ -Zezu gba 'saa tɔɔn, 'sɔja gbɔ gbuu 'yugalɔnyɔɔ tietienya yia ɔ -gbɛ lɔbhiti, wa 'kaa yi, -zugba ɔ zɔlubhonɔnyɔ kaa gu -yɔ, ɔ ka 'pɔ.

*-Zezu 'bhua -dɔgba ŋwɔɔ nɔkpasuyu yabhlogbɔɔ
'wɔ tɔliɛ lɔ*

¹¹ -Mɔɔ 'bɔgɔ, 'yɔ yabhlo nya, 'gbe yabhlo wa laa Naini, 'in -Zezu yia -mɔ mni, -zugba ɔ 'bɔnɔnya -yɔ nyɔmaa -zɔ -yɔ ɔ 'sɔ mɔ nɔda. ¹² ɔ 'ka wee 'gbee 'suo ŋwɛ -yɔ ɔpaa mni, -dɔgba -ŋwɔ yabhloo nɔkpasuyu yabhlogbɔɔ tɔliɔ, wa mɔ ɔ 'bh-luda mniɔ. -Zugba wee 'gbee nɔkpla -nyɔma duun -yɔ ɔɔ -dɔgba ŋwɔɔ nɔ, wa mni 'bhɔka -gɔ. ¹³ Da Nyɔmaa -Kanyɔ 'yia ɔɔ -dɔgba -ŋwɔɔ -mɔni -yɔ, 'in -mɔɔ yia ɔ nyazi 'wɔla bhabha. ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A -gɔlɔ 'wɔ, a 'na wili -ni.» ¹⁴ 'Bhie, ɔ bɛa -bha, 'in ɔ yia 'kwieɛ -gbo kwɛzi. 'In we 'wɔbhunya yia 'yigbe.

-Zezu nɛɛ: «Nyimeslɔyɔ, ɪn nɛɛ, -ɪn -sɔ 'wɔ!» 15 -Zezu gbaa 'sa tɔɔn, 'ɪn ɔɔ tɪtɪlɪnyɔ yia 'wɔsɔ, 'ɪn ɔ yia gbagbie bhli. 'ɪn -Zezu yia ɔ 'nyaa ɔ yoo 'nyɛ.

16 -Nyanɔgbɔ yia nyuma weee -kpaɪ. 'ɪn wa yia -Lagɔɔ 'ɲɪ yɪmanɪe bhli, wa nɛɛ: «-Lagɔgbɔɔ -falɪpanyɔ 'kadɔ yabhlo ka -aɪn glaa yi. -Lagɔ ka ɔ nyuma 'wɔsaa yi.» 17 -Zezuu 'ɲɪ -zɔnɔ yia lamneni Zudee -dɔdɔ weee -yɔ we kwesi -gbe weee -gɔ.

*'Zan -Batisɪ tiea nyuma -Zezuu -gbe
(Mt 11.2-19)*

18 -We weee 'plia, 'Zan -Batisɪ 'bɪnɔnya yia we ɔ -salɪ lɔdɪ nya. 'ɪn 'Zan -Batisɪ yia wa glaa nyuma 'sɔ la. 19 'ɪn ɔ yia wa Nyumaa -Kanyɔ -Zezuu -gbe tie, wa 'ka ɔ layɪbha 'lee: «Nyɪmɛ -ɔ 'kaa yi, -a mɪa wɔda, 'mɔ -ɪn -mɪa yi, yaayɪ, -a wɔ nyɪmɛ -putuu?»

20 ɔɔ 'Zan -Batisɪ 'bɪnɔnya nɪnɪa -Zezuu -gbe, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «'Zan -Batisɪ tiea -aɪn -na -gbe, -a 'ka -mɪ layɪbha 'lee: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ɔ 'kaa yi, -a mɪa wɔda, 'mɔ -ɪn -mɪa yi, yaayɪ, -a wɔ nyɪmɛ -putuu?»

21 Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, -Zezu jipea guzɔnya duun -yɔ 'kukunya, 'ɪn nyuma -wa kaa zuzu 'nyii 'bɪ, ɔ yia we wa 'bɪ vu, 'ɪn ɔ yia 'lɔlɔnya duun 'yɪ -blo. 22 'Bhie, ɔ nɛɛ 'Zan -Batisɪ tietienya 'sɔ -ylaɛ: «A mɪnɪ, -we a 'yɪa -yɔ, 'ɪn a 'nɔa, a -salɪ we 'Zan -Batisɪ lɔdɪ nya: «Nu, 'lɔlɔnya mɪ layɪda, 'tɪgɪtɪgɪnya mɪ nɔda 'nanɔɔ, *sɔlɪbhanya ka 'pɔ, 'sulɔnya mɪ 'nɔda, tɪtɪlɪnya ka tɪtɪle lɔ 'wɔsɔ, 'ɪn wa mɪ -Lagɔgbɔ gbada bobabhanya -yla.» 23 Nyɪmɛ -ɔ 'nɪ 'mɪ dɪ -gɔ -sa, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ ɔ -nɔ nya.»

-Zezu gbaa 'Zan -Batisɪ gbɔ ɔ 'bɪnyɪmaa -zlo -yla

24 Da 'Zan -Batisu tietienya 'bhitia lu, -bha -Zezu bhlia 'Zan -Batisu gbu gbagbie nyumaa -zlo -yla. O nEE: «LEE -lu a mni ylaa da bebleea? Gblee -we -pipe mia zukluda, mu -wa yi? -Innya! 25 'In lee -lu a mni -sleen -mo ylaa? Nyume -o -plaa 'hnumni naa 'wu, mo -wa yi? A -yi we 'ji nu, nyuma -wa plaa 'hnumni -naa -zobunya 'wu, 'in wa mia 'hnumni -li nyidi ni, nyumaa 'wlulapilnyaa -budu zo wa -dila la. 26 LEE -lu a mni -mo ylaa tenyua? -Lagobbu -falpanyo -wa yi? In, in nEE ain -yla: o 'yli, o -zi -Lagobbu -falpanyo 'degbolu. 27 Nu, -Lago nEE o 'sebhe 'wu 'Zan -Batisu daa:

«-Mi 'yu na paa na *tietienyo yoo,

'in o 'ka -na 'yoo -yomnazi.»

28 In nEE ain -yla: nyuma -wa 'hwni gwalia, wa glaa, nyume -o 'kaa 'yli, o 'ka 'Zan -Batisi -zi, -mo 'ni -mi. -Zugba, nyuma -wa -Lago pila 'wlu la glaa, nyume 'kienyile 'yli, -mo -zi o 'wu.»

29 Nyuma weee -yo nison -gwezisanya -wa pulba 'Zan -Batisu weli yukwli, wa ka we 'jiyibheli nu, -Lago tiklu, 'in wa yia wa 'de 'Zan -Batisi yoo 'nye, 'in -mo yia wa batizee. 30 Nu, Falizinyuma -yo -Lago titee gwesanya ka zobobu -Lago 'kaa wa -yla lenu kwnEE -sa, 'in wa 'ni hwnu 'Zan -Batisi 'ka wa batizee.

31 -Zezu nEE 'yae: «Waa desleen -nyuma, nyoo in 'ka wa 'wupala? Nyoo wa -yo o 'wowlba? 32 Wa 'wlu sa 'yilaasi -dia la -gblgblu 'wu, ma. -Zugba wa lila, 'in wa gba wa -lima -yla:

«-A ka ain -yla -lili bhli,

a 'ni lite!

'In -a yia ain -yla guzo -lu bhli,

a 'ni wi!»

33 Nu, 'Zan -Batisi yia, o' lia lililu -zonu, o' 'maa nu, 'in a nee: <O ka zuzu 'nyuu 'bi.> 34 *Nyume 'Yu yia nu, o li, 'in o maa. 'In a nee: <A -tali, nyume mia de, liligbu -yo numagbu o kaa. *Nison -gwezisanya -yo gbonyuuu kwe -cian, wa 'tale o -mia.> 35 Nu, -wa nwnua -Lagogbu -yo, ma yibhelia we 'ji, -Lagoo gbuyilo mia, we tiklu.»

-Zezu tia gbonyuuu lenv -nwno yabhloo -yogbu 'wu

36 Falizinyume yabhlo laa -Zezu, wa 'ka li dabodu. 'In -Zezu yia oo Falizinyumee -budu zo pla, 'in o yia lililu gwe ladi. 37 -Muu bhla, gbonyuuu lenv -nwno yabhlo mi wee 'gbe -muu nukple. O 'nva nu, -Zezu mi Falizinyumee -gbe lida, o -yo *lasiklo -zonus -bhonyidaa yeyenv yia -mo mni. 38 'In o yia -Zezu luu ladi, -moo bhunya -yo, -zugba o wi. 'In o 'muo yia -Zezu bhv wotolu. 'Bhie, o yia we -yose o 'nyi nya, o yia we gbleli, 'in o yia -lasiklo o bhv -yo slu. 39 Falizinyume, -o laa -Zezu wa 'ka li dabodu, o 'yia we -yo, o nee o 'dee dli zoe: «Oo nyume -mou -ka yaa -Lagogbuu -falpanyo 'pien, 'nwno -o mia de o kwezida, sa o mia, -zugba, o ka yaa o yibheli gbonyuu lenv nwno nya.»

40 -Zezu 'bhua weli 'wu, o nee oo Falizinyume -ylae: «'Simoo, in 'yibha in 'ka -mi -yla gbu yabhlo gba.»

'Simoo nee: «Na -Kanyo, -in gba.»

41 'In -Zezu nee: «Nyume yabhloo kpagbu mia nyuma 'so -yo. 'Yabhlo ka tamaa 'wlu glu gbu -zakpa gbu 'wlu (500.000), 'in -gudu kaa 'wlu glu 'so 'wlu kugbua 'wlu (50.000). 42 Nu, waa nyuma 'so 'na 'ka wee kpagbu -saa 'gbu, 'in oo nyume yi 'saa we ti. 'Lee wa 'de 'so glaa nu, nyoo 'ka oo nyume 'yibha bhabha?»

⁴³ 'In 'Simɔɔ yia we 'biɔpaliɛ: «-Ami dlu ni, -ɔ kaa 'gwɛzi 'kadu 'wlu, mɔ 'kaa ɔ 'yibha bhabha.»

'In -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Gbɔ -zɔnu -in gbaa.» ⁴⁴ Tɔun, -Zezu 'bhitia la 'ɲwnɔɔ -gbɛ, 'in ɔ nɛɛ 'Simɔɔ -ylaɛ: «-Na yi 'mɔ ɲwnɔ ni -yɔɔ? In plaa -na -budu zɔ, -in 'ni 'mi 'nyu 'nyɛ, in 'ka bhɔ -yɔ budo. Nu, mɔ budoa na bhɔ -yɔ ɔ 'miɔ nya, 'in ɔ yia we -yɔ sɛ ɔ 'nyi nya. ⁴⁵ -In 'ni 'mi gbleli, nu, ɔ plaa, mɔ -tva na bhɔ gblelida. ⁴⁶ -In 'ni 'mi 'kpi 'wluo slu, nu, mɔ slua na bhɔ -yɔ -lasiklɔ. ⁴⁷ We 'gbɔ, in nɛɛ -mi -ylaɛ: -Lagɔɔ zɛ ɔ kalia bhabhaa 'gbɔ, -Lagɔ ka ɔ gbɔnyuu duun 'wɔti. Nu, nyumɛ -ɔ nva gbɔnyuu 'kienyi lɛ, 'in -Lagɔ yia ɔ -yɔgbɔ 'wɔti, ɔ -Lagɔɔ zɛkalɪdlɪ -sɛ.»

⁴⁸ 'In -Zezu nɛɛ ɔɔ 'ɲwnɔ -ylaɛ: «In ka amaa gbɔnyii 'wɔti.»

⁴⁹ -Wa -yɔ ɔ 'sɔ miɔ lida, -maa nɛɛ -mɔ dli zɔɛ: «Mɔɔ -nyumɛ mɔɔ, 'in -mɔɔ ti nyumɛɛ gbɔnyuu 'wɔɔ?»

⁵⁰ 'In -Zezu nɛɛ ɔɔ 'ɲwnɔ -ylaɛ: «Amaa dli ka ain pue, a mi, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ -yɔ ain 'sɔ -mi!»

8

'Nywni -wa nɔa -Zezu 'bi

¹ -Mɔɔ 'biɔ, -Zezu yia 'gbe 'kadɪ -yɔ 'gbe yua 'wɔ mi, *-Lagɔɔ nyimaa 'wlulapiheɛ gbɔzɔnɔnyaa gbagbie nya, -zugba ɔ 'binɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yɔ ɔ mi. ² 'In, 'ɲwni tɔlva ɔ vua zuzu 'nyii 'bi, -yɔ ɔ jipea, -maa mi 'ya -bha. Wa ɲni ni: Magɪdalaa -ɲwnɔ Malii zuzu 'nyii gbesɔ 'tlaa 'wɔ, ³ Ewloɔɔ lubhonɔnyɔ 'kadu Kuzaa 'ɲwnɔ Zani, -yɔ 'Suzani -yɔ 'ɲwni dumadu, -wa -saa -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya 'wɔ, wa zɔzɔnu nya.

Mnɔpanyɔɔ gbɔv nine
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

⁴ Nyɔmaa -zlo 'bhɔa 'gbe -bhlo -bhlo 'wɔ, 'in wa yia -Zezu -yɔ 'wlugbeli. 'In ɔ yia gbɔv nine -mɔnɔ wa 'palɔ. ⁵ «Nu, kpaapanyɔ mɔnɔ ɔ 'mnɔ 'paa. ɔ mɔ ɔ 'mnɔ 'pada, ɔ 'mɔnɔ we, 'in we -zakpa -bhlo yia 'yoo ŋwɛ -yɔ bhli. 'Plɔplɔnya nɔa we -gɔ, 'in 'zianya yia we li. ⁶ Tɔlɔa yia tɔkpa -dɔdɔ -gɔ bhli, we mia, -bhaa bla 'nɔ 'nyu 'wɔlakaa 'gbɔ, 'in we yia yɛ. ⁷ Tɔlɔa yia -kpɔga glaa bhli, 'in -mɔv -yɔ we 'sɔ yia 'wɔsɔ, 'in -mɔv yia we -gɔ palɔ, 'in we yia we 'tuntnu. ⁸ Tɔlɔa yia dɔdɔ -zɔnɔ -gɔ bhli, 'in we yia mi, we 'paa lakpa, we lakpa -bhlo -sa -mɔ 'yaa glɔ gbɔ.»

'In -Zezu yia we -gɔ dɔ wɛlɔ 'tɛ nyɛ: «-ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nɔ we.»

-Mɔmɔ ka 'gbɔ -Zezu pa gbɔv ninea?
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

⁹ ɔ 'bɔnɔnya ka ɔ wee gbɔv nine -mɔnɔ 'ji layɔbha. ¹⁰ 'In ɔ yia we 'bɔgɔpalɔ wa -ylaɛ: «-Lagɔ ka ɔ nyɔmaa 'wɔlɔpɔlɔgbɔ mɔ zizeda aɔn 'kɔslɔlɔ. 'In nyɔma tɔlɔa -nɔ mia, gbɔv nine nya wa 'paa we wa -yla.

«Wa -ka -lu yla, wa'a 'yɔ we -yɔ,

'in wa -ka gbɔ 'nɔ,

wa'a 'nɔ we 'wɔla.»

-Zezu gbaa wee gbɔv ninee 'ji
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

¹¹ «Wee gbɔv ninee 'ji nɔ: 'mɔnɔya mia, we 'wɔ -Lagɔwɛlɔ. ¹² Nyɔma tɔlɔa 'wɔ 'yoo ŋwɛ -yɔ da 'mɔnɔya bhli: wa -ka -Lagɔwɛlɔ 'nɔ nɔ, 'in *'Kuzu yia, 'in we saa we wa dibhe 'wɔ, wa yi we dɔ -gɔ zɔ, 'in wa yi gbɔ 'wɔbhɔv 'gbɔ. ¹³ -Mɔmɔnya mia tɔkpa -bita -gɔ: -mɔv 'wɔ nyɔma -tɔlɔa, -wa nɔa -Lagɔwɛlɔ,

'in wa ḡwnua -bha we -yɔ 'mɔna nya nɪ, wa'a 'tide we 'yi, we'e fa wa 'wɔ somi. Bhla -sɛɛ nya, wa ḡwnua we -yɔ, 'in laylagbɔnya -ka yi, 'in wa dli bhɔa we -gɔ. ¹⁴ Nyɪma tɔɔba 'wɔ 'mnɔya -we bhli -kpɔga glaa: wa -ka -Lagɔwɛli 'nɔ, bhla -gɔdɔ -ka nyɪni, 'in wa tidea wa 'dɛ 'yi -sɛ -sɛ, 'in dliɔve -yɔ 'ḡnumnɪ -li, dɔdɔ -gɔɔ 'mɔna -li tuntnua wa, 'in wa'a wla 'ya, -mɔɔ'v zalɪ. ¹⁵ 'Mnɔya -we bhli dɔdɔ -zɔnɔ -gɔ, -mɔɔnya 'wɔ nyɪma -wa nɔa -Lagɔwɛli dli -zɔnɔ nya, 'in wa zɔa we la, wa dli weee nya, 'in wa paa 'ya bhla weee nya.

*'Napeɛ gbɔɔ nine -yɔ -Lagɔwɛlu yukwli pɔɔ sɔ
(Mk 4.21-25)*

¹⁶ «Nyɪmɛ -ka 'nape -nyuma, ɔ'ɔ -gbli we -solu 'wluo, 'in ɔ'ɔ fa we 'lii zɔ. Nɪ, yalɪ ɔ dia we la -budu zɔ, 'in -wa -ka pla, wa 'ka we san -yɔyi. ¹⁷ Nɪ, -we weee mɪa zizeda, zli 'kɔ we yia 'tlaa, 'in -we weee mɪa 'wiemɪ -lu nya, 'ji wa yia we yibhelia, 'in we 'ka 'bhlewɔ weee. ¹⁸ We 'gbɔ, a zɔ amɪaa gbɔɔ yukwli pɔɔ sɔ 'yliyɔ. Nɪ, -lukanyɔ mɪa, ɔ -nɔ wa yia -gɔpalia, 'in nyɪmɛ -ɔ 'nɪa -lu duun -ka, we -sɛɛ -we -gɔ ɔ dli mɪa, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.»

*-Mama -wa -Zezuu bhelia -yɔ ɔ 'nyaa?
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)*

¹⁹ -Zezuu bhelia -yɔ ɔ 'nyaa 'sɔ yia ɔ 'yɪa nɪ, nyɪma duun 'gbɔ, wa 'nɪ mnɛni wa 'ka ɔ yɪ. ²⁰ 'In wa yia -Zezu 'dɪ kwaɛ: «-Na 'nyaa -yɔ -na bhelia mɪ 'pipee. Wa 'yɪbha wa 'ka -mɪ 'yɪ.»

²¹ 'In -Zezu nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «-Wa pɔɔba -Lagɔwɛli yukwli, 'in wa nɔa we -gɔ nɪ, ma -wa, na 'nyaa -yɔ na bhelia.»

*-Zezu 'yligbelia -pipɛ 'kadu
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)*

²² 'Ylɪ yabhlo nya, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -gblaa 'glɔ yabhlo 'wɔ nɪ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-A 'plɪlɪ 'nyuu kakpe -putu -gɔ.» 'In wa yia mnɪ. ²³ Da wa mɪa 'nyu 'wɔɔɪda, 'in -Zezu yia 'yɪaa ŋwɔ. Tɔɔn, -pipɛ 'kadu yia 'nyu -gɔ 'plɪplɪe bhɪlɪ. 'Nyu mɪ 'glɔ yeda, we -tɔ 'wɔ -sɛ, wa 'ka 'nyu glu mnɪ.

²⁴ -Zezuu 'bɪnɔnya bɛa ɔ kwesi, 'in wa yia ɔ ganɔ. 'In wa nɛɛ 'wɔkpɪkpɪe nya: «-Slolunyɔ, -Slolunyɔ, -amɪa tɪa!»

-Zezu ganɔa, 'in ɔ yia -pipɛ 'wɪuɔ 'kpɪlɪ. 'In 'nyuu -gbɔgbɔ yia zɔbɛ, we yia 'yɪɪgbe blenyii. 'In -bha yia 'wɔku.

²⁵ -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ: «Mɔ amɪaa dlɪzɔzɔe mɪa?»

-Nyanɪgbɔ -kpalɪa wa nɪ, 'in ŋwɛgaga yia wa sɔbha. 'In wa nɛɛ wa 'dɛkpɔa nyɪɪɪɛ: «Mɔɔ -nyɪmɛ ɔɔ -mɔnɪ -mɪa, 'in ɔ gba 'nyu -yɔ -pipɛ -yla, 'in we zɔ ɔ 'nɔŋwɛa?»

*-Zezu -saa nyɪmɛ yabhlo zuzu 'nyii 'bɪ
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)*

²⁶ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -dɪa 'nyu 'wɔ, Zelazɪ -nyɪmaa dɔdɔ* mɪa nyuu kakpe yabhlo -gɔ, Galilee 'klɔ, -mɔ wa nɪnɪa. ²⁷ Da -Zezu 'bhɔa 'glɔ 'wɔ ɔ 'sɪbhɪlɪa la, 'in wee 'gbee nɔkpɪla -nyɪmɛ yabhlo yia ɔ yoo yi. Ɔɔ nyɪmɛ mɪa, zuzu 'nyii mɪa ɔ 'wɔ. 'Bɪ ka 'wɔgwɪɛ, ɔɔ -pla -bana 'wɔ, 'in ɔɔ -gɔ -budu zɔ, nɪ, gbawla -nyɪɪɪ ɔ gɔa. ²⁸ Da ɔ 'yɪa -Zezu -yɔ, 'in ɔ yia 'wɔkpɪ, 'in ɔ yia ɔ bhɔ -yɔ bhɪlɪlɪ. 'In ɔ nɛɛ wɛɪ 'tɪɛ

* **8:26** 'Mɔ wa la 'yaa Gadale -nyɪmaa dɔdɔ.

nyaε: «-Naa lεε -gbu pili na gbu 'wula, -Zezu, Yali -Lagoo 'Yu? -Mi na bhubhoea, -in 'na pali 'mi 'klyie 'wu -ni!» ²⁹ -We ka 'gbu oo nyime yi 'saa gba, zuzu 'nyuu mia o 'wu, 'mu -Zezu gbaa we 'tla o 'wu. Wee zuzu 'nyuu mia, 'wu we bhua o -zakpa duun nya. Wa -ka o sanya gbuan netellikpe nya, 'in wa -ka o gbloko bhu 'wu fa, 'in o dia we 'de weee. 'In wee zuzu 'nyuu kwaa o -flii.

³⁰ -Zezu yia o layibhaε: «Sa wa la -na 'ηnia?»

'In o neε: «Na 'ηni wa laa <'Slojaa -zlo> ». -We ka gbu -wa, zuzu 'nyii duun mi o 'wu. ³¹ 'In wee zuzu 'nyii neε -Zezu -ylaε: «-Na zukpa -wa, -in 'na kwali -ain *glukaslo 'wu -ni!»

³² -Zugba -boboo -zlo mi we lililuu datahida -gogoo nokpla -gu. 'In wee zuzu 'nyii neε -Zezu -ylaε: «-Na zukpa -wa, -in kwa -ain -bobonya mia ni 'wu!» 'In -Zezu yia we 'yoo 'nye ni, we pla we 'wu. ³³ Toun, zuzu 'nyii yia oo nyime 'wu 'tla, 'in we yia -bobonya 'wu pla. 'In wee -bobo weee yia -gogoo kwli -gwagwie nya, 'in we yia 'nyu lo slo, 'in we yia th -nya.

³⁴ Da wee -boboo 'yliyozunya 'yia gbu 'plia ni -yo, 'in wa -yo -gwagwie yia 'gbe 'kadı -yo kudanya 'wu we 'di lamneni. ³⁵ Da wee gbu -mini 'plia, 'in nyima yia -mo 'yia mi. Wa nynia -Zezu kwesi, nyime o 'wu zuzu 'nyii 'tlaa, 'in wa yia o 'yi, -zugba o -di -Zezuu bhu -yo la, -bana mi o 'wu, 'in o 'wlukoun ka ladolu. 'In -nyanigbo yia wa -kpali weee. ³⁶ Sa oo zuzu 'nyii 'wu -nyime 'pua ni, -wa 'yia wee gbu weee da, 'in -maa yia we 'di -sa wa -yla. ³⁷ Toun, Zelazi -nyima weee neε -Zezu -yla, o 'bhu wa dudu -gu. Ni, -nyanigbo ka wa -kpali. 'In -Zezu yia 'glo 'wugbla, o 'ka lomni.

³⁸ Nyımε ɔ zuzu 'nyii 'tlaa 'wɔ, bhuhhoea -Zezu, ɔ nεε ɔ -ylaε: «In -yɔ -mɪ 'sɔ 'ka mni.» 'In -Zezu yia ɔ lulabhitili, ɔ nεε ɔ -ylaε: ³⁹ «Mni -na -buduɲweε. -We weee -Lagɔ nɔa -mɪ -yla ε, -in gba we nyıma -yla.» Ɔɔ nyımε mni, -we weee -Zezu nɔa ɔ -yla ε, 'in ɔ yia we 'dɪ lamneni, wee 'gbe 'kadɔ nɔkplε weee.

-Zezu puea 'ɲwnɔ yabhlo, 'in ɔ yia -Zalusu 'ɲwnɔyu 'yliyɔgagie 'nyε

(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

⁴⁰ Da -Zezu yia lɔ 'nyuu kakpe -putu -gɔ, 'in nyımaa -zlo yia ɔ yoo -sa, wa mɪ ɔ wɔdaa 'gbɔ. ⁴¹ We bhla, nyımε ɔ wa laa -Zalusɪ nynia -Zezuu -gbε. -Lagɔbuduu -kanyɔ yabhlo ɔ -mia. 'In ɔ yia -Zezuu bhɔ -yɔ bhilili, ɔ yia ɔ bhuhhoe nu, ɔ yi ɔ -buduɲweε. ⁴² -We ka gbɔ -wa, ɔ 'ɲwnɔyu yabhlogbɔɔ kaa -zɔ kugbua ε 'sɔ, mɔ mia tɪda.

Da -Zezu mia -mɔ mni, -zugba nyımaa -zlo tuntnu 'saa ɔ sɔ weee lɔ. ⁴³ Wa nyidi, 'ɲwnɔ yabhlo mia -bha, ɔ kwεpalie li ɔ -yɔ -zɔ kugbua ε 'sɔ. 'In ɔ yia 'gwεzi weee -nyumɔ. -Dɔtlɔɔ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ jipe. ⁴⁴ Ɔ 'plɪɪa -Zezu lɔɔ, 'in ɔ yia ɔ -banaa ɲwe kwεzi. -Bha -bhlokpade ɔ 'pɪɔn yia 'wɔkanɪ.

⁴⁵ 'In -Zezu yia layɪbhaε: «Nyɔɔ zɪ 'mɪ kwεa?»

Wa 'dε weee mɪ we kpɛɪɪdaa 'gbɔ, 'in Pielɪ nεε: «Na -Slolunyɔ, nyıma -wa gbelia -mɪ, ma tuntnu -mɪ sɔ weee lɔ!»

⁴⁶ 'In -Zezu nεε: «Nyımε yabhlo ka 'mɪ kwεzi, in ka we 'jiyibheli nu, na 'tɪε ka lubho nɔ.»

⁴⁷ Ɔɔ 'ɲwnɔ 'yia we -yɔ nu, wa ka we 'jiyibheli, 'in ɔ -yɔ tɛɪtɛɪe yia -Zezuu bhɔ -yɔ bhli mni. 'In -we ka 'gbɔ, ɔ yia ɔ kwεzi, 'in sa ɔ 'pɔa -bha -bhlokpade, ɔ yia we gba ɔ -yla, nyıma weee 'yibadi. ⁴⁸ -Zezu nεε

ɔ -ylaɛ: «Na 'yu, amaa dli ka aun pue, a mni, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ -yɔ ain 'sɔ -mɪ!»

⁴⁹ Da -Zezu mia gbɔ -mɪni gbada, nyimɛ yabhlo 'bhɔa -Zalusɪ -budunwɛɛ, ɔ yia 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In 'na siali Nyumaa -Kanyɔ -ni, -na 'ɲwnɔyu ka tli.»

⁵⁰ -Zezu 'nɔa we ni, ɔ nɛɛ -Zalusɪ -ylaɛ: «-In 'na nɔnɔ nyanɔ -ni, -in zɔ dli! 'Pɔa ɔ yia.»

⁵¹ -Zezu nynia wee -budunwɛɛ, ɔ 'ni ɲwnu nyima -putu 'ka wee -budu zɔ pla, 'mɔ we 'ni Pielɪ klaa, *Zaan klaa, *Zake klaa, we -yɔ 'yuu dide -yɔ ɔ 'nyaa 'wɔbhɔ. ⁵² Nyima weee mɪ wida, -zugba wa bhalɪ ɔɔ 'ɲwnɔyuu 'gbɔ. 'In -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na wili -ni, ɔ 'ni tli, 'yiaa 'wɔ ɔ mia.»

⁵³ 'In wa -yi we 'ji nu, 'yu ka tli 'gbɔ, wa yia ɔ gla palɪ. ⁵⁴ -Zezu kpalia ɔ sɔ -yɔ, 'in ɔ yia 'wɔkpɪ, ɔ nɛɛ: «Na 'yu, a -sɔ 'wɔ!» ⁵⁵ ɔ zuzu 'sibhliɪ ɔ -gɔ la, 'in ɔ yia 'wɔsɔ -bha -bhlokpade. -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'nyɛ ɔ lililu.» ⁵⁶ -We 'plia, 'in we yia ɔɔ 'ɲwnɔyuu 'nyaa -yɔ ɔ dide ɲwɛgaga -sɔbhali. 'In -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A 'na gbalɪ we nyimɛ yabhlogbɔɔ -yla -ni!»

9

-Zezu tiea ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ (Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

¹ Yli yabhlo nya, -Zezu gbelia ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ 'wlu, 'in ɔ yia wa se -yɔ 'tite 'nyɛ, wa 'ka zuzu 'nyii vu, 'in wa 'ka gu nyima -yɔ -sa. ² 'Bhie, ɔ yia wa tie, wa 'ka -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapɪlɪgbɔ gba. 'In wa 'ka guzɔnya jipe. ³ 'In ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka nɔa mɪa yi ni, a 'na 'bhulu -lu yabhlogbɔɔ 'wɔ -ni: kɔɔsu, *-bada, 'floo -yɔ 'gwɛzi 'na -mɪni ain kwɛɛ -ni. 'In nyimɛ yabhlogbɔɔ 'na 'bhulu -bana 'sɔ 'wɔ -ni.

⁴ -Budu -we η_{wεε} a -ka mni, wa -ka amiaa 'lakpasu kpa, a -to -bha tiklu, 'in amiaa l**ub**hiti yli 'ka nyni.
⁵ -Budu -we η_{wεε} a -ka mni, wa 'ni amiaa 'lakpasu kpa, a 'tla wee 'gbe n**ok**plε. A gb**ot**o amiaa bh**v** -y**o** *-bh**ub**hui, 'in ny**u**ma 'ka we 'jiyib**h**eli n**u**, wa 'n**i** -Lag**o**gb**v** -y**o**η**w**nu.» ⁶ -Zezuu 'b**in**o**ny**a yia mni. 'In wa yia 'gbe weee 'w**v** 'pl**il**i, -Lag**o**gb**v** gbagb**ie** -y**o** guz**u**nyaa jipee nya da weee.

*Ewlo**du** l**va** d**li** -Zezuu 'g**bu***
(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

⁷ We bh**la**, -we weee m**ia** 'pl**id**a, 'in Galilee 'wlu-lapil**ny**o Ewlo**du** yia we 'n**v**. -We o 'kaa 'wluk**u**on lap**o**pal**i**, we 'n**i** -m**i**. N**u**, ny**u**ma -t**o**l**va** n**εε**: «'Zan -Batis**i** -s**o**a 'w**v** t**l**tl**ny**a gl**aa**.»

⁸ 'In ny**u**maa -zakpa -bh**lo** n**εε**: «Eli**i** yia l**v** d**u**du -g**v**.» 'In t**o**l**va** n**εε** 'y**ae**: «Bhabeny**i** -Lag**o**gb**v** -fal**u**panyaa 'yabh**lo** -s**o**a 'w**v** t**l**tl**ny**a gl**aa**.»

⁹ Ewlo**du** n**εε**: «Na w**el**i -g**v**, wa ka Zaan 'wlu -g**v** -d**l**. 'In ny**u**m**ε** -o ka -g**v**gb**v** na n**va** d**ε**, ny**o**o m**o**a?» 'In o yia -Zezu 'ylib**il**an**o**v, o 'ka o 'y**i**.

*-Zezu 'ny**ε**a ny**u**maa 'wlu g**v** -bh**lo** 'wlu g**bu** l**il**il**u***
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Zn 6.1-14)

¹⁰ -Zezuu tietienya yia o -gb**ε** l**v**, -we wa n**va** l**ε**, 'in wa yia we 'd**i** o -sal**i**. O -y**o** wa 's**o** v**l**aa g**w**e, 'in wa yia 'g**be** -we wa laa Bet**s**aida kwesi mni. ¹¹ Ny**u**maa -z**lo** 'n**va** we, 'in wa yia o 'b**i** mni. -Zezu yia wa kpa s**o** 's**o** nya, 'in o yia wa -y**l**a -Lag**o**o ny**u**maa 'wlulap**il**ig**v** g**ba**. Ny**u**ma -wa 'y**i**b**h**aa o jipe wa, 'in o yia -maa jipe.

¹² Da jib**h**e m**ia** z**o**da, 'in -Zezuu 'b**in**o**ny**a kug**bu**a l**ε** 's**o** yia o kwesi b**ε**. 'In wa n**εε** o -y**l**ae: «Da -a m**ia** -sel**i**, -b**h**a t**l**l**v** la. -In g**ba** ny**u**ma -man**i** -y**l**a, wa

mnɪ 'gbenya -yɔ kudanya mɪa kwesi 'wɔ, wa 'ka lililunya -yɔ lapɪda 'yɪ.»

13 'In -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Amɪaa 'dɛ 'nyɛ wa lililu!»

'In wa yia we 'bɪgɔpalɛ: «'Floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ -a kaa kwɛɛ. -In 'yɪbha, nu, -amɪa mnɪ nyɪmaa -zlo -manu lililu zɔaa?» 14 (Nu, sa, nyɪmaa 'wlu glɔ -bhlo 'wlu gbu mɪa -bha (5.000)).

'In -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla, wa dɪ wa la sa glɔ 'sɔ 'ya kugbua, kugbua ŋwɛɛ.

15 Wa nu 'saa, 'in wa yia wa 'dɛ weee ladɪ. 16 -Zezu 'bhua wee 'floo gbu -yɔ zibhii 'ya 'sɔ 'wɔ, ɔ ylaa yalɪ, 'in ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. ɔ didɪa we la, 'in ɔ yia we ɔ 'bɪnɔnya yoo 'nyɛ, wa 'ka we nyɪmaa -zlo 'wɔladlɪli.

17 Wa 'dɛ weee lia, 'in wa yia lɔ. 'In -we -tɔa 'wɔ, wa -yɔ we -cɪcɛɛ yeye -nɔ kugbua lɛ 'sɔ yia mnɪ.

*Pielɪ nɛɛ -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ
(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)*

18 'Yɪ yabhlo nya, -Zezu mɪ -Lagɔ bhuhhoeda, ɔ 'dɛ -bhlo, -zugba ɔ 'bɪnɔnya mɪ ɔ kwesi. 'In ɔ yia wa layɪbhaɛ: «Nyɔɔ nyɪmaa -zlo palɪ 'mɪ 'wɔa?»

19 'In wa yia we 'bɪgɔpalɛ: «-Zakpa -bhlo nɛɛ, 'Zan -Batisɪ -in -mɪa. Tɔlɔa nɛɛ, Elii -in -mɪa, 'in tɔlɔa nɛɛ 'yaɛ, -Lagɔgbɔɔ -falɪpanya mɪ bhaa bhlasabhla, wa 'yabhlo -sɔa 'wɔ tlɪtlɪnya glaa.»

20 'In -Zezu yia wa layɪbhaɛ: «'In amɪa, a nɛɛ, nyɔɔ in -mɪa?»

'In Pielɪ yia we 'bɪgɔpalɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ɔ ka gbɔ ɔ gbaa, 'mɔ -in -mɪa.»

*-Zezu 'paa ɔ tlɪthe -falɪ
(Mt 16.20-28; Mk 8.30-9.1)*

21 'In -Zezu nɛɛ wa -yla 'klɔ 'cɪɪ nyae: «A 'na gbalɔ we nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -yla -nɪ.» 22 'In ɔ yia we -gɔdɛ: «We mɪ nɪ, ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu sia bhabha. 'In Zuifɔɔ nyɪma kpasɪ klaa, *-Lagɔbɔbɔnyaa -cɪan klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia ɔ kwnɛɛ -saa. 'Bhaa wa yia ɔ, 'in 'ylɪ 'sɔ we tanɔ nya, tɪtlɪnya glaa ɔ yia 'wɔsɔa.»

Sa wa 'ka -Zezu 'bɪ nɔa

23 'Bhie, ɔ nɛɛ wa 'dɛ weee -ylae: «Nyɔɔɔ nyɔɔ -ka gba ɔ 'ka 'mɪ 'bɪ nɔ, ɔ -sa ɔ 'dɛ dɪ, ɔ 'bhɪ ɔ sɪasɪee *su 'wɔ, 'ylɪ weee nya, 'in ɔ 'ka 'mɪ 'bɪ yi. 24 Nɪ, nyɔɔɔ nyɔɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yɪɪɔgagɪe 'wɔgɔ nɪ, 'wɔ ɔ yia we bɔa. 'In -ɔ -ka ɔ 'dɛɛ 'yɪɪɔgagɪe 'wɔbɔ na 'gbɔ, 'yɪɪɔgagɪe -we 'nɪa bhɪɪɪɪɪ -ka, 'mɔ -mɔɔ yia 'yɪa. 25 Nyɪmɛ -ka dɔdɔ -gɔɔ zɔzɔnɔ weee 'yɪ, 'in ɔ -ka ɔ 'yɪɪɔgagɪe 'wɔbɔ, ɔ -ka ɔ 'dɛ lasa dɔdɔ -gɔ, lɛɛ -lu ɔ 'ka we 'wɔ 'yɪa? 26 Nyɪmɛ -ɔ -ka in -yɔ na wɛɪ 'sɔ zɔ nɔ, zɪ Nyɪmɛɛ 'Yu yia yia ɔ -yɔ ɔ Dide -yɔ -mɔɔ -mɔwɪɔ -anzɪnyaa 'ɲɪnɪnɪe 'wɔ, we zɪ -mɔɔ nɔ 'yaa ɔnɔɔ zɔ. 27 'In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ saɛ: -wa mɪa da -seli, wa tɔɪa ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlɪɪɪɪɪe da 'yɪ, 'bhie, wa 'kaa tɪ.»

-Zezu bhɪɪɪɪɪ 'wɔla (Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

28 -Zezu gbaa wɛɪ -mɪnɪ, we 'bɪgɔ, lɔkɔwɪɔ -bhɪɪɪɪɪ 'pɪɪa sa, -Zezu -yɔ Pɪɪɪ, Zaan -yɔ 'Zake 'sɔ mɪa, 'in ɔ yia -gɔgɔ 'wɪɪ -Lagɔ bhɪɪɪɪɪe mɪnɪ. 29 Da -Zezu mɪa -Lagɔ bhɪɪɪɪɪe, 'in ɔ 'klɔ yia 'bhɪɪɪɪɪ, 'in ɔ 'wɔ -bana yia pɔmanɪ, -zugba we lɪ 'bɪɪɪ. 30 -Bha -bhɪɪɪɪɪ 'dɛ, 'in nyɪma 'sɔ yia ɔ 'klɔ 'tɪɪɪɪ, -zugba ɔ -yɔ wa 'sɔ gba. Moizɪ -yɔ Elii sɔ -wa. 31 Ma 'tɪaa -Lagɔɔ 'ɲɪnɪnɪe san -nyɪɪɪ. Sa -Zezu 'kaa ɔ lubho 'wɪɪɪɪɪe

-Zeluzalem, o tilithe nya, 'in wa -yo o 'so yia we -gugbu gba. ³² Pielu -yo o -lima 'so ka -gblu 'yila nya. Da wa ganaa, 'in wa yia -Zezuu 'hnumnee san -yoyi, we -yo nyima so mia o kwesi. ³³ Da waa nyima mia -Zezu kwesi 'bhoda, 'in Pielu nee o -ylaε: «Na -Sloluny, -a -ka -seli -tu we nanu 'yli. Palu yua ta -a yia 'sobhaa, -na -nu -bhlo, Moizu -nu -bhlo, Eliii -nu -bhlo.» (Nu, -we Pielu mia gbada, o 'ni we -yi.)

³⁴ Da o mi 'saa gbada nu, 'in yalipupa yia wa -gugbli. We -gblia wa -gu, 'in -nyanigbo yia wa -kpalu.

³⁵ 'In weli yabhlo yia wee yalipupa nyidi 'tla, we nee: «-O mia de, na Yu -wa, 'mo in -saa -bha, a pulu o yukwli!»

³⁶ Da wa 'nua weli -muni, -muv 'bigu, -Zezuu 'debhlogbo wa 'yia -yo. 'In o 'binanya yia hwe 'mu 'ce, -we wa 'yia -yo, wa 'ni we 'di -sa nyime yabhlogbo -yla, we bhla.

-Zezu vua zuzu 'nyuu, 'yu yabhlo 'bi

(Mt 17.14-18; Mk 9.14-27)

³⁷ Zli zlia, 'in wa yia -gogo 'wlu 'bhv. Nyimaa -zlo yia -Zezu yoo yi. ³⁸ -Mo nyimaa -zlo nyidi, nyime yabhlo yia 'wokpi: «Na -Kanyo, -mi na bhuhhoe, -in yla na 'yu, mo -wa na 'yu yabhlogbo! ³⁹ -In -tali, zuzu 'nyuu -ka o kpa, 'in o kpa 'wu, -bha -bhlokpade, we zuklua o 'titeε, 'in we wlelia o 'fufli gbua hweε. We -ka o sialu kplokpo, 'bhie, we bhva o -gu. ⁴⁰ In ka -na 'binanya bhuhhoe nu, wa vu wee zuzu 'nyuu o 'bi, wa 'ni we kwe -yo mnenu.»

⁴¹ -Zezu yia 'wokpi: «Desleen -nyima -wa'a zu dli, nyima 'nyii, 'yli zuma in -yo ain 'so 'ka lia? 'Yli zuma in 'ka amiaa 'gba zo 'yiligbeda -tva? -In -yo -na 'yu yi -seli.»

⁴² Bhla -we nya 'yu mia -Zezu kwesi beda, 'in zuzu 'nyuu yia o labhli, we yia o lazuklu 'titeε. 'In -Zezu yia wee zuzu 'nyuu 'wluokpɪ. 'In o yia o 'yu jipe, o yia o dide o yoo 'nye. ⁴³ 'In -wa weee mia -bha, -Lagoo 'tite 'kadu yia wa ηwegaga -subhali.

*-Zezu gbaa o tlitlee gbv 'ya 'so
(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)*

-We weee -Zezu nva le, we ka wa ηwegaga -subhali -bhlo -bhloo 'gbv, o neε o 'binonya -ylae: ⁴⁴ «Amia, -we na gbaa da a 'nu we, *Nyimeε 'Yu wa yia nyima yoo 'nyeα.» ⁴⁵ -Zezu gbaa weli -mni, o 'binonya 'ni we 'wolanu. We 'ji mi zizada wa -yla, wa yi we 'wolanuu 'gbv. 'In wa 'ka we -Zezu layibha, nyanu mi wa dlu.

*Nyoo 'yilia?
(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)*

⁴⁶ 'Yi yabhlo nya, -Zezuu 'binonya yia kpeliε bhli wa 'dekpuα nyidi. 'In wa neε 'lee: «Nyoo 'yili -ain glaa?» ⁴⁷ -Zezu yibhelia -we -gv wa mia kpeliαaa 'ji, 'in o yia 'yule 'wobhu, 'in o yia -moo o 'de kwesi 'yiligbeli. ⁴⁸ O neε wa -ylae: «-O -ka 'yu -mōni kpa 'nanuu na 'ηni nya, na 'de o kpaα 'nanuu. 'In -o -ka 'mi kpa 'nanuu, -o tieα 'mi, 'moo o kpaα 'ya 'nanuu. Nu, -o -ka o 'de 'wobhu 'kienyi, mo -wa nyimeε 'kadu ain glaa.»

*Nyimeε -o 'nia amiaα tnyimeε, amiaα nyimeε -wa
(Mk 9.38-40)*

⁴⁹ Zaan 'bhua weli 'wv, o neε: «-Amiaα -Slolunyo, -a ka nyimeε yabhlo 'yi, zuzu 'nyuu o vua -na 'ηni nya. -A 'yibha yaa -a 'ka o 'yiligbeli, o -yo -ain 'so 'ni -mu 'gbv.»

50 Nu, -Zezu yia we 'bigupali o -yiae: «A 'na 'yilig-beli o -ni. -We ka gbv -wa, o 'ni amiaa tonyime, amiaa nyime -wa.»

Samalii-gbe yabhlo 'ni-Zezuu gbv -yohwnu

51 Da -Zezuu do do -gv -bhv -yinya cipaa, 'in o nee, -Zeluzalem o mnia -kpo. 52 O yia nyima tie o 'de 'yu. -Maa mnia, 'in -maa yia Samalii-gbe yabhlo nukple pla, wa 'ka da o 'kaa -gv lamnazu 'gbv. 53 O mi -Zeluzalem mndaa 'gbv, *Samalii-nyima 'ni o gbv -yohwnu. 54 -Zezuu 'binonya 'Zake -yo Zaan 'nua we, 'in wa nee -Zezu -yiae: «-Amiaa -Kanyo, -in 'yibha -a gba -kosu 'bhv yali, we 'ka wa lasaa?»

55 -Zezu 'bhitia la wa -gbe, 'in o yia wa -yia gba 'klv 'cici nyae: [«Dli -we zva weli -mni an nyee, a 'ni we -yi. 56 Nu, Nyime 'Yu 'ni do do -gv yi nyimaa lasasiee 'gbv. Nyimaa puepuee 'gbv o yia yi.»] 'In -Zezu -yo o 'binonya yia 'gbe -putu 'wo mni.

*-Wa 'yibhaa wa 'ka -Zezu 'bi no
(Mt 8.19-22)*

57 Da wa mia mnda 'yloogblv, 'in nyime yabhlo nee -Zezu -yiae: «Dao da -in -ka mnda -mi, in mi -mi 'bi.»

58 -Zezu nee o -yiae: «-Totonya ka 'bhvka, 'in 'zianya kaa luv. Nu, da Nyime 'Yu 'kaa ladu, -bha 'ni -mi.»

59 'In -Zezu nee nyime yabhlo -yiae: «-In yi 'mi 'bi.»

'In -moo nee: «Nyimaa -Kanyo, -in 'nye 'mi 'yoo, in 'ka na dide 'bhlu mni 'bhie.»

60 -Zezu yia we 'bigupali o -yiae: «-In 'tide tltinya 'yi, wa 'ka wa tltinya 'bhlu. Nu -mi, -in mni -Lagoo nyimaa 'wlulapugbu gbaa.»

61 'Yabhlo nɛɛ 'ya ɔ -ylaɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, 'bɪ na yia -mɪ nɔa, nɪ, -ɪn 'tide -slɔ 'mɪ 'yi, ɪn 'ka na nyɪma wɛlɪ 'paa mɪ.»

62 -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmɛ -ɔ kpaa gɔgwɛɛ kɔkɔ la, 'ɪn ɔ dia lubhoo gwe, 'bhie ɔ -taliɪ lɔ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪɛ zɔ pla.»

10

-Zezu tiea ɔ 'bɪnɔnya glɔ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ

1 -Mɔɔ 'bɪgɔ, Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezu laa ɔ 'bɪnɔnya, 'ɪn ɔ yia wa glaa glɔ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ -bhasa. 'ɪn 'gbenya -yɔ da ɔ 'dɛ 'ka yaa mɪ, 'ɪn ɔ yia -mɔ wa tie 'sɔ 'sɔ ɔ 'dɛ 'yu. 2 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «'Mnɔ ka zalɪ duun, we kpaa 'yli, 'ɪn we -dɪdɪnya 'nɪ 'wɔzu. We 'gbɔ, a bhuhhoe kpaa -kanyɔ, 'ɪn ɔ 'ka lubhonɔnya yoo 'pa, wa 'ka ɔ 'mnɔ -dɪ. 3 A mɪ, bhlabhɛyua 'bhisa na tiea aɪn gbi glaa. 4 A 'na 'bhulu 'gwezi klaa, -bada klaa, we -yɔ -sakwla 'wɔ -nɪ. 'ɪn a 'na -gwɛlɛlɪ 'yloogblɔ fɔsasɛɛ 'gbɔ -nɪ. 5 A -ka -budu -mɔmɔ ɪwɛɛ nyɪ, a gba tɪaɛ: <'Wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ -mɪ -budu -mɪnɪ ɪwɛɛ.> 6 We -ka 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ -nyɪmɛ yabhlo mɪ weɛ -buduɪwɛɛ, amɪaa 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ a gbaa ɔ -yla, we -tɔ ɔ -gɔ. We 'nɪ -mɔɔɔ, amɪaa 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ yi amɪaa -gbɛ lɔ. 7 A -tɔ weɛ -budu -mɪnɪ ɪwɛɛ, -we wa -ka aɪn 'nyɛ a li, 'ɪn a 'ma. Nɪ, lubhonɔnyɔ mɪa, ɔ 'pɛnɪlɔ ɔ yia. A 'na 'plɪlɪ -budu -bhlo -bhlo ɪwɛɛ -nɪ. 8 Da a -ka 'gbe -mɔmɔ 'wɔ pla, wa -ka aɪn kpa 'nanɔɔ wa 'lakpanya nya, -we wa -ka aɪn 'nyɛ, a li we. 9 A jipe weɛ 'gbee guzɔnya. 'ɪn a gba -mɔ -nyɪma -ylaɛ: <*-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪɛ ka aɪn -yɔ cɪpa.> 10 Nɪ, 'gbe -we 'wɔ a -ka mɪ, -mɔ -nyɪma 'nɪ amɪaa 'lakpasu kpa, a 'tla -gblɔgbɔ

'kadu 'wɔ. A gba wa -ylaɛ: ¹¹ «Amiaa 'gbee nɔkpla -bhuhui -we sloa -ain bhɔ -yɔ, 'mɔ -a yia ain -gɔ gbɔtɔɔ. 'In a yibheli we 'ji nu, -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɛ ka cɪpa.» ¹² In nɛɛ ain -ylaɛ, zli -Lagɔ yia nyumaa -yɔgbɔ 'wɔbhua, 'gbe -minu nɔkpla -nyima yia sia bhabha, we 'ka *Sodɔmɔ -nyumaa -nɔ 'wɔzi.

*'Gbenya 'nia -Lagɔgbɔ -yɔɣwnu
(Mt 11.20-24)*

¹³ «Kolazen -nyima, gbɔnyuu mi amiaa -nɔ nya! Betisaida -nyima, gbɔnyuu mi amiaa -nɔ nya! Ni-nee 'ɣɪpalɪgbɔ -Lagɔ nɔa lɛ amiaa -gbɛ, we -ka yaa nu, Tili -yɔ Sidɔɔn 'sɔ ɔ nɔ we lɛ, -zugba -mɔ -nyima ka yaa wa dli 'bhiti pepe. 'In wa ka yaa we -slolu, -gbɛnaa 'wɔplapilɛ -yɔ 'tɔtɔɔ 'wluo -sluslue nya. ¹⁴ We 'gbɔ, zli -Lagɔ yia nyumaa -yɔgbɔ 'wɔbhua, amiaa -nɔ ɔ yia 'wɔbhua, we 'ka Tili -yɔ Sidɔɔn -nɔ 'wɔzi. ¹⁵ 'In amia, Kapɛnaumɔ -nyima, amia dli nu, 'wɔ a yia -sɔa yali yi? -Innya, we 'ni -mɔɔ, zɔ -Lagɔ yia ain belia tɪtlɪnyaa dɔdɔ -gɔ.»

¹⁶ -Zezu nɛɛ 'ya ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ: «Nyime ɔ -ka ain yukwli pɔɔ, -ami ɔ pɔɔba yukwli. -ɔ 'ni ain kpa 'nanɔɔ, -ami ɔ 'nia kpa 'nanɔɔ. 'In ɔ 'ni 'mi kpa 'nanɔɔ, -zugba, -ɔ tiea 'mi, 'mɔ ɔ 'nia kpa 'nanɔɔ.»

-Zezuu 'bɪnɔnyaa glɔ ta 'ya kugbua lɛ sɔ yia lɔ

¹⁷ -Mɔɔ 'bɪgɔ, waa tietienyaa glɔ ta 'ya kugbua lɛ 'sɔ yia lɔyi 'mɔna nya. 'In wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Amiaa -Kanyɔ, -a -ka gbɔ gba zuzu 'nyii -yla, -na 'ɣɪ -gɔ, 'in we zɔa -ain 'nɔɣwɛ.»

¹⁸ -Zezu yia we 'bɪgɔpalɪ wa -ylaɛ: «In ka *-Saatan -yɔyi yali -bhɔda nɛɛ nyu 'pa 'yɪka, 'in we yia bhli. ¹⁹ A yla, in ka ain se 'nyɛ, a 'ka tɪbhɛ -yɔ -klagbeta -gɔ nɔ. 'In a 'ka 'ya amiaa tonyimɛɛ 'tɪtɛ lawlali, 'in

-lu yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni we 'ka aɪn gbɔnyuu 'wluo nu. ²⁰ A 'na lili 'mɔna zuzu 'nyii ka aɪn 'nuŋwe zɔɔ 'gbɔ -nɪ. Nu, amiaa 'ŋnɪ -Lagɔ cɛla yalɪ, a li -mɔɔ 'gbɔ 'mɔna.»

-Zezu lia 'mɔna
(Mt 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Wee bhla -bhloo 'dɛ nya, Zuzu 'Pɔpa yia -Zezu 'mɔna yeli. 'In ɔ yia 'wɔkpɪ: «Dide, -na 'ŋnɪ na mnɔna, yalɪ -yɔ dɔdɔɔ -Kanyɔ, in 'pa -mɪ fuo. - We ka gbɔ -wa, -lu -we -in zizea gbɔyilonya -yɔ 'ylimnanya kwɛɛ, 'mɔ -in -slolua 'nyɛnyɛyua 'klɔ. Gbɔzɔnɔ -wa, Dide, -na 'dɛ 'yɪbhaa we -mɪ 'sa.

²² «Na Dide ka 'mɪ -lu weee 'nyɛ. Ɔɔ Yu mɪa, nyɛmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yi, we 'nɪ ɔ Didee 'dɛbhlogbɔɔ 'wɔbhɔ. 'In ɔ Dide mɪa, nyɛmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ ɔ -yi, we 'nɪ ɔ 'Yu 'wɔbhɔ, we -yɔ -wa ɔ 'Yu -slolua ɔ 'klɔ, ma -yia ɔ.»

²³ 'Bhie, -Zezu 'bhitia ɔ 'bɪnɔnyaa -gbɛ la, 'in ɔ nɛɛ -maa 'dɛkpɔa -ylɛ: «'Wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ mɪ amiaa -nɔ nya, -we a mɪa da -yɔyɪda, a ka we -yɔyɪ 'gbɔ!

²⁴ Nu, in nɛɛ aɪn -ylɛ: -Lagɔgbɔɔ -falɪpanya duun -yɔ dɔdɔɔ 'wlulapɪnya 'yɪbha bhaa, -we a yia -yɔ, wa 'ka we -yɔyɪ, 'in wa 'nɪ we -yɔyɪ. -We a nɔa, wa 'ka we 'nɔ, 'in wa 'nɪ we 'nɔ.»

-In -kali -Lagɔ -yɔ -na -libheyii zɛ

²⁵ -Bha -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo -sɔa 'wɔ, ɔ 'ka -Zezu laylaa 'gbɔ. 'In ɔ yia ɔ layibhaɛ: «-Slolunyɔ, sa in 'ka nɔ, 'yliyɔgagɪe -we 'nɪa bhloluda -ka, 'in in 'ka we 'yia?»

²⁶ -Zezu nɛɛ ɔ -ylɛ: «Sa we mɪ cɛlɪda titee 'sɛbhɛ 'wɔa, 'in -in -ka we zɛlɪ sa -na nɔ we 'wɔla?»

²⁷ 'In ɔɔ nyɛmɛ yia we 'bɪgɔpalɛ:

«Jejitape, -o -wa -na -Lago,
 -in -kali o ze -na dli weee nya,
 -na zuzu weee nya, -na 'tite weee nya,
 -na 'wlukoon lapupalie weee nya.

'In -in -kali -na -libheyii ze -na 'de 'bhisa.»

²⁸ -Zezu nee o -ylae: «-In ka we 'bigupalı tiklu. -In nu 'sa, 'in -in 'ka 'yliyogagie 'yu.»

²⁹ Nu, oo -Lago titee gwesanyo 'yibha o 'ka zukpa 'yu 'gbu, 'in o yia -Zezu layibhae: «Nyoo -wa na -libheyia?»

³⁰ -Zezu yia we 'bigupalıe: «Nyime yabhlo 'bhua -Zeluzalem, o mi Zelikogbe 'wu mnıda, 'in 'wienya yia o 'yligbeli. Wa 'bhua o -lu weee 'wu, wa bhıtia o, o -gbloa, 'in wa yia -bha o ti, 'in wa yia mnı. ³¹ Sa 'bhisa, -Lagobubonyo yabhlo bhıa wee 'yloogblı, o 'yia oo nyime -yo lapıda, 'in o yia o -yolabhlı, 'in o yia mnı. ³² 'Sa -bhlokpade *Levııı zıyaylınyime yabhlo nınia 'ya -bha. O 'yia oo nyime -yo, 'in o yia o -yolabhlı, 'in o yia mnı.

³³ «Nu, Samalıı -nyime yabhlo mıa 'lakpa 'wu mnıda. O nınia oo nyime -yo, o 'yia -moo -yo, 'in -moo yia o nyazi 'wola. ³⁴ O nınia -moo -yola -tapa, 'in o yia -moo danya le nıa, 'kpi -yo nyakpo palı, 'in o yia we gbuan. 'Bhie, o yia o 'wubhu o -sokofalı -gu, 'in o yia o 'lakpanyaa -budu zo kwa. -Mo o gwıııba o -yo. ³⁵ We zlı zlıa, o -saa -mo 'gwızı* , 'in o yia we wee -buduu -kanyo yoo 'nye. 'In o nee -moo -ylae: «-In gwıı nyime nı -yo, da in -ka -seli lıyi, -na 'gwızı -we -in -ka we -gupalı, in 'ka we kpagbu -sa na 'de nya.» »

* **10:35** 'Yı 'soo lubhoo 'gwızı -wa.

³⁶ -Zezu yia we -gɔdiɛ: «Waa nyuma ta -manɪ glaa, -mɪ dli, nyɔɔ -wa nyimɛ 'wienya bhɪtiaa -libheyia?»

³⁷ -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yia we 'bigɔpalɛ: «Nyimɛ ɔ 'yɪlia ɔ nyazi, mɔ -wa.»

'In -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In mnɪ, -in nu 'sa».

-Zezu mnɪa Maati -yɔ Malii fɔsaa

³⁸ -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya mɪ 'yloogblɔ, 'in ɔ yia 'gbe yabhlo nɔkplɛ pla. 'Nɔwɔ yabhlo mɪa -bha, wa laa Maati, mɔ kpaa ɔ 'lakpasu ɔ 'dɛɛ -budu zɔ. ³⁹ Maati bhɔɔ wa laa Malii, mɔ -dia Nyɪmaa -Kanyɔɔ bhɔ -yɔ la, -zugba ɔ pɔlɔ ɔ nyɪmaa gbɔslolu wɛli yukwli.

⁴⁰ Maati 'yɪligwe -su la pipie nya. ɔ yia -Zezu kwesi, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, na bhɔɔ tɪlia na 'dɛ -bhlo lubho weee, we'e -la -mɪ -sɪan 'wɔ? -In gba ɔ -yla nu, ɔ -sa 'mɪ 'wɔ!»

⁴¹ Nyɪmaa -Kanyɔ yia we 'bigɔpalɔ ɔ -ylaɛ: «Maati, Maati, amaa 'dɛɛ dli a sumania bhe, 'in a palia amaa 'dɛ -biabɪ 'yɪligwe gbɔ duuun 'gbɔ. ⁴² Nu, -lu yabhlogbɔɔ mɪ -lu -zɔnu nya. -We nania 'yɪli, 'mɔ Malii -saa -bha. 'In nyimɛ 'nɪ mneni ɔ 'ka we ɔ kwɛɛ -sa.»

11

-Zezu slolua -Lagɔbhuhhoe ɔ 'binɔnya (Mt 6.9-13, 7.7-11)

¹ 'Yɪ yabhlo nya, -Zezu mɪ -Lagɔ bhuhhoeda da yabhlo. Da ɔ bhia, ɔ 'binɔnyaa 'yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -in -slolu -aɪn -Lagɔbhuhhoe, sa 'Zan -Batisɪ -slolua ɔ 'binɔnya.»

² -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «A -ka -Lagɔ bhuhhoeda -mɪ, a gbaɛ:
Dide,

wa zu -bha -na -mɔwlu ŋni,
-na nyɪmaa 'wlulapɪɪe yi.

³ 'Yli -we -ka -mɪ,
-in 'nyɛ we lililu -ain.

⁴ -In ti -amɪaa -yɔgbu 'wɔ.
-Wa nɔa -ain gbɔnyuu 'wluo,
sa -a tia wa -yɔgbu 'wɔ, 'sa.
-In 'na kwali -ain laylagbu lɔ -ni. »

Nyɪmɛ ɔ mɪa ɔ 'tale 'floo -zlala

⁵ -Zezu nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «Sa 'bhisa, ain glaa,
'yabhlo ka 'tale yabhlo. ɔ -ka ɔ -gbɛ mɪ zli -nyidi,
ɔ 'ka ɔ -yla gbɛɛ: <'Tale, -in fa 'mɪ 'floodbhakɔ taa
kpagbu -yɔ. ⁶ Nu, dɛslɛɛn, na 'tale yabhlo 'bhɔa
'lakpa 'wɔ, 'in ɔ yia na -gbɛ yi. In 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ
-ka, 'in in 'ka we ɔ 'nyɛ.>

⁷ «'In sa 'bhisa, ɔ 'tale -mɔɔ yia we 'biɔpali -budu
zɔɛ: <-In 'tide 'mɪ 'yi 'cɛ! In ka -budu kla -lakɪ nya,
we 'bi ka 'wɔgwɛ. In -yɔ na 'yua mɪ lapɪda, in 'nɪ
mneni in 'ka 'wɔsɔ, 'in in 'ka -mɪ 'floo yoo 'nyɛ!> ⁸ In
nɛɛ ain -yla, ɔ 'na 'ka 'wɔsɔ, ɔ 'ka wee 'floonya wla
ɔ 'tale -ŋwɛɛ. Nu, -mɔɔ mɪ we -zlazlagbu kpada sɔ
'sɔ nya -klii 'gbu, 'wɔ ɔ yia -sɔa, -we weee -mɔɔ -ka
'yɪbha, ɔ 'ka we -mɔɔ yoo 'nyɛ.

⁹ «We 'gbu, -amɪ nɛɛ ain -ylaɛ: a -zla -lu, 'in wa 'ka
we ain 'nyɛ. A -tali -luu da, 'in a 'ka we 'yi. A bhli
-budu, 'in wa 'ka -bha -kali ain -yla. ¹⁰ Nu, -ɔ zlaa
-lu, 'mɔ wa nyɛa we. -ɔ talia -luu da, mɔ yia we. -ɔ
bhli -budu, mɔ -yla wa kalia -bha.

¹¹ «Ain glaa, 'yabhlo -ka 'yuu dide nya -mɪ, ɔ 'yu
-ka ɔ ['floo -zlali, ɔ yi ɔ tukpa 'nyɛɛ? Yaayu, ɔ -ka
ɔ] zibhi -zlali, ɔ yi ɔ tibhɛ 'nyɛɛ? ¹² 'In ɔ 'yu -ka ɔ
nynugan -zlali, ɔ yi ɔ -klagbeta 'nyɛɛ? ¹³ Nu, amɪa

-mama -wa nyuma 'nyii, a -yi amiaa 'yua -li -zɔnɔ 'nyε sa. We -ka 'sa -mɪ, amiaa Dide -ɔ mia yali, -ɔ kaa 'nani, -wa zlalɪa ɔ Zuzu 'Pɔpa, ɔ 'na 'ka we wa 'nyεε?»

*-Zezu nεε nu, ɔ 'tɪtɛ'ε 'bhv -Saataan -gbε
(Mt 12.22-30; Mk 3.22-27)*

¹⁴ 'Ylɪ yabhlo nya, zuzu 'nyuu -we -zelɪa nyumε yabhlo bhobho, -Zezu mɪ we vuda, da wee zuzu 'tlaa -mɔɔ 'wɔ, 'ɪn -mɔɔ yia gbagbɪe bhli -bha -bhlokpade. Tɔɔn, nyumaa -zlo -wa mia -bha, 'ɪn ηwεgaga yia wa sɔbha. ¹⁵ Nu, nyuma -tɔlva -wa mia -bha, wa nεε: «Zuzu 'nyiii -kanyɔ *Belizebulɪ nyεa ɔ se, ɔ 'ka zuzu 'nyii vu.» ¹⁶ Tɔlva 'yibha wa 'ka ɔ laylaa 'gbu, wa nεε ɔ -yla, ɔ nɔ gwεdigbu yabhlo lε, 'ɪn wa 'ka we 'jiyibheli nu, -Lagɔɔ -gbε ɔ bhva.

¹⁷ 'ɪn -Zezu -yi wa 'wlukɔɔn lapɔpalee 'gbu, ɔ nεε wa -ylaε: «Dɔdɔ -we ka -gv -nyuma -ka tɔ -gv wa 'dεkpɔa nyɪdɪ, la wee dɔdɔ bhva. 'ɪn -budu -bhlo ηwεε -nyuma -ka -yɔwɔsɔsɔlɔda -mɪ, bhliɪa wee -budu yia. ¹⁸ A nεε, zuzu 'nyii na vua, Belizebulɪ nyεa 'mɪ we se. -Saatan -ka we 'dε -yɔwɔsɔlɔ, sa we dɔdɔ 'ka 'wɔlatɔtɔlɔ? ¹⁹ Belizebulɪ -ka -amɪ se 'nyε, ɪn -ka zuzu 'nyii vu, nyɔɔ nyε amiaa -lima se, 'ɪn -maa vu wee zuzu 'nyii? We 'gbu, amiaa -limaa 'dεbhiee lεnɔgbu slɔlua nu, -we a gbaa yo -wa. ²⁰ Gbɔzɔnɔ sa, -Lagɔɔ sɔ nya na vua zuzu 'nyii, we ji -wa nu, -Lagɔɔ nyumaa 'wlɔlapɪe mɪ aɪn nyɪdɪ.

²¹ «Latelɔnyɔ -ɔ kaa 'li -yɔ -gblε kwεε, ɔ -ka ɔ kɔda 'wɔkɔda -mɪ nu, ɔ zɔzɔnɔ weee mɪ 'wɔpada 'cε. ²² 'ɪn, nyumε 'tɛa la, -ɔ zia ɔ, -mɔɔ -ka yi, 'ɪn -mɔɔ -ka ɔ ηwε -zi, 'ɪn ɔ 'li -yɔ -gblε -we ɔ dɪ yaa dlɪ 'wɔ, 'ɪn -mɔɔ saa

we ɔ kwεε. 'In -we weee -mɔɔ -saa ɔ kwεε, 'in -mɔɔ dlilia we. ²³ Nyime -ɔ -yɔ 'mɪ 'nɪ -mɪ, na tɔnyɔ -wa. Nyime ɔɔ -saa 'mɪ 'wɔ, -a 'ka nyima -yɔbɪbɛli, la ɔ mumnia wa.

Zuzu 'nyuu lvyiyie
(Mt 12.43-45)

²⁴ «Ni, zuzu 'nyuu 'tlaa nyime yabhlo 'wɔ, we mni, we yi, -mɔ yeyɛ da, ladɪdaa datalie nya, we 'ka ladi. We 'nɪ da 'yu 'gbɔ, we nɛɛ we 'dɛ -ylaɛ: «Na -budu -we zɔ in 'bhɔa, -mɔ na bhitia lɔ.» ²⁵ 'In da we 'bhitia -mɔ lɔ, we yia -bha wee -budu yli, -zugba we nɔkplɛ mɪ laylipeda, 'in -mɔ mɪ lamnazɪda. ²⁶ Tɔɔn, zuzu 'nyii gbesɔ ka nɔkplɛ -nyua 'yli bhabha, -we -zia wemɔ, 'in we yia -mɔɔ 'bɔmni. 'In we -yɔ we 'sɔ yia wee -budu zɔ lvyi, dabɔɔ. 'In we yia -mɔ ladi duaa. -Slɛn, 'in ɔɔ nyimɛɛ -kwɪkwɪ yia 'ylinyumanɪ, 'in we yia we tianɔ 'wɔzi.»

'Mvnaa 'dɛgbolu

²⁷ Da -Zezu gba 'saa, 'in 'ɲwnɔ yabhlo nɛɛ ɔ -yla, -mɔ nyima -nyidi wɛli 'tɪtɛ nyaɛ: «'Njwnɔ -ɔ plaa -na nɔkpla, 'in ɔ yia -mɪ 'nyɛni, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ ɔ -nɔ nya.»

²⁸ 'In -Zezu yia we 'bɪɔpaliɛ: «A gba saɛ: nyima -wa pɔlɔa -Lagɔwɛli yukwli, 'in wa zɔa we 'nɔɲwɛ, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ wa -nɔ nya.»

Nyima 'yɪbhali -Zezu gwɛdigbɔ
(Mt 12.38-42)

²⁹ Da nyimaa -zlo gbelia -Zezu, 'in ɔ yia gbagbie bhli wa -ylaɛ: «Deslɛn -nyima mɪ nyima 'nyii nya. Ma yɪbhali 'mɪ gwɛdigbɔ. Gwɛdigbɔ yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa -yla lɛnɔ, 'mɔ we 'nɪ *Zonasɪ gbɔ -zɛ. ³⁰ Sa *Zonasɪ -zɛa we 'yli -slɔlunyɔ *Ninivɔ -nyima

-yla, 'sa Nyumεε 'Yu yia we 'yli -slolunyɔ -zea deslεεn -nyimaa -nu nya. ³¹ Sebaa 'wluɔpɔlɔɔɔ 'bhua dɔdɔɔ bhloluda, 'in ɔ yia *Salomɔɔɔ gbuyiloweli yukwli pɔlɔa yi. Nu, nyumε -ɔ zia Salomɔɔ, ɔ mɪ da. We 'dεε 'gbv, zli -Lagɔ yia nyimaa -yɔgbv 'wɔbhua, 'in ɔɔ 'ɲwɔɔ sɔa 'wɔ deslεεn -nyima 'yu, 'in ɔ dilɔa -maa gbv. ³² Ninivɔ -nyima 'nua Zonasu weli, 'in wa yia wa dli 'bhiti. Nu, nyumε -ɔ 'yilia -ɔ -zia Zonasu, ɔ mɪ da. We 'dεε 'gbv, zli -Lagɔ yia nyimaa -yɔgbv 'wɔbhua, 'in Ninivɔ -nyima sɔa 'wɔ deslεεn -nyima 'yu, 'in wa dilɔa -maa gbv.»

'Napεε gbvɔ nine

(Mt 5.5-15, 6.22-23)

³³ -Zezu 'paa wa -yla gbvɔ nine yabhlo 'ya, ɔ nεε: «Nyumε -ka 'napε -nyuma, ɔ'ɔ zize we, 'in ɔ'ɔ zɔ we -solu zɔ. Nu, yali ɔ dia we la, 'in -wa -ka -budu zɔ pla, 'in wa yia we san -yɔ. ³⁴ -Na 'yli mɪ -na kuu 'napε nya. We -ka nu, -na 'yli -yali, -na ku -kpabhie mɪ zli 'wv. We -ka -na 'yli ka gu -yɔ, -na ku mɪ nikpise 'wv. ³⁵ Nu, -in zɔ -na 'dε 'yliyɔ, zli -we mia -mɪ 'wv, we 'na -zeli nikpise -ni. ³⁶ -Na ku weee -ka zli 'klɔ -mɪ, we kibhe 'ni nikpise 'wv -mɪ, we -kpabhie mia zli 'klɔ. Sa 'napεε san dolua -mɪ -yɔ la beblεε, 'sa.»

-Zezu dia Falizinyima -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya gbv 'wlu

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

³⁷ -Zezu bhɔa gbagbɛ, Falizinyumε yabhlo yia ɔ la, ɔ -yɔ ɔ 'ka li. -Zezu plaa ɔ -budu zɔ, 'in wa yia lilie bhli. ³⁸ Falizinyumε 'yia nu, -Zezu 'ni kwε budo, 'in ɔ yia lilie bhli, we yia ɔ ɲwegaga -subhali.

39 Ni, Nyūmaa -Kanyo nεε o -ylae: «Sa amia Falizinyūma mia, mu ni: 'kopo -yo 'wōliliknaa ku -yo a wōba, -zugba 'wie -yilyie -yo 'nyii mi amiaa dibhe yeda. 40 -Gōwōtunya! -Lago -o nva -luu ku -yo ε, mō nva we nōkplε ε 'ya, we 'ni mu? 41 -Lu -we mia amiaa 'kopo -yo amiaa knanya 'wō, a 'nyε we bobabhanya. 'In we 'dε weee 'ka -mōwō amiaa -nu nya.

42 «Amia Falizinyūma, gbonyuu mi amiaa -nu nya! Amiaa -titikpi weee -we mēna, 'matī -yo wluu* 'bhisa, we kugbua -gō -bhlo a nyεa -Lago. 'In gbō tiklunya -we nania -Lago dōdō -yo amiaa -Lago zεkahe, a ka we 'yli latlili, 'mu a 'ka yaa lēnu tia. 'In a 'na dlōlō -luu kugbua -gō -bhloo wlawlie 'wō -ni.

43 «Amia Falizinyūma, gbonyuu mi amiaa -nu nya! -We ka gbō -wa, 'yugbein ladidie a 'yibhaa -Lagobudu zō. 'In a 'yibha, wa -sa ain fō -zejila 'wō amiaa 'nōhwezūzue nya.

44 «Gbonyuu mi amiaa -nu nya! A 'wō sa gbawla wa'a 'yī -yo, wa -ka we -gō nōda -mī, wa 'ni we 'ji -yi.»

45 -Lago titee gwesanyaa 'yabhlo nεε -Zezu -ylae: «Na -Slolunyō, -in -ka 'sa gbada -mī, -amia -in mi 'yaa veldā!»

46 -Zezu yia we 'bīgōpalie: «Titee gwesanya, gbonyuu mi 'ya amiaa -nu nya! -We ka gbō -wa, 'gba 'kadō -we ka didie -kaha -yo, 'mu a dia nyūma 'wlu, 'in amiaa 'dεε -kwitaya -bhlogbōō 'tlili we.

47 «Gbonyuu mi amiaa -nu nya! -We ka gbō -wa, -Lagōgbōō -falpanyaa gbawla a paa, 'in amiaa didea 'bhaa wa. 48 -We a mia lēnōda, mu slolua

* 11:42 'Matī -yo wluu mia: -titikpi -we Zuifonya palī bhaa zapō lō, mu -wa.

we nu, -we amiaa didea nua le, we nanı aın dudu. Amiaa dukpası 'bhaa -Lagɔgbuu -falıpanya, 'ın amia mia wa gbawla 'pada. ⁴⁹ We 'gbu, -Lagɔ Gbuılo nɛɛ: <Wa -gbɛ na yia gbuu -falıpanya -yɔ tietienya tiea. 'In -maa glaa tɔba wa yia 'bhaa, 'ın wa 'ka tɔba 'khiye 'wɔpalı.> ⁵⁰ Nu, we 'ka dudu gwedılda -yɔ 'bhu, -Lagɔgbuu -falıpanya wa 'bhaa, -wa ka 'pɔn wa jitea, wa 'pɔn -Lagɔ yia desleɛn -nyıma layıbhaa. ⁵¹ Tıa, wa ka *Abeli 'bha, 'ın 'wɔbhıloluda wa yia Zakalıı 'bha, 'slakagɔsalılu -yɔ -Lagɔ -mɔwɔlda nyıdı. Cıın, ın nɛɛ aın -ylɛ: desleɛn -nyıma -Lagɔ yia we 'gba 'wlu dia.

⁵² «Amia titee gwesanya, gbonyuu mı amiaa -nu nya! -We ka gbı -wa, -laklı -we kalıa gbıyilo ıweɛ, 'mı a 'bhua 'wɔ, 'ın amiaa 'de 'nı -mɔ pla. 'In -mama 'yıbhaa -maa 'ka -mɔ pla, 'ın a yia -maa 'yoo -kɔbı.»

⁵³ Da -Zezu 'tlaa wee -budu zɔ, -Lagɔ titee gwe-sanya -yɔ Falıznyıma yia ɔ -yɔ 'cɛ 'nyuu 'palı. 'In wa yia gbı duun ɔ layıbha. ⁵⁴ ɔ zɔbhılibhıle nya, 'ın gbı -kpɔa wɛlı -ka ɔ ıweɛ 'tla, wa 'ka we nya ɔ gbı -lueli.

12

A 'na -zɛlı wɛlı 'sɔ -nyıma -nı (Mt 10.26-27)

¹ We bhla, nyımaa 'wlu -nyacın yia 'wıugbelı -Zezu kwesi. Wa 'wɔzuloo 'gbı, bhı ladıda'a 'yı. -Zezu nɛɛ ɔ 'bınɔnya -yla tıɛ: «A zɔ amiaa 'de 'yılıyɔ Falıznyımaa 'flooɔ *gɔɔɔ gbɛgbɛın. Nu, wa wɛlı 'sɔ 'sɔ. ² Nu, -we weee mıa zızeda, zlı 'klı we yia 'tlaa, 'ın -we ka 'ji nyıma 'nıa -yi, 'ji wa yia we yıbhelia. ³ We 'gbı, -we weee a gbaa nıkpıse 'wɔ, 'nua wa yia

we zli 'klv. 'In -we weee a ηwunηwea nyumε -yla komi luv, -budu 'wlu wa yia we wɪzɪa.»

*A sɔ -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ
(Mt 10.28-31)*

⁴ 'In -Zezu nεε 'yaε: «Na 'talea, in nεε amia -ylaε: -wa mnenia wa 'ka nyumεε ku 'bha, 'in wa 'nia we 'bɪgυ gbυ yabhlogbɔɔ lɛnυe mneni, a 'na sɔlv wa -ni.

⁵ -Ɔ a 'kaa sɔ, 'mɔ na yia ain 'kvlslolua: a sɔ -Lagɔ, amiaa tlɪtlɪe 'bɪgυ, mɔ kaa we se, ɔ 'ka ain -kosu 'wυ viteli. Cun, in nεε ain -ylaε: 'mɔ a 'kaa sɔ!

⁶ «Nyɪma 'yliya 'wυ, bhuyua 'ni -valɛ -ka. Tama 'sɔ lv wa paa we gbu pɛlv. 'In -mυυ bhla, -Lagɔ'ɔ dlυ we 'yabhlogbɔɔ 'wυ. ⁷ -Lagɔ -yi amiaa 'wluo nyii ηwεε. We 'gbυ, a 'na nυnυ nyanɔ -ni. A 'yli -Lagɔ 'yliya 'wυ, a 'ka bhuyuaa -zlo 'wυzi.

-Wa ηwnua -Zezuu gbυ -yɔ 'in -wa'a ηwnua -Zezuu gbυ -yɔ

(Mt 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ «In nεε ain -ylaε: -ɔ -ka gba na daa -zejila 'wυ, nu, ɔ mɪ na -nυ nya, gbaa *Nyumεε 'Yu yia ɔ daa, -Lagɔɔ 'anzɪnya 'yu, ɔ mɪ ɔ -nυ nya. ⁹ -Ɔ yia na gbυ kpɛlia -zejila 'wυ, nu, Nyumεε Yu yia ɔ gbυ kpɛlia -Lagɔɔ 'anzɪnya 'yu. ¹⁰ Nyɔɔ -ka Nyumεε 'Yuu daa wɛli 'nyuu gba, -mɔɔ -yɔgbυ -Lagɔ tia 'wυ. Nu, -ɔ -ka Zuzu 'Pɔpa vɛli, -Lagɔ 'na 'ka -mɔɔ -yɔgbυ 'wυti.

¹¹ «Wa -ka amiaa -yɔgbυ 'wυbhua yi, wa -ka ain -Lagɔbudunya zɔ kwa, 'in wa -ka ain nyɪmaa 'yugalɪnya -yɔ 'gbee 'wlulapɪlɪnya 'yu kwa, sa a 'kaa we amiaa 'dɛ -gυ -sa, 'in -we a 'kaa gba, a 'na lɔlv we 'gbυ dlɪ -ni. ¹² Nu, -we a 'kaa gba, we bhla, Zuzu 'Pɔpa yia we ain ηwεε zυa.»

'Nnumninyo -gɔwɔtɔnɔv gbɔv nine

13 -Mɔ waa nyɔmaa -zlo nyidi, nyɔmɛ yabhlo nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Na -Slolunyɔ, -in gba na bheli -yla, 'bɪ -amɪaa dide tia, ɔ dlili we, ɔ 'ka na -nɔ wla.»

14 -Zezu yia we 'bigɔpali ɔ -ylaɛ: «'Tale, nyɔɔ pali 'mɪ la amɪaa gbɔwɔvɔbhunyɔ -yɔ amɪaa zɔzɔnɔvɔ dlinyɔ nya?» 15 -Mɔvɔ 'bigɔ, ɔ nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: «A zɔ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, 'ɛnumnɪluu dli 'wɔnyninyniee gbɛgbɛɪn. Nu, 'yliyɔgagɛe 'dɛgbolu mɪa, we'e 'bhɔ nyɔmɛɛ 'ɛnumnɪluu -gbɛ, saa 'dɛ ɔ yi 'ɛnumnɪnyɔ 'kadɔ -zɛ.»

16 'In -Zezu yia wa gbɔv nine yabhlo 'paliɛ: «'Nnumninyɔ yabhlo mɪ -bha, ɔ ka kpaanya -we tɔva ɔ -yla duun. 17 ɔ pupaliɛ 'wlukɔvɔn la, ɔ yia ɔ 'dɛ layibhaɛ: «Sa in 'ka da we nɔa? Da in 'kaa na kpaa -li slu, -bha 'nɪ -mɪ.» 18 'In ɔ yia we -gɔdiɛ: «-We in 'kaa lɛnɔ, mɔ nɪ! Na wlɔnya na yia -yɔmnaɪa, 'in in 'ka we 'wɔlaylimani. 'In in 'ka -mɔ na 'mɔvɔ -yɔ na -lu -zɔnɔvɔ tɔva slu. 19 'In na yia na 'dɛ -yla gbaaɛ: «Na nyɔmɛ, -in ka zɔzɔnɔvɔ -zlo, -zɔ duun -nɔ nya. -In -di la, -in nyapɛ, -in li, -in 'ma, -in li 'mɔna!» 20 'In -Lagɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Gɔwɔtɔnyɔ, -zɛɛn sabɔ -na tia. 'In -we weee -in gɔgwɔlɔla 'wlu -na 'dɛ -yla, nyɔɔ -yla we 'ka -tɔa?» »

21 -Zezu yia we -gɔdiɛ: «Nyɔmɛ ɔ gɔgwɔlɔla zɔzɔnɔnya 'wlu ɔ 'dɛ -yla, 'sa we mɪa ɔ -nɔ nya. 'In -mɔɔ 'nɪ 'ɛnumnɪnyɔ nya -mɪ -Lagɔ 'yɪliya 'wɔ.»

*A zɔ -Lagɔ dli -gɔ
(Mt 6.25-34)*

22 'In -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ: «We 'gbɔ, in nɛɛ aɪn -ylaɛ: -we a 'kaa li, 'in a 'ka 'yliyɔgagɛe 'yɪ, a 'na lɔlɔ we 'gbɔ dli -nɪ. 'Naanya a 'kaa 'wɔpla, a

'na lɔlɔ we 'gbɔ dɩ -nɩ. ²³ -We ka gbɔ -wa, nyɩmɛɛ 'yliyɔgagɛ -zi lililu, 'in nyɩmɛɛ ku -zi 'naa. ²⁴ A yla 'ɲwaa: we'e 'pa 'mnɔ, 'in we'e -dɩ we, 'in we'e bubɔ we wɔb 'wɔ. Nɩ, -Lagɔ nyɛa we lililu. Amɩa 'yɩ a -zi 'zianya! ²⁵ Aɩn glaa, nyɔɔ mnɛni ɔ 'ka ɔ dɩɔɔɛ nya, ɔ 'yliyɔgagɛɛ 'yɩ -gbɔ palɩa? ²⁶ 'In amɩa 'nɩa mnɛni, a 'ka wee -lu 'kienyɩɛ -mɩnɩ lɛnɔ, lɛɛ ka 'gbɔ a lɔ we pɩnɩ 'gbɔ dɩa?

²⁷ «A yla -fliisuu -bɩ: we'e nɔ lubho, 'in we'e lɔa 'naa. In nɛɛ aɩn -yla nɩ: *Salomɔɔɔ 'dɛɛ 'ɲɩmɩɩɛ 'kadɔ 'wɔ, ɔ 'nɩ 'yɩnɩnɔ -bana -bhlogbɔɔ 'yɩ suu -bɩnɩya nɩ 'yabhlo 'bhisa. ²⁸ Dɩ 'kienyɩ -zɩnya! Su -we mɩa -flii -zɛɛn, 'in wa 'kaa -kosu 'wɔ viteli cɩzɩ, -Lagɔ -ka sa -mɩɩ -kpeɩ, -zakpa zuma ɔ 'na 'ka 'sa amɩa -kpeɩa! ²⁹ -We a 'kaa li, 'in -we a 'kaa 'ma, a 'na sumanɩ amɩaa 'dɛɛ dɩ -mɩɩ 'gbɔ -nɩ. ³⁰ Nɩ, dɔdɔɔgbɔ -nyɩma weee, -wa 'nɩa -Lagɔ -yɩ, ma talɩ -luu da 'kɔmɩɩ. 'In amɩa mɩa, amɩaa Dide -Lagɔ -yɩ -we -wa amɩaa -yɔkpagbɔ. ³¹ A -talɩ -Lagɔɔ amɩaa 'wlɩlapɩɛ da tɩa, 'bhie, -Lagɔ 'ka aɩn -lu weee -mɩnɩ 'nyɛ.

*A dɩ amɩaa 'ɲɩmɩnɩli -Lagɔ kwesi la
(Mt 6.19-21)*

³² «Na kwiiyua, a 'na nɔnɔ nyanɔ -nɩ. Nɩ, we nanɩ amɩaa Dide -Lagɔ dɔdɔ, ɔ 'ka aɩn ɔ nyɩmaa 'wlɩlapɩɛ zɔ kwa. ³³ A 'pa amɩaa zɔzɔnɩnya pɛɔ, 'in a 'nyɛ we -yɔ -gwɛzi bobabhanya. 'Gwɛzi -bhɔɔ -we'e -nyumɔa, a nɔ we lɛ. A gɔgwɩlɩ amɩaa 'ɲɩmɩnɩli 'wɩ -Lagɔ kwesi, da we 'na 'kaa mnɔ. 'Wienya 'nɩ mnɛni wa 'ka we 'wɔbbhu, 'in ɲwɔnɔ 'nɩ mnɛni we 'ka we li. ³⁴ -We ka gbɔ -wa, mɔ -na 'ɲɩmɩnɩli mɩa, -mɔ -na dɩ mɩa.

A mnazi amiaa 'de la, 'in a 'ka -Zezu wv

³⁵ «A mnazi amiaa 'de la, a ji -jlaa, amiaa 'napε -tu -nyumada. ³⁶ Zolubhonvnya mia wa -kanyv mnia 'ηwnvkwafeti -gv wvda, a mī wa 'bhisa. Da v -ka lvyi, v -ka kvkv bhli, 'in wa 'ka -bha -kali v -yla -bha -bhlokpade. ³⁷ Zolubhonvnya -manu -kanyv -ka wa 'yliyv gada yli, 'wvutvve -dlv mī wa -nv nya! In nεε ain -yla, gvzvzv -wa: v -jlaa v yia jia, v 'ka wa ladi, lililuu 'gbv. 'In v 'ka we wa 'wvladlili. ³⁸ v -ka lvyi, -de zli -nyidu, -de zli -gv, v -ka wa 'yliyv gada yli, 'wvutvve -dlv mī wa -nv nya! ³⁹ -We mia da, a 'nv we 'wvla: bhla -we nya 'wienyv 'kaa yi, -buduu -kanyv -ka yaa we -yi, v 'na 'ka v 'yitide, v 'ka v -budu zv pla. ⁴⁰ Amia, a mnazi amiaa 'de la 'yaε. Nu, bhla -we a 'nia -tvlv, we nya Nyumεε 'Yu yia yia.»

*Zolubhonvnyv -zvzv -yv zolubhonvnyv 'nyuu
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Pielī yia v layibhaε: «Nyumaa -Kanyv, -amia -bhlo -na palia wee gvzv nine yaayū, nyūma weee -in mia we 'palida yi?»

⁴² Nyumaa -Kanyv yia we 'bīgvpalī v -ylaε: «-v -wa zolubhonvnyv tikli, 'in v -yia gv, sa v mia? Mv -wa, -v, v -kanyv tia -budu -yv, v 'ka we 'yliyvzv. 'In lilibhla -ka bε, v 'ka zolubhonvnya tlvā lililu 'nyε. ⁴³ 'Wvutvve -dlv mī v zolubhonvnyv -nv nya. v -kanyv -ka lvyi, 'in v 'ka v 'yi, -zugba v mī wee lubho nvda. ⁴⁴ In nεε ain -yla gvzvzv saε: v -kanyv yia -mzv zvzv weee v yoo 'nyεa, v 'ka we 'yliyvzv. ⁴⁵ We -ka nu, v zolubhonvnyv nεε dli zvε: «Na -kanyv mī -mε -gwleda.» 'In v yia zolubhonvnya -yv lubhonvηwū tlvā bhite bhli, v yia li, v yia 'ma, 'in v yia v 'de nv 'bhali. ⁴⁶ 'Yli -we nya v zolubhonvnyv

-mɔni 'nia ɔ -kanyɔ wɔda -mi, 'in bhla -we ɔ 'nia -tɔlv, we nya -mɔɔ yia yia. Vua ɔ -kanyɔ yia ɔ, 'in ɔ 'ka ɔ -kaslv 'wɔpa. Sa -Lagɔ paa wa'a ŋwnua ɔ gbu -yɔ -kaslv 'wɔ, 'sa. ⁴⁷ Zɔlubhononyɔ -ɔ -yia ɔ -kanyɔɔ dɔmagbu, 'in ɔ'ɔ mnazia ɔ 'dɛ la, ɔ 'ka we lɛv, gan -duun wa yia ɔ 'paa. ⁴⁸ Zɔlubhononyɔ -ɔ 'nia ɔ -kanyɔɔ dɔmagbu -yi, 'in ɔ nua gbonyuu lɛ, gan -sɛ wa paa ɔ. 'In nyimɛ -ɔ wa 'nyɛa -lu duun yoo, 'mɔ wa yia -lu duun layibhaa. 'In nyimɛ -ɔ kwɛɛ wa zva -lu duun la, 'mɔ wa yia -lu duun layibhaa bhabha.

*-Zezuu 'gbv -yɔbhvbhlve yia nyuma nyidi -bhoa
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹ «-Kosu in -laa dɔdɔ -gv, 'in na dli 'yibha 'yaa nu, we -nyuma -bha -bhlokpade. ⁵⁰ Siasie -we -wa na batizee -gbv, we lɛvɛ in mia wɔda dlivɛ nya. ⁵¹ Amia dli nu, dɔdɔgv -nyuma nyidi in -laa 'wɔtɔvɛ -dlɔɔ yi? -Innya, in nɛɛ aɪn -ylɛ, -yɔbhvbhlve in -laa wa nyidi. ⁵² We 'bhv -zɛɛn 'wɔ, nyuma gbu -ka -budu yabhlo zɔ -mi, -yɔ wa yia 'bhvbhlva. Ta yia 'sɔ -yɔ gwe 'paa, 'in 'sɔ 'ka ta -yɔ gwe 'pa. ⁵³ Dide yia ɔ 'yu -yɔwɔsɔlvɔ, 'in 'yu 'ka ɔ dide -yɔwɔsɔlv. 'Nyaa yia ɔ 'ŋwnɔyu -yɔwɔsɔlvɔ, 'in 'ŋwnɔyu 'ka ɔ 'nyaa -yɔwɔsɔlv. 'Lowlii 'nyaa yia ɔ 'yuu 'ŋwnɔ -yɔwɔsɔlvɔ, 'in 'yuu 'ŋwnɔ 'ka ɔ 'lowlii 'nyaa -yɔwɔsɔlv.»

*A 'nv bhlaa 'ji 'wɔ la
(Mt 16.2-3)*

⁵⁴ -Zezu nɛɛ 'ya nyumaa -zlo -ylɛ: «Da yali -ka laylumanɪ, 'in a gbaa -bha -bhlokpade nyu yia lva, 'in we lva 'saa 'piɛɪn* . ⁵⁵ 'In da 'ylv -ka 'wɔsɔ zlvkpɛ -papa, a nɛɛ: «Sloo yia yia», 'in we yi 'saa 'piɛɪn, we

* **12:54** Wee dɔdɔ -mɔv -gv, 'ylvv bhilida 'nyu bhvlva 'kɔmɔv.

'nɪ mʊʊ?† ⁵⁶ Welɪ 'sɔ -nyɪma! -We weee plia dʊdʊ -gʊ -yɔ yali, a -yi we 'ji. 'In -we mɪa dɛslɛɛn 'plɪda, a'a 'nʊ -mʊʊ 'wʊ la!

-In -yɔ -na tɔnyɔ 'nʊnnʊ 'wʊla?

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ «Lɛɛ ka 'gbʊ, gbʊ mɪa tɪklu a 'nɪ we 'wʊsɪsɪlɪda dayia? ⁵⁸ Nyɪmɛ -ka -mɪ gbʊ 'wlu ladɪlɪ, ɔ -yɔ -mɪ 'sɔ -ka gbʊwʊbhunya 'yu mɪnda -mɪ, da a mɪa -slɔ 'yloogblʊ, -ɪn 'yɪ 'kɪlɪ, -ɪn -yɔ ɔ 'sɔ 'ka gbʊ -bhɪa. ɔ yi -mɪ gbʊwʊbhunyɔ 'yu kwa, 'ɪn -mɔɔ yi -mɪ 'slɔja yoo 'nyɛ, 'slɔja yi -mɪ -kaslʊ 'wʊpa. ⁵⁹ In nɛɛ -mɪ -ylɛɛ: -ɪn 'nɪ -slɔ ɔ 'wʊbhlolu -su wla, -ɪn 'na 'ka -mɔ 'tla.»

13

A 'bhiti amɪaa dlɪ, we 'nɪ -mʊʊʊ, 'ɪn a tɪa

¹ We bhla, Galilee -nyɪma -wa mɪa 'slaka -sada, sa dʊdʊʊ 'wlulapɪlɪnyɔ Pilatɪ 'bhaa wa, 'ɪn nyɪma tɔlʊa yia we gbaa yi -Zezu -yla. ² -Zezu yia we 'bɪgʊpali wa -ylɛɛ: «Amɪa dlɪ nɪ, waa Galilee -nyɪma wa 'bhaa, ma -wa gbʊnyuu -lɛnʊnya, we 'ka Galilee -nyɪma tɔlʊa 'wʊzi yɪ? ³ -Innya, ɪn nɛɛ aɪn -ylɛɛ, a 'nɪ amɪaa dlɪ 'bhiti, a 'dɛ weee yia tɪa wa 'bhisa. ⁴ 'In nyɪma kugbua lɛ gbɛta, -wa -gʊ Siloe we -wa tɔlʊobudu 'kadʊ bhɪlɪa, 'ɪn we yia wa 'bha, amɪa dlɪ nɪ, ma nʊa gbʊnyuu lɛ, ma -zia -Zeluzalɛmʊ -nyɪma tɔlʊa yɪ? ⁵ -Innya, ɪn nɛɛ aɪn -ylɛɛ, a 'nɪ amɪaa dlɪ 'bhiti, a 'dɛ weee yia tɪa wa 'bhisa.»

*Gblotʊsu wa laa *figɪsuu gbʊʊ nine*

⁶ -Zezu 'pa 'yaa wa -yla gbʊʊ nine, ɔ nɛɛ: «Nʊkpasu yabhlo faa ɔ *-dlɔkpa a *figɪsu. 'Yɪ

† 12:55 Wee dʊdʊ -mʊʊ -gʊ, 'yɪʊʊ 'wʊsɔlʊdaa lɪlɪsɔlʊ -pɪpɛ laa slo.

yabhlo nya, ɔ yia we 'bhuee da mni, 'in ɔ 'ni we 'bhue yabhlogbɔɔ 'wlu yli. ⁷ Tɔɔn, ɔ nɛɛ ɔ kpaaa lubhonɔnyaa -kanyɔ -ylaɛ: «In yla, we -zɔ ta ni, -zugba na yi figɪsu -mɪnɪ 'bhuee da, 'in 'yi we 'bhue yabhlogbɔɔ. -In -dɪ we -gɔ! Lɛɛ ka 'gbɔ we klali dɔdɔ 'wɔ bhea?»

⁸ «ɔ kpaaa lubhonɔnyaa -kanyɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -kanyɔ, -in tɪ -bha we, -zɔ -mɪnɪ nya -slɔ, in 'ka we -yɔ 'bhlu, 'in in 'ka -ylikpee zɛnzɛnnɔ we gwe -yɔ slu. ⁹ -De we yi 'sa -mɔ tɔɔn lɔgadaa. We 'ni tɔɔn, 'in -in 'ka 'mɪ -yla gba, in -dɪ we -gɔ.» »

-Zezu jipea 'kwɛgɔŋwɔ yabhlo

¹⁰ Zuifɔɔ Nyapɛyli yabhlo nya, -zugba -Zezu mɪ nyɪma gbɔ -slɔluda -Lagɔbudu yabhlo zɔ. ¹¹ We bhla, 'ŋwɔ yabhlo kaa gu -yɔ, ɔ mɪ -bha. -Zɔ kugbua lɛ gbeta 'wɔ 'kwɛzuzu 'kwnaa ɔ 'wɔ, 'in ɔ 'ni mnɛni ɔ 'ka 'wɔglo tɪkli. ¹² Da -Zezu 'yɪa ɔɔ 'ŋwɔ -yɔ, ɔ yia ɔ la, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «A ka amaa gu kwɛɛ 'tla!» ¹³ -Zezu palɪa ɔ sɔ -gɔ la, -bha -bhlokpade ɔ -gloa 'wɔ tɪkli, 'in ɔ yia -Lagɔɔ 'ŋni mnɛnie bhli.

¹⁴ -Zezu ka 'ŋwɔ -mɔnɪ jipe Zuifɔɔ *Nyapɛyli nyaa 'gbɔ, -Lagɔbuduu 'yugalinyɔ yia 'cɛ 'pa. ɔ nɛɛ nyɪmaa -zlo -ylaɛ: «-A ka 'yɪ gbelibhlo -a 'ka we nya lubho nɔ. A yi -mɔɔ nya amɪaa 'dɛ jipea. We 'na -zɛli Nyapɛyli nya -ni!»

¹⁵ Nyɪmaa -Kanyɔ yia we 'bɪgɔpalɪ ɔ -ylaɛ: «Wɛli 'sɔ -nyɪma, Nyapɛyli nya a'a -sa amɪaa 'bhli -yɔ amɪaa -sokofali lubhu we 'wɔlɪli -gbo -yɔ -bhlo -bhloo, 'in a'a kwa we 'madaa, we 'ni mɔɔ? ¹⁶ 'In Ablaamɔɔ zɔyaylɪŋwɔ -mɔnɪ, 'mɔ -Saatan gbuan, we -zɔ kugbua lɛ gbeta ni, in nɛɛ aɪn -yla 'lee, we mɪ nu, wa 'ka ɔ -blo Nyapɛyli nyaa?» ¹⁷ -Zezu gbaa

wɛli -mɪni, tɔʊn, zɔ yia ɔ tɔnyɪma weee 'bha. 'In -zugba gbu 'kadi weee ɔ mia lɛnɔda, nyɪmaa -zlo li we 'mɔna.

*Su wa laa *mutadi, we 'yaa gbɔɔ nine*

(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

¹⁸ -Mɔɔ 'bigɔ, -Zezu nɛɛ: «Lɛɛ -lu -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapilɛ -yɔ we 'wɔwɔba, 'in lɛɛ in 'ka we 'wɔpalia? ¹⁹ Su wa laa *mutadi, -we ka 'ya nyɪmɛ yabhlo gba ɔ kpaɔ, 'mɔ we -yɔ we 'wɔwɔba: we mia, we yia su -zɛ, 'in 'zianya yia we 'kɪya -nyɪdi lɔlɔ 'sɔbha.»

'Flooɔ gɔɔɔ gbɔɔ nine

(Mt 13.33)

²⁰ -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «Lɛɛ -lu in 'ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapilɛ 'wɔpalia? ²¹ Gɔɔ 'ɲwɔɔ yabhlo slua 'floo -bhɔbhɔɔ kilo glɔ -bhlo 'ya gbu lɔ, ɔ bhɪtia we, 'in we yia 'yli, 'mɔ *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapilɛ -yɔ we 'wɔwɔba.»

Plalɪda poo

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² -Zezu mɪ -Zeluzalɛmɔ -gbɛɪn mɪnɪda, -zugba ɔ -yɔ nyɪmaa -slɔluslɔlue mɪni 'gbe 'kadi -yɔ 'gbe yua nɔkplɛ. ²³ 'In nyɪmɛ yabhlo yia ɔ layɪbhaɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, nyɪma -wa 'kaa gbu 'wɔbhu, wa 'na 'ka 'wɔzɔɔ?»

-Zezu yia we 'bigɔpali wa -ylaɛ: ²⁴ «A 'tɛmanɪ amɪaa 'dɛ la, a 'ka plalɪda poo 'wɔ 'plɪli. In nɛɛ aɪn -yla, nɪ, nyɪma -duun yia -bhaa 'plɪlie laylaa, 'in wa 'na 'ka we mneni. ²⁵ Da -buduu -kanyɔ -ka 'wɔsɔ, ɔ -ka ɔ -budu -gbali, 'in a tɔa 'pipee. A bhliɪ -buduu bhliɪbhliɛ, 'in a gbaaɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -in -kali -bha -aɪn -yla.» We 'bigɔ ɔ yia 'palia aɪn

-ylaε: <In 'nɪ amɪaa 'bhɔɔda da -yi!> ²⁶ Tɔɔn, 'in a gbaa ɔ -ylaε: <-A -yɔ -mɪ 'sɔ ka li, 'in -a yia 'ma dabɔɔ, 'in -in yia -amɪaa 'gbee -gblɔgbɔ 'wɔ nyɪma -slolu!> ²⁷ Gbaa ɔ yi 'yaa aɪn -ylaε: <In 'nɪ amɪaa 'bhɔɔda da -yi. Amɪa weee nva gbɔnyuu ɛ, a vla 'mɪ gwe!> ²⁸ Da a yia *Ablaamu, *Izaki, *Zakɔɔɔ -yɔ -Lagɔgbɔɔ -falɩpanya weee 'yia, -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɩlgbe 'wɔ, 'in wa 'ka amɪa 'pipee viteli, -bha a yia wia, 'in a 'ka gla 'wɔli! ²⁹ 'Yɔɔ 'wɔsɔɔɔda, 'yɔɔ bhlilida, 'yɔɔ 'wɔsɔɔɔdaa lilisɔɔ -yɔ kɔpɛsɔɔ, -mɔ nyɪma yia 'bhɔa, 'in wa 'ka dabɔɔɔ li -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɩlgbe 'wɔ. ³⁰ 'In -slɛɛn da, -wa -gaa lɔ, tɔɔva yia 'yuganya -zɛa, 'in -wa -gaa 'yu, -maa tɔɔva yia lɔganya -zɛa.»

-Zezu wia -Zeluzalɛmɔ 'gbɔ
(Mt 23.37-39)

³¹ We bhla, Falizinyɪma tɔɔva bɛa -Zezu kwesi, 'in wa nɛɛ ɔ -ylaε: <-In 'bhɔ da, -in mɪ da -putu. Nɪ, Ewɔɔɔ 'yibha ɔ 'ka -mɪ 'bha.»

³² -Zezu yia we 'bɩgɔpali wa -ylaε: <A mɪ, a gba -totoo -bho -nyɪmɛ mɪa nɪ -ylaε: zuzu 'nyii na vua, 'in na jipea guzɔnya -zɛɛn -yɔ cɪzɪ. 'In we 'yɪ taa zɪ na bhɪa na lubho. ³³ Nɪ, -zɛɛn, cɪzɪ -yɔ cɪzɪɛɔ, we mɪ nɪ, in zɔ na nɔnɔve 'yɪyɔ. Nɪ, wa 'ka -Lagɔgbɔɔ -falɩpanyɔ 'bha 'gbe -putu -gɔ, we 'nɪ 'yɪ nani, 'mɔ we 'nɪ -Zeluzalɛmɔ 'wɔbhɔ.

³⁴ <-Zeluzalɛmɔ -nyɪma, -Zeluzalɛmɔ -nyɪma, amɪa -wa bhaa -Lagɔgbɔɔ -falɩpanya, 'in nyɪma -Lagɔ paa aɪn yoo, -wa bhaa wa gbɔkɔ 'wɔ. Bhla weee nya, sa nynu gɔgwɩlɩa we 'yua 'wɩ we -kapue zɔ, 'in we gbɩa we -gɔ la, in 'yibha in 'ka 'sa aɪn 'wɩgɔgwɩlɩ, 'in a 'nɪ we -yɔɩwɩ. ³⁵ We 'gbɔ,

-Lagɔ yia amɪaa -budu 'kadɔ sɔɔɔ lapalɪla. 'In in nɛɛ aɪn -ylaɛ: a 'na 'ka 'maslɛɛn 'mɪ 'yɪ tɪkɪu, 'in bhla -we nya a 'kaa gba nɪ,
 <Nyɪmɛ ɔ yia Nyɪmaa -Kanyɔɔ 'ŋmɪ nya,
 -Lagɔ ŋwɪna ɔ 'nyu la>,
 'in we bhla 'kaa nyɪni.»

14

-Zezu jipea guzɔnyɔ yabhlo, Zuifɔv Nyapɛylɪ nya

¹ Zuifɔv Nyapɛylɪ yabhlo nya, Falizɪnyɪmaa 'yu-galɪnyaa 'yabhlo laa -Zezu ɔ 'dɛɛ -gbɛ, ɔ -yɔ ɔ 'ka li dabɔɔ. -Zezu plaa ɔ -budu zɔ, -zugba Falizɪnyɪma -wa mɪa -bha, -maa yla ɔ tenyii. ² -Zugba nyɪmɛ yabhlo kaa 'yɪyɪgu -yɔ, -mɔɔ 'yɪgɪbɛ ɔ 'yu. ³ 'In -Zezu yia -Lagɔɔ titee gwesanya -yɔ Falizɪnyɪma layɪbhaɛ: «'Lee, -amɪaa tite nyɛ nyɪmɛ 'yoo yaayɪ, we'e 'nyɛ ɔ 'yoo, ɔ 'ka nyɪmɛ jipe Nyapɛylɪ nyaa?»

⁴ 'In wa 'nɪ 'yɪbha wa 'ka we 'bɪgɔpali. -Zezu 'bhitia ɔɔ guzɔnyɔɔ -gbɛ la, 'in ɔ yia ɔ jipe. 'In ɔ nɛɛ ɔ -yla: -in mɪnɪ. ⁵ 'Bhie, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Aɪn glaa -nyɪmɛ yabhlo, -de ɔ yuu, ɔ -ka -klɔ 'wɔbho, ɔ 'na 'ka -mɔ ɔ -saa, yaayɪ -de ɔ bhlii, we -ka -klɔ 'wɔbho, ɔ 'na 'ka -mɔ we -sa Nyapɛylɪ nyaa?»

⁶ Da -Zezu gba 'saa, wa 'nɪ mneni wa 'ka we 'bɪgɔpali ɔ -yla.

-In 'na 'bhulu -na 'de 'wɔ nyɪmɛ 'kadɔ 'bhisa -nɪ

⁷ -Wa wa laa wee 'fɛtɪ -gɔ, -wa mɪa 'bɪ -zɔnɔ 'wɔbhuda, -Zezu 'yɪa wa -yɔ, 'in ɔ yia wa gbɔɔ nine -mɪnɪ 'pali: ⁸ «Da nyɪmɛ yabhlo -ka -mɪ la 'ŋwɔɔkwafɛtɪ -gɔ, -in -ka -mɔ nyɪni, -in 'na -dɪlɪ 'bɪ -zɔnɔ mɪa 'yugbɛɪn -gɔ la -nɪ. -We ka gbɔ -wa, nyɪmɛ ɔ ka -vacɪ -zia -mɪ, -de wa ka -mɔɔ laa! ⁹ 'In nyɪmɛ

-ɔ laa a 'dɛ 'sɔ wee 'fɛti -gɔ, ɔ -ka yi, 'in ɔ 'ka -mɪ -yla gbaɛ: «-In 'nyɛ ɔ 'bɪ -mɪnɪ, zɔ nya -na yia 'wɔsɔa, 'in -in 'ka lɔgbɛin ladɪa mɪnɪ. ¹⁰ Nu, da nyɪmɛ -ka -mɪ la 'fɛti -gɔ, -in -ka -mɔ nyɪnɪ, -in mɪnɪ -in -dɪ lɔgbɛin la. 'In -ɔ laa -mɪ da ɔ -ka yi, 'in ɔ 'ka -mɪ -yla gba: «'Tale, yi, -in 'ka 'bɪ -zɔnɔ -gɔ ladɪ.» Tɔɔn, 'in -mɔɔ ylɪmanɪa -na 'ɲnɪ, nyɪma -wa -in -yɔ wa 'sɔ mɪa lilɪlu gwe 'yliya 'wɔ. ¹¹ Nu, nyɪmɛ -ɔ ylɪmanɪa ɔ 'dɛ, zɔ -Lagɔ yia ɔ bɛliɪa, 'in nyɪmɛ -ɔ bɛliɪa ɔ 'dɛ zɔ, 'ylɪmanɪa -Lagɔ yia ɔ.»

-Wa a 'kaa la lilɪlu -yɔ

¹² 'Bhie -Zezu nɛɛ -ɔ laa ɔ -ylaɛ: «Da -in -ka lilɪlu lɛnɔ, -in 'na lalɪ -na 'talea, -na bheliɪa, -na zɔaylɪnyɪma -yɔ -na -lima 'ɲnɪmɪnyɪa 'dɛkpɔa -nɪ. Nu, zli wanɔɔ 'yɪ -ka nyɪnɪ wa -ka -mɪ la, -zugba -we -in nɔa lɛ we 'bɪgɔ wa 'palɪa. ¹³ Nu, -in -ka 'fɛti lilɪlu lɛnɔ, -in la bobabhanya, 'kukunya, 'tɪgtɪgɪnya -yɔ 'lɔlɔnya. ¹⁴ Nu, -in -ka 'sa nɔ, -zugba, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ -na -nɔ nya. Wa 'nɪ mɪnɪnɪ wa 'ka -mɪ -lu yabhlogbɔɔ 'nyɛ we 'bɪgɔ. Nu, -Lagɔ yia we 'bɪgɔpalɪa -mɪ -yla. Da nyɪma tɪklɪ yia tɪtlɪnya glaa 'wɔsɔa, we zli.»

'Fɛti 'kadɔɔ gbɔɔ nɪnɛ

(Mt 22.1-10)

¹⁵ -Mɔɔ 'bɪgɔ, nyɪma -wa mɪa lilɪlu gwe, wa glaa -nyɪmɛ yabhlo 'nɔa wɛlɪnya -mɪnɪ, ɔ nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «Nyɪmɛ -ɔ yia lia -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪgbe 'wɔ, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ mɪ -mɔɔ -nɔ nya.»

¹⁶ -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmɛ yabhlo -saa 'fɛti 'kadɔ, 'in ɔ yia nyɪma duun la. ¹⁷ Lilibhla bɛa, 'in ɔ yia ɔ zɔlubhonɔnyɔ yabhlo tie, ɔ gba -wa ɔ laa -ylaɛ: «A yi, nu, lilɪlu pipie ka bhɪa.»

18 «'In wa 'dε weee yia gbagbɛ bhli -bhlo -bhlo nu, <-In ti -amɪaa -yɔgbɔ 'wɔ>. Tɪanɔ nɛɛ ɔɔ zɔlubhonɔnyɔ -ylaɛ: <In ka kpaɔ yabhlo zɔ, 'mɔ na mɪa 'yia -kpɔ. We 'gbɔ, -mɪ na bhubhoe, -in ti na -yɔgbɔ 'wɔ.> 19 'In 'yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: <In ka 'bhli kugbua zɔ, 'mɔ na mɪa laylalia. -Mɪ na bhubhoe, -in ti na -yɔgbɔ 'wɔ.> 20 -Budɔ nɛɛ 'ya ɔ -ylaɛ: <Dɛslɛn na bhɔa da 'ɲwɔ kwada. We 'gbɔ, in 'nɪ mneni in 'ka mɪ.>

21 «Zɔlubhonɔnyɔ 'bhitia lɔ ɔ -kanyɔɔ -gbɛ, 'in ɔ yia we 'bɪgɔ -dɪnya ɔ -salɪ. 'In -buduu -kanyɔ yia 'cɛ -papɛ bhli. 'In ɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonɔnyɔ -yla: <-In mɪ 'gbɛ nɔkplɛ slɔ, -mɔ we -gblɔgblɔnya -yɔ we -gwɛlenya -gɔ, -in -yɔ bobabhanya, 'kukunya, 'lɔlɔnya -yɔ 'tɪgɪtɪgɪnya yi.> 22 -Mɔɔ 'bɪgɔ, zɔlubhonɔnyɔ yia, 'in ɔ nɛɛ: <Na -kanyɔ, -we -in gbaɔ in nɔ lɛ, in ka we lɛnɔ. 'In 'bu tɔlɔa yi 'yaa 'wɔtɔ.> 23 'In -buduu -kanyɔ nɛɛ ɔ zɔlubhonɔnyɔ -ylaɛ: <-In mɪ, -in 'plɪlɪ -gwɛlenya -gɔ, we -yɔ kpaɔ -yoonya 'wɔ, 'in -wa -in -ka 'yɪ, -in gba wa -yla -gla nya, wa yi na -gbɛ. 'In na -budu 'ka ye. 24 'In nɛɛ aɪn -ylaɛ: waa tɪanyuma -wa in laa, wa 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka na 'fɛtɪ -gɔ -lu li.> »

*Sa wa 'kaa -Zezu 'bɪ nɔ, mɔ nɪ
(Mt 10.37-38)*

25 Nyɪmaa -zlo -yɔ -Zezu mɪ 'yloogblɔ nɔda, ɔ 'bhitia wa -gbɛ, 'in ɔ nɛɛ wa 'dɛ weee -ylaɛ: 26 «Nyɪmɛ -ɔ -ka 'mɪ 'bɪ yi, in namanɪ ɔ dɔdɔ, we 'ka ɔ dide, ɔ 'nyaa, ɔ 'ɲwɔ, ɔ 'yua, ɔ bhelia, ɔ bhɔlɔa -yɔ ɔ 'dɛbhie -gbolu 'wɔzi. We 'nɪ -mɔɔɔ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka na 'bɪnɔnyɔ -zɛ. 27 'In nyɪmɛ -ɔ 'nɪ ɔ sɪasɪɛ *su 'wɔbhɔ, ɔ 'ka 'mɪ 'bɪ yi, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka na 'bɪnɔnyɔ -zɛ.

²⁸ «Ni, amiaa lu -nyime -moma, o gba o 'ka -budu 'kadu 'sobha, 'in o'o -di la, o'o zeli 'gwēzi -we mia o kwēea? 'In -de wee 'gwēzi mnēni we 'ka wee -budu bhiaa? 'In o'o yibheli we 'jia? ²⁹ We 'ni -mubu, o -ka wee -budu gwe glu pali, o so -ka we 'sobhasobhee -yobhiali, -wa weee yia -bha 'yia, 'in wa bhlia o nyanie? ³⁰ Gbaa wa yiae: «Nyime -māni bhlia -budu sobhasobhee, 'in o so yia we -yobhiali.»

³¹ «'Sa -bhlokpade, nyumaa 'wlulapinyo yabhlo kaa 'sloja 'wlu glu 'so 'wlu kugbua, o -ka gba, o 'ka nyumaa 'wlulapinyo -putu -o kaa onu 'sloja -zakpa 'soo -gbe tu kwa, la o dia, 'in o yibhaa o 'de la: «Lee, in mnēni in -yo o 'ka tu gu?» ³² We -ka o 'ni we mnēni, 'in o tiea nyuma, nyumaa 'wlulapinyo -māni -gbe. Da -moo -tluba -slo o -yo la, 'in o 'ka -moo -yla gba 'wototve -dlao -tu wa nyidi.

³³ «'Sa -bhlokpade, nyoo nyoo -ka amiaa lu -nyime nya -mi, o 'ni o -kakalu weee -bli -gu 'pali, o 'ni mnēni o 'ka na 'binonyo -ze.»

Gumu -we 'bhva 'nuwe
(Mt 5.13; Mk 9.50)

³⁴ 'In -Zezu yia we -godi: «Gumu mia, -lu -zonu -wa. 'In gumu -ka 'nuwe 'bhv, sa wa 'ka we namanā? ³⁵ We 'ni 'ylinani, dudu -nu nya, we 'ni 'ylinani -ylikpeduduu -nu nya. 'Pipee wa vitelia we.

«-O -ka we 'nunu -yukwli 'wlu -ka, o 'nu we.»

15

Bhlabhle mnāaa gbv nine
(Mt 18.12-14)

1 'Yli yabhlo nya, *nison -gwezisanya -yɔ gbonyuuu kwε -cian tɔba bea -Zezu kwesi, wa 'ka ɔ weli yukwli pɔlɔ. 2 Falizinyima -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya saa -Zezuu 'ηni, wa nεε: «Nyime -mɔni kpaa gbonyuuu kwε -cian sɔ 'sɔ nya, 'in ɔ -yɔ wa lia dabɔdɔ!»

3 'In -Zezu yia wa gbɔɔ nine -mɔni 'palɔ: 4 «Amiaa lɔ -nyime yabhlo -ka bhlabhleε glɔ gbu -ka, we lɔ -bhlabhleε yabhlo -ka mnɔ, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka we glɔ -mnɔa 'ya kugbua le gbomnɔa lida tu? ɔ 'ka wee -bhlo mnɔa 'yilibanɔnɔa mni, 'in ɔ ka we 'yu? 5 'In da ɔ 'yia wee bhlabhleε, ɔ dli namania, ɔ yia we -bli gba lapali. 6 ɔ nynia ɔ -buduɔwεε, tɔɔn, ɔ laa ɔ 'talea -yɔ ɔ ladɔnya, 'in ɔ nεε wa -ylaε: «A -yɔ 'mi 'sɔ li 'mɔna. Nu, na bhlabhleε mnɔa, in ka we 'yi!»

7 «In nεε aɔn -yla, 'sa -bhlokpadeε, gbonyuu -lenɔnyɔ yabhlogbɔɔ 'bhɔa ɔ gbonyuu 'bu 'gbɔ, 'mɔna 'kadɔ mi yali. Nyima tikliu glɔ -mnɔa 'ya kugbua le gbomnɔa, -wa pupalia 'wlukɔɔn la nu, wa gbɔ 'ni dli 'bhiti gbɔ 'wɔlapili, wee 'mɔna -zi wa -nɔ 'wɔ.

'Gwezii tama mnɔaa gbɔɔ nine

8 «Yaayu, 'ηwnɔ yabhlo kaa 'gwezi tama kugbua, 'in we 'yabhlo -ka mnɔ, ɔ 'ni mneni ɔ 'ka 'napε -nyuma, 'in ɔ 'ka -budu zɔ laylipe, ɔ 'ka we datali yleleε, 'in ɔ 'ka we 'yu? 9 'In da ɔ 'yia wee 'gwezii tama -bhlo, ɔ laa ɔ 'talea -yɔ ɔ ladɔnya, 'in ɔ nεε wa -ylaε: «A -yɔ 'mi 'sɔ li 'mɔna. Nu, na 'gwezi tama -bhlo mnɔa, in ka we 'yi!»

10 «In nεε aɔn -yla 'sa -bhlokpadeε, gbonyuu -lenɔnyɔ yabhlogbɔɔ 'bhɔa ɔ gbonyuu 'bu 'gbɔ, 'mɔna 'kadɔ mi -Lagɔɔ 'anzɔ nyidi.»

Mnəmnəyuu gbɔɔ nine

11 -Zezu nɛɛ 'yae: «Nyimɛ yabhlo ka nukpasiyua 'sɔ. 12 'Bisɔbhayu nɛɛ ɔ dide -ylaɛ: «Dide, -na 'bɪ -ɪn 'ka yaa -aɪn -yɔ tɪ nɪ, -ɪn dlili we, 'ɪn -ɪn 'ka na -nɔ wla.» 'In wa dide yia wee 'bɪ ɔ 'yua sɔbhie 'wɔladlili.

13 «'Yɪ 'sɔ -lɛ 'plia, 'ɪn ɔɔ nyimeslɔyu yia ɔnɔɔ wee 'bɪ pɛɔ 'pa. ɔ 'bhua we 'gwɛzi 'wɔ, 'ɪn ɔ yia dɔdɔ -putu -gɔ mnɪ 'pɪpɪ. -Mɔ ɔ -nyumɔnɔa wee 'gwɛzi, pɔɪnplagbɔɔ lɛnɔɛ nya. 14 Da ɔ bhia ɔ 'gwɛzi weee nyumɔɛ, 'ɪn ɪwɔ 'kadɔ yia wee dɔdɔ -gɔ yi. Tɔɔn, ɔ 'nɪ lililu -kaa 'gbɔ, 'ɪn ɪwɔ yia ɔ 'bhabhie bhli. 15 -Bha ɔ mnɪa -slɛɛn wee dɔdɔ -gɔɔ nyimɛ yabhloo -gbɛ lubho nɔa. 'In -mɔɔ yia ɔ -mɔɔ kpaa kwa, ɔ 'ka -bobo ɪwɛkɔ. 16 ɔ 'yibha yaa gwesi -we -bobo lia, ɔ 'ka we li. 'In nyimɛ yabhlogbɔɔ ɔ 'nyɛ we ɔ.

17 «Tɔɔn, ɔ dli -saa ɔ zukpa, 'ɪn ɔ nɛɛ: «Na didee lubhonɔnya ka lililu duun, wa 'nɪ mnɛni, wa 'ka we li. 'In, -zugba, -amɪ, na tɪ ɪwɔ nya -seli. 18 Didee -gbɛ na yia lɔbhɪtia, 'ɪn ɪn 'ka ɔ -yla gbɛɛ: «Dide, ɪn ka gbɔnyuu lɛnɔ -Lagɔ -yla, 'ɪn ɪn yia -mɪ -yla we lɛnɔ. 19 'In 'nɪ -slɛɛn we 'klɔ -ka, -ɪn 'ka 'mɪ la -na 'yu. Nɪ, 'bhu 'mɪ 'wɔ -na lubhonɔnyaa 'yabhlo 'bhisa.» ɔ 20 ɔ -sɔa 'wɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ didee -gbɛ lɔbhɪti.

«Da ɔ -tlɔɔa -slɔ -budunwɛɛ -yɔ la, ɔ dide yia ɔ -yɔyi. 'In nyazi yia ɔ 'wɔ yi bhabha, ɔ -yɔ -gwagwie mnɪa ɔ yoo, 'ɪn ɔ yia ɔ gbleli. 21 Tɔɔn, ɔ 'yu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Dide, ɪn ka -Lagɔ -yla gbɔnyuu lɛnɔ, 'ɪn, ɪn yia -mɪ -yla we lɛnɔ. 'In 'nɪ -slɛɛn we 'klɔ -ka, -ɪn 'ka 'mɪ la -na 'yu.»

22 «'In ɔ dide nɛɛ ɔ zɔlubhonɔnya -yla: «A 'pulo! A -la ɔ 'yilinɔ -bana yabhlo. A -pla we ɔ 'wɔ, a fa

ɔ sɔwɔlu sɔ 'wɔ, a -pla ɔ -sakwla bhv 'wɔ. ²³ 'Bhli -dɔgbv palia de 'kpi, a -yɔ we yi. A 'bha we, 'feti -wa! -A 'ka li! ²⁴ Nu, na yu mia da, ɔ ka tli, 'in ɔ yia ganɔ, ɔ ka mnɔ, 'in in yia ɔ 'yi. > 'In wa yia 'feti -sasiee gwedi.

²⁵ «We bhla, -zugba ɔ 'yu kpasaa mi lubho nɔda kpa. ɔ mi -zɔɔ yida, da ɔ cipaa -budunwee, 'in ɔ yia lɔv -yɔ -lilii weli 'nɔ. ²⁶ ɔ laa zɔlubhononyɔ yabhlo, 'in ɔ yia ɔ layibha: <'Lee, lee -lu nɔ lee?> ²⁷ Zɔlubhononyɔ yia we 'bigɔpalɔ ɔ -ylaɛ: <-Na bheli yia lɔ, we 'gbv, 'kpikabhlii -dɔgbv -a 'sialia, 'in -na dide yia we 'bha. -We ka gbv -wa, ɔ ka 'kɔayli, 'in ɔ yia ɔ 'yi.>

²⁸ «'In ɔɔ 'yu kpasaa yia 'ce 'pa, ɔ neɛ ɔ 'nia -budunwee nyini. ɔ dide 'tlaa, 'in ɔ yia ɔ bhubhoe nu, ɔ mni -budunwee. ²⁹ 'In 'yu yia we 'bigɔpalɔ ɔ dide -ylaɛ: <-Tali, in ka -mi -yla lubho nɔ -zɔ duun nya. In 'ni -slɔ -na weli yabhlogbɔɔ 'nɔwe -sa. 'In -zugba, -in 'ni -slɔ -ami wliyu yabhlogbɔɔ 'nyɛ, in -yɔ na -lima 'ka 'feti -sa. ³⁰ -Na 'yu -ɔ -nyumɔa -na -li 'naabizɔwɔni nya ni, mɔ yia lɔv 'gbv, 'in -in yia 'kpikabhlii -dɔgbv 'kadɔ -a 'sialia ni 'bha!>

³¹ «ɔ dide neɛ ɔ -ylaɛ: <Na 'yu, -mi -yɔ 'mi mi 'yli wee nya. -Lu wee in kaa, we mi 'ya -na -nɔ nya. ³² Nu, -na bheli -na yia da -yɔ, ɔ ka tli, 'in ɔ yia ganɔ. ɔ ka mnɔ, 'in in yia ɔ 'yi. We 'gbv, -a mneni, -a 'ka 'feti 'kadɔ -sa 'mɔna nya.> »

16

-Luu 'yliyɔvnyɔ 'nyuuu gbv nine

¹ -Zezu neɛ ɔ 'binɔnya -ylaɛ: «'Yli yabhlo nya, 'ɛnumninyɔ yabhlo ka ɔ zɔzɔnɔv 'yliyɔvnyɔ yabhlo, 'in nyima yia ɔ -yla fɛn 'tubhɔa mni nu: <-Na zɔzɔnɔv

'yliyɔzɔnyɔ mɪ -na zɔzɔnɔ -nyumɔda.› 2 Tɔɔn, ɔ yia ɔ zɔzɔnɔ 'yliyɔzɔnyɔ la, 'in ɔ nɛɛ ɔ -ylae: ‹In ka 'dɪ 'nyuu 'nɔ -na gbɛgbɛin. Lubho -we -in nɔa, -in -slolu 'mɪ we 'klɔ. -We ka gbɔ -wa, -in 'na 'ka -slɛɛn na zɔzɔnɔ 'yliyɔzɔnyɔ -zɛ.›

3 ‹'In ɔɔ lubhonɔnyɔ nɛɛ ɔ 'dɛ dli zɔɛ: ‹Na -kanyɔ -ka 'mɪ kwnɛɛ -sa, sa in 'ka we nɔa? In 'nɪ latɛ, in 'ka kpaalubho nɔ. 'In, in 'ka -kɔn, zɔ -mɔɔ bhaha 'mɪ. 4 Aa! Da na -kanyɔ -ka 'mɪ kwnɛɛ -sa, -we in 'kaa lɛnɔ, 'in nyɪma tɔlɔa 'ka 'mɪ 'bɪ 'nyɛ, in -yi we!›

5 ‹'In -wa ɔ -kanyɔɔ kpagbɔ mɪa 'wlu, ɔ yia wa la -bhlo -bhlo. ɔ yia tɪanɔ la, 'in ɔ nɛɛ -mɔɔ -ylae: ‹Na -kanyɔɔ kpagbɔ zuma mɪ -mɪ 'wlua?›

6 ‹-Mɔɔ yia we 'bigɔpalɪ ɔ -ylae: ‹'Kpɪ -balii glɔ gbu mɪa 'mɪ 'wlu.›

‹'In ɔ nɛɛ -mɔɔ -ylae: ‹-Na 'sɛbhɛ nɪ, -in -dɪ la slɔɪ, -in cɛli glɔ 'sɔ 'ya kugbua.›

7 ‹-Mɔɔ 'bigɔ, 'in ɔɔ lubhonɔnyɔ yia 'yabhlo layibhaɛ: ‹'In -mɪ, kpagbɔ zuma -in ka 'wlua?›

‹'In -mɔɔ yia we 'bigɔpalɪ ɔ -ylae: ‹'Mnɔ bii glɔ gbu.›

‹ɔ nɛɛ ɔ -ylae: ‹-Na 'sɛbhɛ nɪ, -in cɛli glɔ -mnɔa.›

8 ‹Nɪ, -luu 'yliyɔzɔnyɔ 'nyuuu -kanyɔ yia ɔ 'ɲɪ kwali ɔ nacɪkakiɛ 'gbɔ.› 'In -Zezu yia we 'wlubha, gbagbie nyaɛ: ‹Nɪ, dɔdɔ nɪ -gɔ -nyɪma ka naci 'nyuu wa 'dɛkpɔa nyɪdɪ, we 'ka zli 'klɔ -nyɪma -zi.›

9 -Zezu yia we -gɔdɪɛ: ‹In nɛɛ aɪn -ylae: a dɪlɪ nyɪma 'tale, dɔdɔgɔɔ 'ɲɪmnɪlu nya. Zli we yia aɪn 'wɔbɔa, 'in wa 'ka amɪaa 'lakpasu kpa, -Lagɔɔ -zɔɔ.›

10 ‹Nyɪmɛ -ɔ mɪa tiklu -li yua -sɛsɛɛ lɛnɔda, ɔ tiklu 'ya -li 'kadu lɛnɔda. Nyɪmɛ -ɔ 'nɪa -mɪ tiklu -li yua -sɛsɛɛ lɛnɔda, ɔ 'nɪ 'ya tiklu -mɪ -li 'kadu lɛnɔda. 11 A 'nɪ -mɪ tiklu, 'in a 'ka dɔdɔ -gɔɔ 'ɲɪmnɪli -we bhɔa la

kpa, nyɔɔ 'ka aɪn 'ŋnɪmɪndu -zɔnɔ yoo 'nyɛa? ¹² 'In a 'nɪ -mɪ tɪklu, a 'ka nyɪma -putuu -lu kpa sa -yibheli, -we -wa amɪaa -nɔ, nyɔɔ 'ka we aɪn 'nyɛa?

A 'na 'bhulu 'gwezi 'wɔ amɪaa -kanyɔ nya -nɪ

¹³ «Lubhonɔnyɔ yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka -ɔɪan 'sɔ -yla lubho nɔ. Nɪ, 'yabhlo ɔ yia 'wɔnyɛa, 'in ɔ 'ka -bhloo zɛkali. 'Yabhlo -yɔ ɔ yia lanɛa, 'in -bhlo 'ka ɔ dɔdɔnyumanɪ. A 'nɪ mneni a 'ka -Lagɔ -yɔ 'gwezi -yla lubho nɔ dabɔdɔ.»

-Zezu gbalɪa Falizɪnyɪma -gɔ

(Mt 11.12-13, 5.31-32; Mk 10.11-12)

¹⁴ 'Gwezi nanɪ Falizɪnyɪma dɔdɔɔ 'gbɔ, wa 'nɔa wɛlɪnya -mɪnɪ, -zugba wa palɪ -Zezu gla. ¹⁵ -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Amɪa nɔa amɪaa 'dɛ nyɪma tɪklu 'wɔ nyɪma 'yliya 'wɔ, 'in -Lagɔ -yi amɪaa dli. Nɪ, -we mɪa 'kadɔɔ nyɪma 'yliya 'wɔ, 'wɔ -Lagɔ nyɛa we.

¹⁶ «We 'ka 'Zan -Batisɪ bhla yli, -zugba Moizɪ titee 'sɛbhɛ -yɔ -Lagɔgbɔɔ -falɪpanyaa 'sɛbhɛ mɪ la. We 'ka wee bhla 'wɔbhɔ, -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlɔlapɪlɪgbɔ wa gba. 'In nyɪma duun gɔa la, wa 'ka we zɔ pla.

¹⁷ Nɪ, yali -yɔ dɔdɔ mneni we 'ka labhɔ. 'In titee cɛlɪlu 'ya yabhlogbɔɔ 'nɪ mneni we 'ka 'sa labhɔ.

¹⁸ «Nyɪmɛ -ɔ -ka ɔ 'ŋwɔnɔ kwnɛɛ -sa, ɔ -ka 'ŋwɔnɔ -putu kwa, gbɔnyuu ɔ nɔa lɛ. 'In -ɔ -ka kwnɛɛsanɔwɔnɔ kwa, gbɔnyuu -mɔɔ nɔa lɛ.»

'Nɪmɪnyɔ -yɔ bobabhanyɔ -Lazali

¹⁹ -Mɔɔ 'bɪgɔ, -Zezu yia wa gbɔɔ nine -mɪnɪ 'palɪ: «'Nɪmɪnyɔ yabhlo mɪ bhaa, 'ylinanɔ -naanya ka -valɛ 'tɛa, 'mɔ ɔ plaa 'wɔ. 'In 'yli weee zli, ɔ saa 'fɛtɪ 'mɔna nya. ²⁰ -Mɔɔ bhla, bobabhanyɔ yabhlo wa laa -Lazali, -ɔ ka ku 'gbia 'bhua la, -mɔɔ pɪ ɔɔ

'η̄numnunyɔɔ -budun̄wεε la. ²¹ 'In lililunya -we bhlia ɔɔ 'η̄numnunyɔɔ 'tabhle zɔ, -Lazalɪ 'yibha yaa ɔ 'ka we li. 'In -zugba gwinya m̄eni ɔ 'gbia 'yli la.

²² «'Yli yabhlo nya, bobabhanyɔ yia tli. 'In -Lagɔɔ 'anzinya yia ɔ Ablaamu kwesi kwa. 'N̄numnunyɔ -mɔɔ yi 'yaa tli, 'in wa yia ɔ 'bhlu. ²³ 'N̄numnunyɔ mi siada -mɔ tliɔnyaa dɔdɔ -gɔ, ɔ 'bhua 'wlu 'wɔ, 'in ɔ yia Ablaamu -yɔyɪ 'pɪpɪ, -zugba -Lazalɪ mi -mɔɔ kwesi. ²⁴ Tɔɔn, 'in ɔ yia 'wɔkpi: «Dide Ablaamu, -in 'yili 'mi nyazi, -in tie -Lazalɪ, ɔ 'ka ɔ -kwitayaa 'm̄n̄e 'nyu lɔ fa, 'in ɔ 'ka na miɔ -gɔ lawɔtɔlɔ. Nu, in mi siada bhabha -seli -kosu 'wɔ.»

²⁵ «'In Ablaamu yia we 'biɔpali ɔ -ylaε: «Na 'yu, -in 'pa -bha dli nu, -in ka -nanɔɔ zɔzɔnɔ weεε 'yi zliεε dɔdɔ -gɔ, -zugba -Lazalɪ si. -Sleεn, wa mi -Lazalɪ dli -belɔ -yɔpaliɔ -seli, -zugba -mi -na si. ²⁶ 'In 'ya, 'gbiwlu 'kadɔ mi a -yɔ -ain 'sɔ nyidi. We 'gbɔ, nyima -wa 'yibhaa wa 'ka -amɪaa -gbε 'bhɔ, wa 'ka amɪaa -gbε m̄ni, wa 'nɪ we m̄neni. 'Sa -bhloo 'dε, da -in miɔ, nyime yabhlogbɔɔ 'nɪ m̄neni -mɔɔ 'ka 'ya -mɔ 'bhɔ, 'in -mɔɔ 'ka -amɪaa -gbε yi.»

²⁷ «'In ɔɔ 'η̄numnunyɔ n̄εε: «Dide, -mi na bhuhhoe, we -ka 'sa -mi, -in tie -Lazalɪ na dideε -budun̄wεε. ²⁸ Nu, in ka bhelia gbu, -Lazalɪ kwa wa weli, wamɪa yi 'ya siasiada -m̄ni yi.»

²⁹ «Ablaamu yia we 'biɔpali ɔ -ylaε: «-Na bhelia ka Moizu titeε 'sεbhε -yɔ -Lagɔgbɔɔ -falpanyaa 'sεbhε kwεε, -we we gbaa wa -yla, wa zɔ we 'nɔn̄wε!»

³⁰ «'In ɔɔ 'η̄numnunyɔ n̄εε: «Dide Ablaamu, gbɔzɔnɔ -wa, mɔ -nanɔ -wa 'bhie, nu, nyime yabhlo -ka -seli 'bhɔ tliɔnyaa -gbε, ɔ -ka wa weli kwa, 'in wa 'bhitia wa dli.»

31 «'In Ablaamu nɛɛ ɔ -ylaɛ: <-We Moizu titee 'sebhɛ -yɔ -Lagɔgbuu -falipanyaa 'sebhɛ gbaa, wa 'ni we 'nuŋwe zu, nyimeɛ 'dɛ yi 'wɔsɔ tɪtlɪnya glaa, ɔ yi wa weli kwaoo, wa 'na 'ka ɔ weli 'wɔŋwɔnu.> »

17

Gbonyuu -yɔ nyimeɛ -yɔgbu 'wɔtɪtɪe
(Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

1 -Zezu nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -ylaɛ: «Gbu -we 'kaa nyɪma gbonyuu lɔkwa, we mɪ la 'kɔmɔɔ. Nyime ɔ ka -gbɛ wee gbonyuu -ka 'bhɔ, gbonyuu mɪ ɔ -nɔ nya.

2 'In wa -ka ɔ tukpa 'kadɔ -bli -yɔ gbuanɪ, wa -ka ɔ gumunyu lɔ viteli, we nanɪ 'yɪ ɔ -nɔ nya. ɔ yi 'ylaasi -manu 'yabhlo gbonyuu lɔkwa. 3 A zu amɪaa 'dɛ 'yɪyɔ!

«-Na bheli -ka gbonyuu lɛnɔ, -ɪn palɪ we ɔ -yla la. ɔ -ka we yibheli, -ɪn tɪ ɔ -yɔgbu 'wɔ. 4 -Na bheli -ka -mɪ -yla gbonyuu lɛnɔ -zakpa gbesɔ 'yɪ -bhlo nɔkplɛ, 'ɪn ɔ -ka -na -gbɛ yi, ɔ -ka we yibheli, wee 'yɪ -bhloo 'dɛ nya -zakpa gbesɔ, -ɪn tɪ ɔ -yɔgbu 'wɔ.»

-In 'ylimanɪ -amɪaa dlɪzɔzɔe -gɔwɔla

5 'Yɪ yabhloo zɪ, -Zezuu tietienya nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, -ɪn 'ylimanɪ -amɪaa dlɪzɔzɔe -gɔwɔla.»

6 'In Nyɪmaa -Kanyɔ yia we 'bɪgɔpalɪɛ: «Amɪaa dlɪzɔzɔe -ka -mɪ 'kienyi mutadɪ 'ya 'bhisa, a mneni a 'ka su -mɪnɪ -yla gba: <-In 'tɪlɪ, -ɪn 'ka -na 'dɛ faa mɪnɪ gumunyu lɔ>, 'ɪn we zɔa aɪn 'nuŋwe.

Lubhononyɔ nɔnɔ -lubho

7 «Sa 'bhisa: aɪn glaa, nyime yabhlo ka lubhononyɔ yabhlo, kpaapanyɔ nya, 'nɔɔluu

'yliyɔzɔnyɔ nya. Da -mɔɔ -ka kpaɔ 'bhɔ, ɔ -ka -mɔɔ -yɔyi, ɔ yi -mɔɔ -yla gba: «-In yi slɔi, -in 'ka lii?» ⁸ -Innya, nu, gbaɔ ɔ yia ɔ -ylaɛ: «-In pi na lililu, -in 'bhiti -na -bana. -In wla na lililu, in -ka lilie bhia 'bhie, -in 'ka -na -nɔ li.» ⁹ Ɔ 'nɔ mneni ɔ 'ka ɔ lubhonɔnyɔ fuo 'pa, -we ɔ gbaɔ -mɔɔ -yla, -we -mɔɔ nɔɔ lɛɛ 'gbɔ, we 'nɔ mɔɔ? ¹⁰ 'Sa we mɔ 'yaa amiaa -nɔ nya: -we weee -Lagɔ gbaɔ a nɔ lɛ, a -ka we lɛnɔ, a gbaɛ: «Lubhonɔnya -kpɔɔ -amia -mia, -we -Lagɔ gbaɔ -a nɔ lɛ, 'mɔ -a nɔɔ lɛ.» »

*-Zezu jipea *sɔlibhanya kugbua*

¹¹ Da -Zezu mia -Zeluzalɛmɔ mnɔda, 'in ɔ yia Samalii -yɔ Galilee 'wɔgbelida 'plɔi. ¹² Da ɔ plaa 'gbe yabhlo wɔkplɛ, 'in *sɔlibhanya kugbua yia ɔ yoo yi. ¹³ Wa -tlɔɔ ɔ -yɔla, 'in wa yia 'wɔkpikpie bhli: «-Zezu, -Slɔlunyɔ, -in 'yɔi -ain nyazi!»

¹⁴ -Zezu 'yia wa -yɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mɔ amiaa 'dɛ -Lagɔɔɔɔɔɔɔ 'kɔslɔlɔɔ.»

Da wa mia mnɔda, 'in wa yia 'pɔ. ¹⁵ Wa glaa, 'yabhlo yibhelɔ we 'ji nu, ɔ ka 'pɔ, 'in ɔ yia lɔbhiti, -zugba ɔ mɔnɔ -Lagɔɔ 'ɛnɔ, 'wɔkpikpie nya. ¹⁶ Ɔ bhli -Zezuu bhɔ -yɔ, ɔ yia ɔ 'wɔ zɔfa, 'in ɔ yia ɔ fuo 'pa. Ɔɔ nyɛ mia, *Samalii -nyɛ -wa. ¹⁷ Tɔɔn, -Zezu nɛɛ: «'Lee, nyɛma kugbua 'nɔ 'pɔɔ, wa gbomɔɔ pɔnɔ 'na? ¹⁸ 'Mɔ we 'nɔ 'lakpayu -mɔnɔ 'wɔbhɔ, nyɛ yabhlogbɔɔ 'nɔ 'wlukɔɔn lapɔpɔ, ɔ 'ka -Lagɔ fuo 'paa yii?» ¹⁹ 'Bhie, -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In -sɔ 'wɔ, -in mɔ. -Na dlɔɔɔɔɔ ka -mɔ pue.»

-Lagɔɔ nyɛmaa 'wlulapɔie mɔ an nyɔi

(Mt 24.23-28,37-41)

²⁰ Falizinyɛ yia -Zezu layɔbha 'lee: «Lɛbhla -Lagɔɔ nyɛmaa 'wlulapɔibhla 'ka nyɛ?» 'In -Zezu

yia we 'bıgopalı wa -ylaε: «-Lagoo nyumaa 'wlulapılıe mıa, wa'a 'yı we -yoo 'yılı nya. ²¹ Wa 'na 'ka gba nu, <A -talı, -Lagoo nyumaa 'wlulapılıe mı -seli!> 'ın <We mı mə!> A yibheli we 'ji nu, *-Lagoo nyumaa 'wlulapılıe mı aın nyıdı.»

'Yılı -we nya Nyımεε 'Yu 'kaa yi

²² 'Bhie, -Zezu nεε oo 'bınonyaa -ylaε: «Bhla yabhlo yia nynia, 'ın a 'ka gba, a 'ka *Nyımεε 'Yu 'yılı, 'yılı -bhlogbōo nya, 'ın a 'na 'ka oo 'yılı. ²³ Nyıma -ka gba: <oo mı -seli>, 'ın wa -ka gba, <oo mı mə>, a 'na dılı we dılı 'wō -nı, 'ın a 'na mnını -mə -gwagwıe nya -nı. ²⁴ Sa 'nyu -ka 'yika 'pa, we -nyumalı bhva yalı gwedılıda, 'ın we mnıa we bhıalıda, zılı Nyımεε 'Yu yia yia, 'sa oo yia -mıa. ²⁵ We mı nu, oo sıa -sloo bhabha, 'ın desłεen -nyıma 'ka oo sōlo lapalı.

²⁶ «-We 'plıa *Nowee bhla, Nyımεε Yuu yiyızılı, mō -bhloo de yia lenva. ²⁷ Nowee bhla, nyıma mı lıda, wa mı 'mada, wa mı kōkwalıda, wa mı wa 'ıwnıyua yılı zōda, 'ın Nowee batoo 'wō -gbıla yılı yia nynı. Nowee -gblaa batoo 'wō, tōun, zezeguda lva, 'ın 'nyu yia nyıma lasa.

²⁸ «*Lōtōo bhla 'sa -bhlokpade we nva: nyıma mı lıda, wa mı 'mada, -zugba, wa zō lu, 'ın wa pa -vale, wa pa kpaa, 'ın wa subha -budu. ²⁹ 'ın 'yılı -we nya Lōtōo 'bhva *Sodōmō, wee 'yılı nya -Lagō kwılılia -kosu -yō -bhuhui slo, 'ın we yia wa lasa.

³⁰ «'Yılı -we nya Nyımεε 'Yu yia 'bhlewlva, 'sa -bhlokpade we yia nva.

³¹ «Wee 'yılı nya, -oo -ka nyapēda -mı 'pipee, oo 'na mnını oo 'gba 'wōbhua -budu zō -nı. 'Sa -bhlokpade, -oo -ka kpaa -mı, -məo 'na bhılılı lo -zōo -nı. ³² A 'pa Lōtōo 'ıwnō dılı -gv. ³³ Nyımε -oo -ka oo 'yılıyōgagie

'wɔgɔ, 'wɔ ɔ yia we bɔa. 'In ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagie 'wɔbɔ, kwɛɛ we yia ɔ -tɔa. ³⁴In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ saɛ: wee 'yli -mɪnɪ sabɔ, nyɪma 'sɔ -ka lapɪda -mɪ, 'yabhlo wa yia 'wɔbhua, 'in wa 'ka -bha -gɔdɔ tɪ. ³⁵'Nɪwɪ 'sɔ -ka -lu bhuda -mɪ, 'yabhlo wa yia 'wɔbhua, 'in wa 'ka -bha ɔ -libheyi tɪ. [³⁶Nyɪma 'sɔ -ka kpaa -bhlo 'wɔ -mɪ, 'yabhlo wa yia 'wɔbhua, wa 'ka -bha ɔ -libheyi tɪ.]»

³⁷'In -Zezuu 'bɪnɔnya yia ɔ layɪbha 'lee: «Nyɪmaa -Kanyɔ, da gbɔ -mɪnɪ 'ka lɛnɔa?»

'In -Zezu yia we 'bɪgɔpalɛ: «Da 'kwie -ka -mɪ, -bha -ɪwaaa -zlo mɪa.»

18

Gbɔwɔbhunyɔ 'nyuu -yɔ -dɔgbanjwɔ

¹-Mɔɔ 'bɪgɔ, -Zezu yia wa gbɔɔ nine 'palɪ, ɔ 'ka we wa 'klɔslolu nɪ, -Lagɔ wa 'kaa bhuhɔeda -tɔ 'kɔmɔɔ, 'kɔa 'na wlaɪ wa 'ylɪla -nɪ. ²«Gbɔwɔbhunyɔ yabhlo mɪa 'gbe yabhlo 'wɔ, ɔ'ɔ sɔ -Lagɔ, 'in ɔ'ɔ zɔ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɔɪwɛ. ³Wee 'gbe -bhloo 'dɛ 'wɔ, -dɔgbanjwɔ yabhlo mɪ -bha 'ya. 'Kɔmɔɔ ɔ mɪnɪa ɔɔ gbɔwɔbhunyɔɔ -gbe, 'in ɔ gbaa ɔ -ylaɛ: «-In 'bhu in -yɔ na tɔnyɔ 'sɔɔ nyɪdɪ gbɔ 'wɔ.»

⁴«'Yɪ weee nya, ɔɔ gbɔwɔbhunyɔ'ɔ ɪwɪnu we -yɔ. 'Bhie, 'yɪ yabhlo nya, 'in ɔ yia 'wlukɔɔn lapɔpalɪ, ɔ nɛɛ ɔ 'dɛɛ dɪ zɔɛ: «'In sɔ -Lagɔ, 'in 'in zɔ nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɔɪwɛ, gbɔzɔnɔ -wa. ⁵Nɪ, -dɔgbanjwɔ -mɔnɪ mɪ 'mɪ sɪalɪda duuun 'gbɔ, ɔ gbɔ na yia 'wɔbhua. We 'nɪ -mɔɔɔ, 'in ɔ yia 'mɪ sɪalɪa 'yɪ weee nya.» »

⁶'Bhie, Nyɪmaa -Kanyɔ yia we -gɔdɛ: «-We ɔɔ gbɔwɔbhunyɔ 'nyuu gbaa, a pɔɔ we yukwɪ! ⁷'In

-Lagɔ naa, -mɔɔ -bhasanya -ka ɔ gbɛgbɛɪn 'wɔkpɪda -mɪ zɔkpɛ -yɔ jibheza, -mɔɔ 'na 'ka wa -yɔgbɔ 'wɔbhu tikli? 'Lee, we 'bɪ ɔ yia 'wɔgwɛlɛɪa yi? ⁸ In nɛɛ aɪn -ylaɛ: -ɪnnya, wa gbɔ ɔ yia 'wɔbhuɪa slɪ. 'In da Nyɪmɛɛ 'Yu -ka yi, ɔ yi dlɪzɔnya dɔdɔ -gɔ ylu?»

Falizɪnyɪmɛ -yɔ nɪsɔn -gwɛzɪsanyɔɔ gbɔvɔ nine

⁹ Nyɪma -wa yia wa 'dɛ tikli -Lagɔ 'yliya 'wɔ, 'in wa tilia nyɪma tɔlɔa 'ylila, ma -yla -Zɛzu 'paa gbɔvɔ nine -mɪnɪ: ¹⁰ «Nyɪma sɔ mɪnɪa -Lagɔbudu 'kadɔvɔ zɔ -Lagɔ bhuhhoea. 'Yabhlo -wa Falizɪnyɪmɛ, 'in -bɔdɔ -wa nɪsɔn -gwɛzɪsanyɔ.

¹¹ «'In Falizɪnyɪmɛ -mɔnɪ yia -Lagɔ bhuhhoe ɔ 'dɛɛ dlɪ zɔɛ: <'Oo -Lagɔ, nyɪma -tɔlɔa -wa 'wiɛnya, tɔlɔa 'nɪ -mɪ tikli, 'in tɔlɔa -yɔ 'ɲwɪ -putu dɪa -budu 'wɔ. -Amɪ 'nɪ -maa 'bhisa -mɪ, 'in 'dɛbhie, in 'nɪ nɪsɔn -gwɛzɪsanyɔ -mɔnɪ 'bhisa mɪ 'gbɔ, na paa -mɪ fuo.

¹² Lɔkɔwlu -bhlo 'wɔ na pla 'sun 'yli 'sɔ, 'in -lu weɛ na yia, 'in na nyɛa -mɪ we kugbua -gɔ -bhlonɔ.»

¹³ «Nɪsɔn -gwɛzɪsanyɔ -mɔɔ vlɛa gwe, ɔ 'nɪ 'yɪbha ɔ 'ka yalɪ yla, ɔ kpaa 'wlu la, 'in ɔ nɛɛ: <'Oo -Lagɔ, -in 'yɪlɪ -amɪ gbɔnyuu -lɛnɔnyɔ nyazɪ.»

¹⁴ 'In -Zɛzu yia we -gɔdɪɛ: «In nɛɛ aɪn -ylaɛ: ɔɔ nyɪmɛ -mɔnɪ, da ɔ mɪa ɔ -buduɲwɛɛ mɪnɪda, ɔ -yɔ -Lagɔ ka wɛlɪ -bhlo, we 'ka Falizɪnyɪmɛ -zi, -Lagɔ ka ɔ -yɔgbɔ 'wɔtɪ 'gbɔ. Nu, nyɪmɛ -ɔ ylɪmanɪa ɔ 'dɛ, zɔ -Lagɔ yia ɔ bɛlɪa, 'in nyɪmɛ -ɔ bɛlɪa ɔ 'dɛ zɔ, 'ylɪmanɪa -Lagɔ yia ɔ.»

-Zɛzu ɲwɪnaa 'ylaasɪ 'nyu la

(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

¹⁵ 'Ylɪ yabhlo nya, nyɪma yia -Zɛzu 'yuyolua -la, ɔ 'ka wa 'nyulaɲwɪna, wa kwɛ -gɔ lapalɛ nya. -Zɛzuu 'bɪnɔnya 'yia we -yɔ, 'in wa yia waa nyɪma

vuvue bhli wa 'wluo kpile nya. ¹⁶ 'In -Zezu yia waa 'yuyolua o 'de -yobeli, 'in o nEE: «A 'tide 'yua 'yi, wa 'ka na -gbe yi, a 'na -kub wa 'yoo -ni. Nu, nyima mia sa 'ylaasi ni 'bhisa, -Lagoo nyimaa 'wlulapile mi -maa -nu nya. ¹⁷ In nEE ain -yla gbuzonu sae: -o 'ni -Lagoo nyimaa 'wlulapiligbo -yohwnu 'yislakpile 'bhisa, o 'na 'ka -Lagoo -gbe pla.»

'Nyimni nyimeslayu

(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

¹⁸ 'Yli yabhlo nya, Zuifoo 'yugalinyo yabhlo 'yibhaa -Zezu lae: «Na -slolunyo -zonu, lee -lu in 'ka lenu, 'bhie, 'yliyogagie -we 'nia bhloluda -ka, 'in in 'ka we 'yia?»

¹⁹ -Zezu yia we 'bigupali o -ylae: «Lee -lu ka 'gbu -na la 'mi nyime -zonu? We 'ni -Lagoo 'debhlogboo 'wobhu, nyime -zonu 'ni -mi. ²⁰ -In -yi -Lagoo *titenya: «-In -yo 'hwno -putu 'na -dili -budu 'wo -ni*, -in 'na 'bhal nyime -ni, -in 'na yili 'wie -ni, -in 'na zulu nyime yo -yo -ni, -in zu -bha -na dide -yo -na 'nyaa.» »

²¹ Oo nyime nEE: «Na -kanyo, in mi nyimeslo nya, 'in in yia tite -mini 'nohwezuzue bhli.»

²² -Zezu 'nua gbu -mini, 'in o nEE o -ylae: «-Lu -we -in 'kaa lenu, we -tu 'wo -bhlo: -in 'pa -na zuzonu weee pelu, 'in -in 'ka we 'gwezi bobabhanya 'woladlili. 'In -in 'ka 'hnumnie 'yi -Lagoo -gbe. -In -ka we lenue bhia, -in yi 'mi 'bi.»

²³ Nu, oo nyime 'nua weli -mini, o mi 'hnumninyo 'kadu nyaa 'gbu, 'in we yia o dli sumani. ²⁴ -Zezu 'yia we -yo nu, oo nyime dli ka sumani, 'in o nEE:

* **18:20** Gleskweli 'wo, we ji -wa nu: -wa kokwalia, wa -yo nyima -putu 'na -dili -budu 'wo -ni.

«'Nnumninya 'ka -Lagoo nyumaa 'wlulapiligbe 'wɔ pla, -yɔ we -kalia! ²⁵ 'Nnumninyɔ 'ka -Lagoo nyumaa 'wlulapiligbe 'wɔ pla, we -kali -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenu 'bhoka 'wɔplilie.»

²⁶ Nyima -wa mia -Zezu yukwli polɔda, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Aya! We -ka 'sa -mi, nyoo -mɔmɔ 'ka gbɔ 'wɔbhua?»

²⁷ -Zezu yia we 'bigɔpalie: «-We ka lenɔe nyima 'nia mnɛni, -Lagoo mnɛni we lenɔe.»

²⁸ Tɔɔn, Pieli nɛɛ -Zezu -yla: «-In -tali, -a ka -amɔaa -lu weee -bha ti, 'in -a yia -mi 'bi yi.»

²⁹ -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «In nɛɛ aɔn -yla gbɔzɔnɔ saɛ: *-Lagoo nyumaa 'wlulapiliee 'gbɔ, nyooɔ nyoo -ka ɔ -budu klaa, ɔ 'ɛwɔnɔ klaa, ɔ bhelia klaa, ɔ didea -yɔ ɔ 'yua -bha ti, ³⁰ -lu -duun ɔ yia 'yia bhla -mɔni nya, we 'ka -bha 'wɔzi. 'In -mɔɔ 'bigɔ, bhla -we yia yia, 'in ɔ yia 'yiliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka.»

*-Zezuu -zakpa tanɔ gbaa ɔ tlɔtle -yɔ ɔ 'wɔsɔ gbɔ
(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)*

³¹ -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya kugbua le 'sɔ mi mnɔda, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -tali, -Zeluzalemɔ -a mnɔda da. Gbɔ -we -Lagoo gbɔɔ -falpanya celia Nyimɛɛ 'Yuu daa, -mɔ we yia lenɔa. ³²⁻³³ Nu, nyuma -wa 'nia -Lagoo -yi, -maa -yla wa yia ɔ wlaa. 'In -maa 'ka ɔ gla palɔ, -maa 'ka ɔ vɛli, 'in -maa 'ka ɔ -dle -gɔ slu. Selia wa yia ɔ, 'in wa 'ka ɔ 'bha, we 'yɔ taa zɔ, 'in ɔ 'ka 'wɔsɔ tlɔtlɔnya glaa.»

³⁴ Nu, wɛli -we -Zezu gbaa, we 'ji mi zizedaa 'gbɔ, ɔ 'binɔnya 'ni we 'wolanɔ.

*-Zezu jipea 'lɔlɔnyɔ yabhlo Zelikoo gbe nɔkplɛ
(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)*

35 -Zezu 'ka Zelikoo kwesi bea yi, 'lɔlɔnyɔ -di yoo ηwe -yɔ la, -zugba ɔzla. 36 Ɔɔ 'lɔlɔnyɔ 'nva 'plɔplɔnyaa weɛɛ, 'in ɔ yia layibha, lɛɛ nu lɛa?

37 'In -maa nɛɛ ɔ -yla: «Nazaletiyu -Zezu mia 'plɔda.»

38 Tɔɔn, ɔ yia 'wɔkɔɔ: «*-Davidu 'Yu -Zezuɔɔ, -in 'yɛɛ 'mɛ nyazɔɔ!»

39 Nyɛma -wa mia -Zezu 'yu nɔda, 'in -maa yia ɔ 'wɔɔ 'kɔɔ, wa nɛɛ ɔ -yla: «'Mu ηwe!» 'In ɔ yi 'yaa 'wɔkɔɔ 'tɛɛ: «-Davidu 'Yuɔɔ, -in 'yɛɛ 'mɛ nyazɔɔ!»

40 -Zezu 'yɛɛbea, 'in ɔ nɛɛ nyɛma -yla, wa -yɔ ɔ 'sɔ yi. Da 'lɔlɔnyɔ bea ɔ kwesi, 'in -Zezu yia ɔ layibha:

41 «Lɛɛ -lu -in 'yɛɛbea in nu lɛ -mɛ -yɛɛ?»

-Mɔɔ yia we 'bɛɛɔɔɔ: «Na -Kanyɔ, -in -blo na 'yɛɛ, in 'ka layɛɛ.»

42 -Zezu nɛɛ ɔ -yɛɛ: «-Na 'yɛɛ -bloɛ, -na dɔɔɔɔɔɔ ka -mɛ pue.» 43 -Bha -bhɔkɔɔɔɔ, ɔ bhɛɛɛ layɛɛɛ, 'in ɔ yia -Zezu 'bɛɛ mɛɛ, -Lagɔɔ 'ηɛɛ mɛɛɛɛɛɛ nya. Nyɛmaa -zɔɔ 'yɛɛ we -yɔ, 'in -maa yi 'yaa -Lagɔɔ 'ηɛɛ mɛɛɛɛɛɛ bhɛɛ.

19

-Zezu -yɔ -Zasee

1 'Yɛɛ yabhlo nya, -Zezu plaa Zelikoo, ɔ mɛ wee 'gbe 'wɔɔɔɔɔ, 2 'ηɛɛmɛɛnyɔ yabhlo mia -bha, *nisɔn -gwɛzɛsanyaa -kanyɔ nya, 'mɔ wa laa -Zasee. 3 Ɔ mɛ 'klɛ 'yɛɛ, -de nyɔɔ -wa -Zezuu, ɔ 'ka ɔ -yɔɔɔ 'gbɔ. Ɔ mɛ nyɛmɛ kibhe nya, nyɛmaa -zɔɔ 'gbɔ, ɔ 'nɛ mɛɛɛɛ ɔ 'ka ɔ -yɔɔɔ. 4 'Yoo -we -Zezu mia kwada, -Zasee tɛɛ -gwagwɛɛ la, su wa laa sikomɔɔ -we 'yɛɛbea wee 'yoo ηwe -yɔ, 'in ɔ yia we -gbɛɛ. -Zezu yia -bha 'plɛɛɛ, ɔ 'ka ɔ 'yɛɛ 'gbɔ.

5 -Zezu nyinia wee su zɔ, ɔ ylaa yali, 'in ɔ nɛɛ -Zasee -yɫaɛ: «-In 'sibhli la slɔɪ, -na -gbɛ in 'kaa -zɛɛn -gɔ.»
 6 -Zasee 'sibhli la -gwagwɛ nya, 'in ɔ -yɔ -Zezu 'sɔ yia ɔ -buduŋwɛɛ mni 'mɔna nya.

7 -Wa weee 'yia -bha, 'in -maa yia -Zezu zɔ ŋwunɔwenie bhli, wa nɛɛ: «Ɖɔ nyimɛ ka gbɔnyuuu kwɛ -kanyɔɔ -gbɛ -gɔa mni.»

8 'In -Zasee yia Nyɪmaa -Kanyɔ 'yu bɛ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yɫaɛ: «Na -Kanyɔ, in 'yibha in 'ka bobabhanya na zɔzɔnɔɔ kibhe 'nyɛ. 'In nyɔɔ in -ka 'gwɛzi duun kwɛɛ -sa, in 'ka -mɔɔ we -zakpa -mɔɔa 'nyɛ.»

9 'In -Zezu nɛɛ ɔ -yɫaɛ: «'Pɔpɔɛ ka -zɛɛn -budu -mni zɔ pla. -We ka gbɔ -wa, -mɪ mɪ 'ya Ablaamɔɔ zɔaylinyimɛ nya. 10 Nu, nyɪma -wa mɔɔa, 'ma Nyimɛɛ 'Yu yia 'yilibilanɔɔa, 'in ɔ 'ka wa gbɔ 'wɔsa.»

*Zɔlubhonɔnya taa gbɔɔ nine
 (Mt 25.14-30)*

11 Da nyɪma mia -Zezuu wɛɪ yukwli pɔɔɔda, 'in ɔ yi 'yaa wa -yɫa gbɔɔ nine yabhlo 'pa. -We ka gbɔ -wa, da ɔ cɪpaa -Zeluzalɛmɔ -yɔ, 'in wa yia we 'wlukɔɔn lapɔpali nu, dɛslɛɛn -Lagɔ slɔlua ɔ nyɪmaa 'wlulapɪɛ.

12 Ɖ nɛɛ wa -yɫaɛ: «'Nɪmɔnyaa zɔaylinyimɛ yabhlo mni dɔɔɔ -putu -gɔ, wa 'ka ɔ nyɪmaa 'wlu-lapɪɫɪnyɔ -zɛɪ, 'in ɔ 'ka lɔyi. 13 Da ɔ 'kaa mni, 'in ɔ yia ɔ zɔlubhonɔnya glaa nyɪma kugɔɔa la. 'In ɔ yia wa -can gbɔa -bhlo -bhlo 'wɔɫɫɪli. Ɖ nɛɛ wa -yɫaɛ: «A 'pali we -valɛ, 'in na lɔyibhla 'ka 'sa nyini.»

14 «'In ɔ dɔɔɔ -gɔ nyɪma mɪ ɔ 'wɔnyɛɔaa 'gbɔ, wa yia nyɪma ɔ 'bɪ tie, 'in wa nɛɛ: «-A 'ni 'yibha nyimɛ -mɔɔni pɪɪ -aɪn 'wlu la.»

15 «Wa -zεlia ɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ, 'in ɔ yia ɔ dɔdɔ -gɔ lɔyi. Tɔun, ɔ zɔlubhonɔnya ɔ 'nyεa zlime 'gwεzi yoo, 'in ɔ yia wa la. 'In -we wa 'yia, ɔ 'ka we ηwεε yibheli.

16 «ɔ zɔlubhonɔnyaa tianɔ yia, 'in ɔ nεε: «Na -Kanyɔ, 'gwεzi -we -in 'nyεa 'mɪ yoo, we -zakpa kugbua ka we -gɔbho.»

17 «Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ nεε ɔ -ylae: «We nanɪ 'yli, zɔlubhonɔnyɔ -zɔnɔ -in -mia. -In ka -lu -seleε lenɔve 'yliyɔzɔɔ 'gbɔ, 'gbe kugbua na yia -mɪ yoo 'nyεa, -in 'ka we 'wlulapɪlɪ.»

18 «ɔ zɔlubhonɔnyaa 'sɔnɔ yia, 'in -mɔɔ nεε: «Na -kanyɔ, 'gwεzi -we -in 'nyεa 'mɪ yoo, we -zakpa gbu ka we -gɔbho.»

19 «Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ nεε ɔ -ylae: «-Mɪ -mɔnɪ, 'gbe gbu na yia -mɪ yoo 'nyεa, -in 'ka we 'wlulapɪlɪ.»

20 «ɔ zɔlubhonɔnyaa tanɔ yia, 'in -mɔɔ nεε: «Na -kanyɔ, -na 'gwεzi in zizea 'naa pɪ 'wɔ mɔ nɪ. 21 In mɪ -mɪ sɔdaa 'gbɔ, in yi 'saa nɔ. Nɪ, -in mɪ dlɪtelɔnyɔ nya. -Lu -we -in 'nɪ ladɪ, 'mɔ -na bhua 'wɔ. 'In da -in 'nɪ 'mnɔ 'pa, -bha -na dia 'mnɔ.»

22 «Nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ nεε ɔ -ylae: «Zɔlubhonɔnyɔ 'nyuu -in -mia. -Na 'dεε ηwεε wεli -gɔ, na yia -na -yɔgbɔ 'wɔbhua. -In yi we 'ji nɪ, dlɪtelɔnyɔ in -mia, 'in -lu -we in 'nɪ ladɪ, 'mɔ na bhua 'wɔ, 'mnɔ -we in 'nɪ 'pa, 'mɔ na dia. 23 Lεε ka 'gbɔ -in 'nɪ na 'gwεzi bankɪ 'wɔ kwa, we 'ka -gɔbhoa? 'In in -ka lɔyi, in 'ka -mɔ we -saa?»

24 «-Mɔɔ 'bɪgɔ, nyɪma -wa mia -bha, ɔ nεε wa -ylae: «A -sa 'gwεzi ɔ kwεε, -ɔ 'yia we -zakpa kugbua a 'nyε we -mɔɔ yoo.»

25 «Wa nεε ɔ -ylae: «-Amɪaa -kanyɔ, -mɔɔ ka 'cɪn we kugbua kwεε!»

26 «'In ɔ yia we 'bigɔpalɪ wa -ylaɛ: «'In nɛɛ, -wa weee kaa -lu duun, wa -nu wa yia -gɔpalɪa. 'In nyɛmɛ ɔ 'nia -lu duun -ka, we -sɛlɛɛ dɛ mia ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa. 27 -Slɛɛn, na tɔnyɪma 'nia 'yɪbha in pɪli wa 'wlu la, a -yɔ wa yi -seli, 'in a -dɪ wa -blu na 'yibadi.» »

-Zezu nyɪa -Zeluzalɛmɔ

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Zn 12.12-19)

28 -Zezu bhɪa sa gbagbɪɛ, -mɔvɔ 'bɪgɔ, ɔ yia nyɪmaa -zlo 'yugalɪ, 'in ɔ yia -Zeluzalɛmɔ mnɪ. 29 Da ɔ mia Bɛtifazee -yɔ Bɛtani kwesi bɛda, -gɔgɔ wa laa *Olivɔsɔnyaa -gɔgɔ kwesi, 'in ɔ yia ɔ 'bɪnɔnyaa 'sɔ tie ɔ 'dɛ 'yu. 30 ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Gbe -we mia -mɛmɛ -aɪn 'yu, da a -ka -mɔ nyɪni nɪ, -sokofalɪ -dɔgbɔ a yia lubhu -jɪda yɪa, nyɛmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ -slɔ we -gɔ ladɪ, a -sa we lubhu, a -yɔ we yi -seli. 31 We -ka nyɛmɛ yabhlo ka aɪn layɪbhaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbɔ a sa we lubhua?» A gba ɔ -ylaɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ 'yɪbha we.» »

32 Waa tietienya mnɪa, saa 'dɛ -Zezu gbaa we wa -yla, 'in wa yi 'saa we yɪ. 33 Wa mɪ wee -sokofalɪ -dɔgbɔ lubhu -sada, 'in we -cɪan yia wa layɪbhaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbɔ a sa we lubhua?»

34 'In wa yia we 'bigɔpalɪɛ: «-Amɪaa -Kanyɔ 'yɪbha we.» 35 'Bhie, wa -yɔ wee -sokofalɪ yia -Zezuu -gbɛ yi. 'In wa yia we wa 'naanya -gɔ lapalɪ. 'In wa yia -Zezu we -gɔ -gblalɪ. 36 Da -Zezu mia mnɪda, -zugba nyɪma -yɔ 'naa -slɔslɔɛ mnɪ 'yloogbɔ ɔ 'yu.

37 ɔ 'plɪa Olivɔsɔnyaa -gɔgɔɔ yoo 'wɔ, ɔ 'ka -Zeluzalɛmɔ cɪpaa yi, 'mɔna yea ɔ 'bɪnɔnyaa -zlo, 'in wa yia -Lagɔɔ 'ɲɪnmɪnɪɛ bhli, wɛlɪ 'tɪtɛ nya, ninee 'ɲɪnpalɪgbɔ weee ka da wa 'yɪaa 'gbɔ. 38 'In wa nɛɛ:

«Nyūmaa 'wlulapulunyɔ mia yida Jejitapεε 'ηni nya,
 -Lagɔ ηwna ɔ 'nyu la.
 'Wutɔtɔε -dlɔɔ -mɪ yali,
 'in -Lagɔɔ 'ηni 'ylimani!»

³⁹ Falizinyūma -tɔlba mia nyūmaa -zlo glaa, wa nεε
 -Zezu -ylaε: «-Slolunyɔ, -in gba -na 'binɔnya -yla wa
 'mu ηwe.»

⁴⁰ -Zezu yia we 'biɔpaliε: «In nεε ain -ylaε, wa -ka
 ηwe 'mu, 'in tokpanya kpia 'wɔ!»

-Zezu wia -Zeluzalεmɔv 'gbv

⁴¹ -Zezu nynia -Zeluzalεmɔ kwesi, ɔ -talia wee
 'gbe -gv, 'in ɔ yia we 'gbv wi. ⁴² ɔ nεε: «Cun, -
 Zeluzalεmɔ, -we 'kaa -mɪ 'wutɔtɔε -dlɔɔ 'nyε, -in -ka
 yaa -zεεn yli nya we yibheli, we nani 'yli. Nu, -slεεn
 we mɪ zizada -mɪ kwεεε 'gbv, -in 'nɪ mnɛni -in 'ka
 we 'yi. ⁴³ -We ka gbv -wa, bhlanya yia nynia -na -
 nu nya, 'in -na tonyūma 'ka -mɪ 'suo bibeli. 'In wa
 'ka -mɪ 'wɔkla sɔ weee lv. ⁴⁴ Nu, la wa yia -in -yɔ -
 na nyūma 'sɔ -saa. -Na -budunya wa yia wlaa, we
 tokpa 'na 'ka -gv ladɪdlɪda -tv. -We ka gbv -wa, bhla
 -we nya -Lagɔ 'yilia -mɪ nyazi, 'in ɔ yia -mɪ 'wɔsaa yi,
 -in 'nɪ we yibheli.»

-Zezu vua -valɛpanya -Lagɔbudu 'kadɔv ηwεε

(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Zn 2.13-22)

⁴⁵ -Zezu mnɪa -Lagɔbudu 'kadɔv ηwεε, 'in ɔ yia -
 valɛpanyaa vuvue bhli. ⁴⁶ ɔ nεε wa -ylaε: «We mɪ
 celɪda -Lagɔsɛbhε 'wɔε:

«Na -budu mia, -Lagɔ -bhubhoe -budu -wa».

'In 'mɔ amɪa nɔa 'wienyaa zizada 'wɔ.»

⁴⁷ 'Kɔmɔv, -Zezu slolua nyūma -Lagɔbudu 'kadɔv
 zɔ, -zugba, *-Lagɔbɔbɔnyaa -cian klaa, -Lagɔɔ titee
 gwesanya -yɔ Zuifɔv 'yugalnya yia 'kɪ, wa 'ka ɔ

'bha. ⁴⁸ 'In sa wa 'kaa nu, wa 'ka o 'bha, 'sa 'ni -mi. -We ka gbu -wa, nyuma duun ka o nwee weli -zonuu yukwli pulbe -mani.

20

Da -Zezuu gbolenv se 'bhulva?
(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

¹ 'Yi yabhlo nya, -Zezu mi nyuma gbu -sloluda -Lagobudu 'kadu zo, -zugba o gba wa -yla -Lagobu. 'In -Lagobubonyaa -cian klaa, -Lagoo titee gwe-sanya -yo Zuifuu nyuma kpasu yia o -gbe yi. ² 'In wa yia o layibhae: «Se -mumu nya -na nu gbunya -minu lea, -in gba we -ain -yla. 'In nyoo 'nye -mi we lenu sea?»

³ -Zezu yia we 'bigupali wa -ylae: «Gbuu go -bhlo na yi 'yaa amia layibhaa. ⁴ Nyoo tie *Zaan o batizee nyuma, -Lago -wa yaayu, nyuma -wa yi? A gba 'mi -yla we.»

⁵ 'In wa yia we -gu kpelie bhli wa 'dekpuv nyidu, 'in wa nee: «-A -ka gba, «-Lago tiea o», 'in o yibhaa -ain lae: «Lee ka 'gbu a 'ni Zaan weli 'wuhwnua?» ⁶ 'In -a -ka gba: «Nyume tiea o», 'in nyumaa -zlo bhaa -ain gbokv 'wu. -We ka gbu -wa, nyuma -yi we 'jini, Zaan mi -Lagobuu -falupanyo nya.» ⁷ We 'gbu, wa yia we 'bigupali -Zezu -ylae: «-O tiea Zaan, -a 'ni o -yi.»

⁸ 'In -Zezu nee wa -ylae: «-Aa. We -ka 'sa -mi, -o 'nyea 'mi wee gbunya -minu lenu se, -ami 'na 'ka 'ya -moo -kanyoo 'jini ain -yla gba.»

Nvuple 'ylinyunya -wa nva -dlakpaa lubho
(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

⁹ -Muu 'bigu, -Zezu yia nyumaa -zlo gbuu nine -minu 'pali: «Nyume yabhlo 'paa -dlakpaa, 'in o yia

we -gv -busalubhononya lapali. 'In o yia -mo -gwle -lakpa 'wu mni. ¹⁰ Da -dlɔya -sa bhla nynia, 'in o yia o zolubhononyo yabhlo tie -busalubhononya 'bi, wa 'ka o -nu wla. 'In waa -busalubhononya -manu yia o zolubhononyo -moni bhiti, 'bhie, wa yia o vu kwε klo nya. ¹¹ 'In o kpaaa -kanyo yi 'yaa o zolubhononyo -putu tie. 'In waa -busalubhononya yi 'yaa -mo bhiti, wa yia o vɛli, 'in wa yia o vu kwε klo nya. ¹² O yi 'yaa o zolubhononyaa tanu tie. Wa nu 'yaa -mo lε, 'in wa yia -mo kpa -gnima viteli.

¹³ «Oo -dlɔkpa -kanyo nεε: «Sa in 'ka nua? Na yu, -o ka zε in -kalia, 'mo na yia tiea. Na dli zo nu, -bha wa yia o zva.»

¹⁴ «Nu, da -busalubhononya 'yia o 'yu, wa nεε wa 'dekpa nyidiε: «O 'kaa ci o kpaaa -kanyo 'bi li, mo nu. -A 'bha o, 'in wee kpa 'ka -amɔaa -nu -zε.» ¹⁵ 'In wa yia o kpa -gnima viteli, 'in wa yia o 'bha.»

'In -Zezu yia laybhaε: «'Lee, sa o -dlɔkpa -kanyo 'ka wa nua? ¹⁶ Yia o yia, o 'ka o -busalubhononya -manu 'bha, 'in o 'ka wee kpa nyima -putu yoo 'nyε.»

Da nyima 'nua wee wɛli -mini, 'in wa nεε: «-Gbaal -Muu 'na 'ka lenu!»

¹⁷ 'In -Zezu ylaa wa, o nεε: «Wɛli mia da celɔda, sa we 'ji mia?»

«Tɔkpa -we -budusɔbhanya -saa kwnεε,
mo -zεa -buduu gwɔgwɔyli -tɔkpa -zɔnu.»

¹⁸ Nyoo nyoo -ka wee tɔkpa -mini -gv bhili, la o wɔwɔlalia. 'In wee tɔkpa -ka nyoo -gv bhili, o tɔpu we saa.»

*Nison -gwεzii plɔve Sezaa kwεε
(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)*

19 -Lagoo titee gwesanya klaa, -Lagobubonyaa -cian klaa, wa ka we 'jiyibheli nu, ma -yo -Zezu -saa wee gbuu nine. Wa mi 'kli 'yi da, wa 'ka -Zezu kpa -bha -bhlokpade, 'in wa yia nyimaa -zlo so. 20 Wa mi sa -Zezu -kuda, -muv 'bigu, 'in wa yia o 'wiemi gbuv lenunya yoo 'pa, -wa nva wa 'de nyima tiklu 'bhisa. Waa nyima -manu 'ka o zobhli, o layibhine nya. 'In weli -kpuu -ka o nwee 'tla, wa 'ka o gbv 'wlu di, 'in duvuv 'wlulapilinyo kaa 'tite -yo se, wa 'ka o -moo yoo 'nye. 21 'In wa yia o gbv -minu layibhae: «-Amiaa -Slolunyo, -we -na gbaa, 'in -na slolua, -a -yi we 'ji nu, we tiklu. -I'in yla nyime -kwikwi. Sa -Lago 'yubhaa nyime -mi, 'mu -na slolua gbuzonu sa. 22 'Yoo -amiaa tite nye -ain, -a pluv *Sezaa kwee nison -gwezi yaayu, -a 'na pluv we -nu?»

23 -Zezu yibhelia wa -dawlil 'ji, 'in o nee wa -ylae: 24 «A -slolu 'mi *Wlomu -tama yabhlo 'klu. Nyoo ka 'wlu -yo o ni mi we -gva?»

'In wa nee: «Sezaa -wa.»

25 'In o nee wa -ylae: «-We -ka *Sezaa -nu, a 'nye we Sezaa yoo. 'In -we -ka -Lagoo -nu, a 'nye we -Lago yoo.»

26 Weli -we o mia gbada nyimaa -zlo 'yu, we -mumu -gv wa 'kaa o kpali, -muv 'ni 'yi. Nu, o gbuv 'bigupalu weli ka wa nwegaga -subhalu 'gbv, wa yia nwe 'muda -tu.

'Lee, tilitnya yi 'wusoo?

(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

27 *Sadusenyima, -wa gbaa tilitnya 'ni mneni wa 'ka titlie lu 'wuso, ma bea -Zezu kwesi, 'in wa nee o -ylae: 28 «-Amiaa -kanyo, Moizi ka we celu -ain -yla titee 'sebhie 'wue: «Nyime -ka 'nwon -ka, o -ka tli, o 'ni 'yu -ka, o bheli kwa o -dugbadaa. 'In o -yo oo

'ηwno 'so 'ka o bhelii zba lala, 'in -moo 'ηni 'ka dudu -gu -tu.> ²⁹ Nu, zlime nyime yabhlo ka nukpasuyua gbeso. Wa kpaasa kwaa 'ηwno, o 'ni gwali, 'in o yia tli. ³⁰ Wa 'sonu yia o 'ηwno kwa. ³¹ 'Bhie, wa tanu yia o kwa. 'Sa we nua waa bhelia gbesoo -nu nya, wa 'de weee -yo o 'ni gwali, 'in wa yia tli. ³² Wanuu 'bigu, 'in o 'ηwno -moo yi 'yaa tli. ³³ Nu, waa bhelia gbeso ka o 'ηwno -mooi kwa -bhlo -bhlo. 'In 'yli -we nya tilitinya yia 'wusa, nyoo ka 'ηwno o -mia?»

³⁴ 'In -Zezu yia we 'bigupali wa -ylae: «Bhla -muni nyima mi kukwalida. ³⁵ Nu, nyima -wa -Lago -saa -bha, 'in -wa kaa we 'klu, wa 'ka 'wusa tilitinya glaa, 'in wa 'ka dudu lolu -gu mi, wa 'na 'ka kukwali. ³⁶ Nu, wa 'ni -sleen mneni wa 'ka tli, -we ka gb -wa, wa 'wlu -Lago 'anzinya. Wa mi -Lago 'yua nya. -Lago ka wa 'wobhu tilitinya lu, 'in wa yia 'yliyogagie 'yi. ³⁷ Moizi ka we -slolu vaa, nu, tilitinya yia 'wusa, 'in wa 'ka 'yliyogagie 'yi. Da misagusu pilee -bhoa 'yli, 'in o yia Jeitape la: «Ablaamu -Lago, Izaku -Lago, Zakobuu -Lago.» »

³⁸ 'In -Zezu yia we -gudie: «Weli -muni slolua nu, -Lago mia, 'yliyoganyaa -Lago -wa, o 'ni tilitinyaa -Lago. Nu, wa 'de weee mi 'yliyoganyaa nya -Lago 'yilia 'wu.»

³⁹ -Lago titee gwesanya taba nee -Zezu -ylae: «-Amiaa -slolunyo, -we -in gbaa, gbuzanu -wa.» ⁴⁰ 'In waa nyima 'ni 'masleen 'yibha, wa 'ka gb -putu o layibha.

*-Lago -Bhasanyo mi -Davidu -Kanyo nya
(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)*

41 -Zezu nɛɛ wa -ylae: «Lɛɛ ka 'gbu wa gba -Lagoo -Bhasanyo mia, -Davidu yu -wa? 42 Nu, -Davidu 'debbie -gbolu nɛɛ Luusebhe 'wue:

«Jejitape nɛɛ na -Kanyo -ylae:

«-In -di da la na lilisobu.

43 'In in 'ka -na tonyima -na bhu zo lapali,

-in 'ka wa -gu no.» »

44 Nu, sa oo -Lagoo -Bhasanyo 'ka 'ya -Davidu 'yu -zea?»

*A 'na nɔnɔ -Lagoo titee gwesanyaa lenvgbu le -ni
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)*

45 Da nyima weee -wa mia -bha, wa mia -Zezu yukwli puluda, 'in o nɛɛ o 'binonya -ylae:

46 «A zu amiaa 'de 'yliyoo -Lagoo titee gwesanyaa gbegebein. Wa 'yibha tulo -bana 'kadi 'wuplaphie, -zugba wa zie we nya. 'In wa 'yibha wa -sa wa fu, wa 'nɔɔwezuwe nya -zejila 'wu. -Lagobudu zo -yo 'fetinya -gu, 'yugbein ladidie wa 'yibhaa kpe -zononya -gu. 47 -Dugbanɔni wa saa -maa -lu weee kwɛɛ. 'In wa bhubhoea -Lagoo nyima 'yiliya 'wu kpokpo, nyima tiklu 'bhisa. We 'gbu, -Lagoo yia wa -yogbu 'wobhua, 'in wanuu -kaslu 'ka nyima talbaa -nu 'wuzi.»

21

*Bobabha -dugbanɔni
(Mk 12.41-44)*

1 -Zezu ylaa o 'de kwesi, 'ɔnɔmninya mia 'gwɛzi -gbo 'wu palida -bhlo -bhlo, -Lagobudu 'kadu zo, 'in o yia wa -yoyi. 2 Wee bhla -bhlokpade nya, bobabha -dugbanɔni mia wee -gbo 'wu tamayua 'so palida, 'in o yi 'yaa -moo -yoyi. 3 -Bha -Zezu gbaa: «In nɛɛ aɔn -yla gbuzonu sae, bobabha -dugbanɔni -mɔni wlaa

duun, mɔ-zia wa 'dɛ weee 'wɔ. ⁴ Nnimnunya mia, 'gwɛzi -we wa gbɔ 'nɪa 'wɔ -mɪ, 'mɔ wa wlaa. 'In ɔmɔ, ɔ boba 'wɔ, 'gwɛzi -we ɔ 'kaa lili, 'mɔ ɔ wlaa.»

*-Zezu gbaa -Lagɔbudu 'kadɔɔ -wɔwɔlɔee gbɔ
(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)*

⁵ -Mɔɔ 'bɪgɔ, nyɪma tɔlɔa mɪ -Lagɔbudu 'kadɔɔ 'ylinanɔ gbɔ gbada. Tukpa 'nanɪ wa 'sɔbhaliɔ we klaa, 'in -lu 'nanɪ wa 'nyɛa -Lagɔ, -we nya wa namanɪa we zɔ 'yli, we 'gbɔ. 'In -Zezu yia we 'bɪgɔpalɪ wa -ylɛ: ⁶ «'Yɪnya yia yia, -buduu tukpanya a yia dɛ -yɔ -gɔladɪdɪda, we 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka we -libheyi -gɔ -tɔ. Jitea we 'dɛ weee yia.»

*Gbɔnyii 'kaa lɛnɔ dɔdɔɔ bhiabhiɛ 'yu
(Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)*

⁷ 'In wa yia ɔ layɪbhɛ: «-Amɪaɔ -slolunyɔ, lɛbhla -mɔɔ 'ka lɛnɔ? Lɛɛ -lu 'ka wee -li -mɪnɪ lɛnɔbhla -slolua?»

⁸ 'In -Zezu yia we 'bɪgɔpalɪɛ: «A zɔ amɪaɔ 'dɛ 'yliyɔ, nyɪmɛ 'na nɔnɔ aɪn -dawli -nɪ. Nɪ, nyɪma -duun yia na 'nɪ -gɔ yia, 'in wa 'ka gbɛ: «-Amɪ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ!» 'In: «We bhla ka nyɪ!» Nɪ, a 'na nɔnɔ wa 'bɪ -nɪ. ⁹ Da a -ka tɔgɔgɔɔ -yɔ -yɔwɔsɔsɔlɔɔɔɔ 'dɪ 'nɔ, a 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ. We mɪ nɪ, we nɔ lɛ tia. Nɪ, -mɔɔ 'nɪ dɛslɛn dɔdɔɔ bhiɔlɪda.»

¹⁰ 'Bhiɛ, ɔ yia we -gɔdɪɛ: «Tɔ yia laga 'sɔ nyɪdɪ 'wɔsɔa. 'In nyɪmaa 'wlɔlapɪlɪnyɔ yabhlo 'ka nyɪmaa 'wlɔlapɪlɪnyɔ -gɔdɔ -yɔwɔsɔlɔ. ¹¹ Dɔdɔ yia zuklua, nɔwɔ yia yia, 'in gu 'kadɪ yia nyɪma -yɔbhɔa dɔdɔɔ da weee. -Nanagbɔnya -yɔ gwɛdigbɔnya wa yia -yɔyɪa yalɪ, 'in we 'ka nyɪma -nyanɪgbɔ -gɔ -la.

-We 'kaa -Zezuu 'bɪnɔnya yli mɔ nɪ

¹² «'In -muv weee 'yu, kpa a wa yia ain, wa 'ka ain 'khiye 'wopali, wa 'ka ain -Lagobudunya zo kwa, wa 'ka amiaa -yogbu 'wobhu, 'in wa 'ka ain -kaslo 'wopa. Nyimaa 'wlulapilinya -yo duduv 'wlulapilinya 'yu wa yia ain kwaa na 'gbu. ¹³ -We weee mia de yia lenva, 'in na gbunya ka da a 'yia, a 'ka we gba. ¹⁴ -We a 'kaa gba, a 'ka amiaa 'de gbu -gu -sa, a 'na popali we 'wlukuvn la -ni. 'In a 'na luv we 'gbu dli -ni. ¹⁵ Nu, na 'debbie -gbolu yia ain gbu yilo weli nwee zva. Sa amiaa tonyima 'na 'kaa we kpeli, 'in wa 'na 'kaa we 'bigopali weli 'yi, 'sa. ¹⁶ Nu, amiaa didea -yo amiaa 'nyaanya, amiaa bhelia, amiaa nyima -yo amiaa 'talea yia ain wlaa. 'In wa 'ka ain glaa nyima duun 'bha. ¹⁷ Na 'gbu, nyima weee yia ain 'wonyea. ¹⁸ Nu, amiaa 'wluonyii go yabhlogbo 'na mna yi. ¹⁹ We 'dee 'gbu, a kpa amiaa 'de la -kli, 'in a 'ka 'yiyogagie -zovu 'yi.

*-Zezu gbaa -Zeluzalemuv -wobwbee gbu
(Mt 24.15-21; Mk 13.14-19)*

²⁰ «Da a -ka we -yoyi, -Zeluzalemuv tonyimaa 'sloja ka we gbeli, -zugba a yibheli we 'ji nu, -Zeluzalemuv gbee labhubhla ka cipa. ²¹ -Muv bhla, -wa -ka Zudee -dudu -gu -mi, -maa -yo -gwagwie mni zizea -gogonya 'wlu. -Wa -ka -Zeluzalemugbe nukple -mi, -maa 'tla wee 'gbe nukple. 'In -wa -ka kpa a -mi, -maa 'na yili -zoo -ni. ²² Sa -Lago 'kaa o nyimaa -yogbu 'wobhu, wee 'yinya nukple mu ni. We mi celida, 'in le we yia nva. ²³ Lee gbunyuu yi 'sa, nukplabhue nwni -yo -wa mia 'yua 'nyenida ylia, wee 'yinya -mni nya! Nu, siaste 'kadu yia wee dudu -gu yia. 'In -Lagoo 'ce 'ka -mo -nyima -yowosobu. ²⁴ 'Bhaa wa yia

tɔlva tugugble nya, 'in wa 'ka tɔlva dɔdɔ -putunya -gɔ kwa gali nya. Nyima -wa 'nia Zuifu, -gɔ wa yia -Zeluzalemɔ nɔa, wa 'ka we su, 'bhie, wanɔɔ bhla 'ka 'saa bhia.

Nyimeε 'Yuu yiyie

(Mt 24.29-31; Mk 13.24-27)

²⁵ «Gwedili wa yia -yɔyia, 'ylo klaa, 'cɔ -yɔ -zeli klaa, we -gɔ. Gumunyu saju -pa -jiji 'kadɔ yia lenɔa, 'in dɔdɔgɔ -nyima weee dli 'ka sumani, nyanɔ 'ka wa 'wɔslo. ²⁶ 'In -we weee yia lenɔa dɔdɔ -gɔ, 'mɔ nyima mia 'wlukɔɔn lapɔpalida, we dli -sulo yia wa 'bhaa. Nu, yalu 'tite weee yia zuklua. ²⁷ Nu, Nyimeε 'Yu wa yia -yɔyia yida yalɔpɔpa -gɔ, ɔ 'tite -yɔɔ 'ηnumnie nya. ²⁸ Da wee gbɔnya -mɔni lenɔe -ka gwedi, a 'yiligbe gege, 'in a 'bhu 'wlu 'wɔ. Nu, -Lagɔɔ amiaa gbɔwɔsayli ka cɔpa -kwεin.»

-We figisu slolua mɔ ni

(Mt 24.32-35; Mk 13.28-31)

²⁹ 'In ɔ yia wa gbɔɔ nine -mɔni 'pali. ɔ nεε wa -ylae: «A yla figisu -yɔ su -tɔlva weee -mɔni! ³⁰ Da a -ka we -yɔyi nu, we mi tɔpɔda, a yibheli we 'ji nu, 'nyu -lva bhla ka cɔpa. ³¹ 'Sa -bhlokpade, da a -ka gbɔnya -mɔni lenɔe -yɔyi, a yibheli we 'ji nu, -Lagɔɔ nyimaa 'wlulapilie ka cɔpa. ³² In nεε ain -yla gbɔzɔnɔ saε: dεslεen -nyimaa 'dε weee 'na 'ka tli, 'in wee gbɔnya -mɔni 'kaa lenɔ. ³³ Nu, la yali -yɔ dɔdɔ yia 'bhɔa, na weli 'na 'ka labhu 'mnumnu.

A -tv 'yliyɔgada

³⁴ «A zv amiaa 'dε 'yliyɔ! A 'na yeli amiaa dibhe 'fetnya -yɔ nɔ bhabhaa mamie -ni, 'in a 'na lɔlɔdli dɔdɔ -gɔɔ -lii 'gbɔ -ni. We 'ni -mɔɔɔ, 'in Nyimeε 'Yuu

yiyiyli tlalia an. ³⁵ Nu, sa 'sowli tlalia zibhi, 'sa -bhlokpade wee yli -muni yia dudugv -nyima weee 'tlalia. ³⁶ We 'dεε 'gbv, a -tv 'yliyogada, a 'na ηwənv 'ytaa -ni. A -tv -Lagv bhuhhoeda 'kəmvv, a 'ka 'tite 'yi, 'in gbv weee yia yia, a 'ka we lu. 'In a 'ka Nyimεε 'Yu 'klo 'yligbee mneni.»

³⁷ Zli, -Zezu slolua nyima -Lagvobudu 'kadv zv. 'In jibheza, v mnia lapia -gvgv wa laa *Olivvsvnyaa -gvgv 'wlu. ³⁸ Zlvkpe 'tutu, 'in nyimaa -zlo yia -Lagvobudu 'kadv zv, v weli yukwli polva.

22

Zuifv 'yugalnya zva -Zezuu -yvgv (Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Zn 11.45-53)

¹ *'Floo -we 'nia gv v -y v -ka, -we ka 'feti dia gwe *'Wvzitylu 'feti zli, we ka cipa. ² -Lagvobvnyaa -cian -y v -Lagv titee gwesanya 'yia 'kli, wa 'ka -Zezu 'bha. Nyimaa -zlo gbelia -Zezu, wa svsvv 'gbv, wa 'ni we mneni.

Zudası nva -Zezu -dawli 'wv (Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)

³ Nu, -Zezuu 'bvnyaa kugbua le 'svv lv -nyimε yabhlo wa laa Zudası Isikalivv, -Saatan ka v 'wv pla. ⁴ Sa Zudası 'kaa -Zezu wla, 'in v yia we gbaa mni -Lagvobvnyaa -cian -y v 'svja kv -Lagvobudu 'kadv ηwεε -cian -yla. ⁵ We yia wa 'mvna 'wvla. 'In wa nεε v -yla, wa 'ka v 'gwεzi 'nyε. ⁶ Zudası ηwnua we -y v, 'in sa v 'kaa wa -Zezu yoo 'nyε, 'in nyimaa -zlo 'na 'kaa we 'jiiybhelı, -zugba v talia we 'yoo da.

-Zezu nεε v 'bvnyaa pi 'Wvzitylu 'feti -gv -lilılu (Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Zn 13.21-30)

7 Yli -we nya wa 'kaa 'Wɔzitiylu 'feti -gv *bh-labhleyua 'bha, we -yɔ 'Floo -we 'nia gɔɔ -yɔ -kaa 'feti, we 'yli ka nyini. 8 'In -Zezu yia Pielɪ -yɔ Zaan tie, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mni -ain -yla 'Wɔzitiylu 'feti -gv -lililu pia, -a 'ka we li.»

9 'In wa yia ɔ layibhaɛ: «Mɔ -in 'yibha -a mni we pilia?»

10 -Zezu nɛɛ wa -ylaɛ: «Bhla -we nya a -ka -zɔɔ plaa yi ni, nyumɛ yabhlo a -yɔ ɔ yia gbelia, ɔ ka 'nyunyida 'wlu. -Budu -we zɔ ɔ yia plaa, a pla ɔ 'bi. 11 A gba -buduu -kanyɔ -ylaɛ: ‹Amɪaa -slolunyɔ nɛɛ, -buduu 'yu -we zɔ ɔ -yɔ ɔ 'bunɔnya 'kaa 'Wɔzitiylu 'feti -gv -lililu li, da we mɪa?» 12 -Budu 'yu 'kadɔ mɪa we 'wlu, -we kaa -gɔladɪ -li -zɔnɔ zɔ, 'in ɔ slolua we ain da. -Bha a yia wee -amɪaa lililu pia.»

13 'In wa yia mni, 'in sa -Zezu gbaa wa -yla, 'in wa yi 'saa we yli. 'In wa yia 'feti -gv lililu pi.

Nyɪmaa -Kanyɔɔ -mɔwlv -lililu

(Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Kol 11.23-25)

14 Da lilibhla nynia, 'in -Zezu -yɔ ɔ tietienya yia lililu gwe ladi. 15 ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «In 'yibha in -yɔ ain 'ka 'Wɔzitiylu 'feti -gv -lililu li dli weee nya, 'bhie, na siasia yli 'ka nyini! 16 Nu, in nɛɛ ain -ylaɛ: we 'bhv -zɛɛn 'wv, in 'nia lililu nu -putu lia yi. Zli a -ka wee lililuu 'ji 'wɔlanɔ kpɛɛn kpɛɛn, -mɔ -Lagɔɔ 'wlulapilɪgbe 'wv, we zli na lia we.»

17 -Zezu 'bhua nu -kɔpɔ 'wv, 'in ɔ yia -Lagɔ fuo 'pa. 'In ɔ nɛɛ: «A 'bhu 'kɔpɔ nu 'wv, a dlili we nɔkpla -lu a 'dɛkpɔa nyidi. 18 Nu, in nɛɛ ain -ylaɛ: we 'bhv -zɛɛn 'wv, in 'na 'ka 'maslɛɛn nu 'ma, 'in -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapilɪe 'kaa yi.»

19 -Muu 'bigu, o 'bhua 'floo 'wu, 'in o yia -Lago fuo 'pa. O didha we la, 'in o yia we wa 'woladlili. 'In o nee: «-We mia da na ku -wa, 'mu in wlaa amiaa 'gbu. A li wee 'floo -mini, 'in a 'ka 'mi ligbeda -tu bhla weee nya.» 20 Wa bhia lilie, 'in -Zezu yi 'yaa 'sa wa nu -kɔpu yoo 'nye. 'In o nee: «Wee 'kɔpu -mini -wa -Lago -yo nyuma 'sɔɔ *'wɔsuslolue -lolu, -we ka 'gbu na 'pɔn yia jite amiaa 'gbu.

21 «'In a yla: -o 'kaa 'mi pɛlv 'pa nyuma kwɛɛ, o mi da. Na sɔ -yo o sɔ mi lililu lv kna -bhlogbɔɔ 'wu. 22 Gbuɔɔnu -wa, sa -Lago 'yibhaa we, 'sa Nyumɛɛ 'Yu yia mi. Nu, nyumɛ -o 'kaa o wla, 'in wa 'ka o 'bha, gbunyuu mi -mɔɔ -nu nya.» 23 'In wa yia layibhaie bhli: «-Ain glaa nyɔɔ 'ka -muɔ lɛnu?»

-Ain glaa nyɔɔ -wa 'kadva?

24 -Zezuu 'binɔnya nyidi kpɛlie 'kadu yia -bha -bho. Wa 'yibha, -o -wa wa glaa 'kadu, wa 'ka o yibheli. 25 -Zezu nee wa -ylae: «Dudugu -nyumaa 'wlulapilinya pili wa 'wlu la, 'tite weee nya. 'In -wa kaa wa, -maa 'yibha wa la -maa gbɔɔɔnuɔ lɛnuɔnya.» 26 'In amia 'na nuɔv 'sa -maa 'bhisa -ni. Nu, -o -wa 'kadu ain glaa, o -mi 'yislɔkpilɛ 'bhisa. 'In -o -wa amiaa -kanyɔ, o -mi amiaa zɔlubhononyɔ 'bhisa. 27 Nu, nyumɛ -o -dia lililu gwe la, mɔ 'yia yaayɛ, -o mia lililu dlilida -mɔɔ 'yia yi? -O -dia lililu gwe la mɔ 'yia. We 'ni muɔ? We nani 'yli! -Muu bhla, -ami mi ain nyidi nyumɛɛ zɔlubhononyɔ 'bhisa!

28 Da wa mia 'mi stalida, amia mia da, amia -tua 'mi kwesi 'yli weee nya. 29 Sa na Dide 'nyea 'mi nyumaa 'wlulapilie se, 'sa -bhlokpade -ami na nyea 'ya we amia. 30 -Mɔ na 'wlulapiligbe 'wu, lia a -yo 'mi 'sɔ yia, 'in a -yo 'mi 'sɔ 'ka 'ma. 'In 'ɛnumɔkpe

-gu a yia ladia, 'in a 'ka *Izlaelu *zva kugbua le 'sɔɔ -yɔgbu 'wɔbhu.

-Zezu nɛɛ Pielɪ yia ɔ gbɔ kpɛlia

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Zn 13.36-38)

³¹ «'Simɔɔ, 'Simɔɔ, -in pɔ yukwli! *-Saatan 'yɔbha ɔ 'ka aɪn 'wɔbhlɪ, sa wa bhliɑ 'mnɔ 'wɔ, 'in sa wa sɪsaliɑ we 'ya -yɔ we flɪ 'wɔ, 'sa. ³² In ka -Lagɔ bhuhhoe -na 'gbu, dlɪzɔzɔve yi -mɪ 'wɔbɔɔ 'gbu. 'In 'ylɪ -we nya -in -ka lɔbhiti na -gbɛ, -in 'tɛmanɪ -na bheliɑɑ dlɪ la.»

³³ Pielɪ nɛɛ ɔ -ylɑɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, in ka dlɪ -sa, -in 'ka -kasɔ 'wɔ mnɪɔɔ, in -yɔ -mɪ 'sɔ. -In -ka tlɪɔɔ, in -yɔ -mɪ 'sɔ.»

³⁴ 'In -Zezu yia we 'bɪgɔpali: «In nɛɛ -mɪ -ylɑɛ: -zɛɛn -ylɪ -mɪnɪ nya, -kɔkɔ 'na 'ka gbɔ, 'in -na kpɛlia na gbɔ -zakpa ta. 'In -na gbaa, -in 'nɪ 'mɪ -yi.»

A mnazi la, a 'ka tv gv

³⁵ -Zezu nɛɛ wa -ylɑɛ: «Da in tiea aɪn, 'in a 'nɪɑ 'gwɛzi -bhɔɔ, -bada -yɔ -sakwla 'wɔbhu, -lu ka aɪn 'wɔbɔɔ?»

'In -maa yia we 'bɪgɔpali: «-Innya, -lu yabhlogbɔɔ 'nɪ -aɪn 'wɔbɔ.»

³⁶ 'In ɔ nɛɛ wa -ylɑɛ: «Nɪ, -slɛɛn -ɔ -ka 'gwɛzi -ka, ɔ 'bhɪ we 'wɔ. -ɔ -ka -bada -ka, ɔ 'bhɪ we 'wɔ. 'In -ɔ 'nɪ tɔgɔgbɛ -ka, -mɔɔ 'pa -mɔɔ -bana 'kadɔ pɛɔ, 'in ɔ 'ka we 'yabhlo zɔ. ³⁷ In nɛɛ aɪn -ylɑɛ: wɛɪ -we wa ɔɪliɑ -Lagɔɛbhɛ 'wɔ, -we gbaa:

«Wa ka ɔ gbɔnyuuu kwɛ -ɔɪn glaa zɛɪ,»

na 'gbu wa yia we ɔɪli. Nɪ, -we wa ɔɪliɑ na 'gbu, we mɪ nɪ, we nɔ lɛ, -bha -tɔ 'wɔ -sɛ.»

³⁸ ɔ 'bɪnɔnya nɛɛ ɔ -ylɑɛ: «Nyɪmaa -Kanyɔ, tɔgɔgbɛ sɔ nɪ.»

'In ɔ nɛɛ wa -ylɑɛ: «We -tɔ sa!»

*-Zezu bhuhhoea -Lagɔ Olivɔsunyaa -gɔgɔ 'wlu
(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)*

³⁹ -Zezu 'tlaa, 'in ɔ yia *Olivɔsunyaa -gɔgɔ 'wlu mni, ɔ -yɔ ɔ 'bunɔnya 'sɔ. Sa ɔ nɔa -benyi 'sa. ⁴⁰ Da ɔ nɔnya wee da, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A bhuhhoe -Lagɔ, a yi laylagbu lu bhlili.»

⁴¹ 'Bhie, sa nyime -ka gbɔku viteli da we bhlia, 'in ɔ yi 'saa wa gwevla. ɔ 'sibhlia 'kukolu, 'in ɔ yia -Lagɔ bhuhhoe. ⁴² ɔ nɛɛ: «Dide, -in -ka we 'yibha, -in vlali 'mi siasie 'kadu -mɔni gwe. We 'na -zeli nanɔɔ dɔmagbu -ni, we -ze -na dɔmagbu.» [⁴³ Tɔɔn, -Lagɔɔ 'anzi yabhlo 'bhɔa yali, 'in we yia ɔ 'kɔtlali, we 'ka ɔ dli latɛmanu 'gbu. ⁴⁴ -Zezuu dli sumania tenyi tenyii, 'in ɔ yi 'yaa -Lagɔ bhuhhoe 'titeɛ. 'In ɔ -yɔɔ sloo 'wɔa 'pɔn, we yia bhlida -tɔ dɔdɔ.]

⁴⁵ Da ɔ bhia -Lagɔ bhuhhoe, ɔ -sɔa 'wɔ, 'in ɔ yia ɔ 'bunɔnyaa -gbɛ lɔyi. 'In ɔ yia wa 'yɔaa -ɲwɔda yli, -we ka gbɔ -wa, wa dli -su. ⁴⁶ ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ ka 'gbu a ɲwɔ 'yɔaa? A -sɔ 'wɔ, 'in a bhuhhoe -Lagɔ, a yi laylagbu lu bhlili.»

-Zezu wa kpa

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Zn 18.3-11)

⁴⁷ -Zezu mɔ ɔ 'bunɔnya -yla gbɔ gbada, 'in nyimaa -zlo yia ɔ 'tlali. ɔ 'bunɔnya kugbua lɛ 'sɔɔ 'yabhlo wa laa Zudasɔ, mɔ -galia wa 'yu. 'In ɔ yia -Zezu kwesi bɛ, ɔ 'ka ɔ gbleli. ⁴⁸ 'In -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Zudasɔ, -in 'ka *Nyimeɛ 'Yu pelɔ 'paa 'gbɔ -na gblelia ɔ yi?»

⁴⁹ Gbɔ -we 'kaa -Zezu yli, da ɔ 'bunɔnya 'yia we -yɔ, 'in wa yia ɔ layibhaɛ: «Nyimaa -Kanyɔ, -a 'pa waa nyima ni tɔgɔgbɛɛ?» ⁵⁰ Tɔɔn, 'in wa lu -nyime yabhlo yia -Lagɔbunɔnyaa -kanyɔ 'kadɔɔ zɔlubhononyɔɔ lilikwe -yukwli ɔ 'wlu -di.

⁵¹ 'In -Zezu nɛɛ: «A 'tide we 'yi, we -tu 'sa!» ɔ zia ɔɔ nyɛmɛ yukwli kwɛ, 'in ɔ yia ɔ jipe.

⁵² 'Bhie, -Lagɔbɔbɔnyaa -cian, -Lagɔbudu 'kadɔɔ ɲwɛkɔnyaa -cian, -yɔ -Lagɔbudu zɔɔ nyɛma kpasɪ, -wa yia -Zezu kpaɔ, -Zezu nɛɛ wa -ylɛ: «'Wienyɔ in -mia, 'in a yia 'mɪ kpaɔ yi tɔgɔgble -yɔ su kibhe nya kwɛɛ -nya yi? ⁵³ In -yɔ aɪn 'sɔ mɪ 'kɔmɔɔ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, a 'nɪ 'mɪ kpa. Nɪ, wee bhla -mɪnɪ mɪ amɪaa -nɔ nya, 'in we mia -Saataan 'tɪtɛ mia nɪkpise 'wɔɔ -nɔ nya.»

Pielɪ nɛɛ ɔ 'nɪ -Zezu -yi

(Mt 26.57-58,69-75; Mk 14.53-54,66-72; Zn 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Wa kpaɔ -Zezu, wa -yɔ ɔ mɪnɪ, 'in wa yia ɔ *-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔɔ -budu zɔ 'pa, -zugba Pielɪ mɪ -Zezu 'bɪ, ɔ 'nɪ ɔ -yɔ cɪpa. ⁵⁵ Wa -dia -kosu 'yi wee -buduɲwɛɛ, nyɛma -wa mia 'wɔlɔda, 'in Pielɪ yia wa nyɪdɪ ladɪ. ⁵⁶ Zɔlɔbhɔnɔɲwɔɲ 'yia ɔ -kosu ɲwɛ -yɔ ladɪda, ɔ ylaa ɔ tenyii, 'in ɔ nɛɛ: «ɔɔ nyɛmɛ -mɔnɪ mɪ 'ya -Zezuu 'bɪnɔnyɔ nya zɪmɛ.»

⁵⁷ 'In Pielɪ yia we 'bɪgɔpali ɔɔ 'ɲwɔɲ -ylɛ: «We 'nɪ gbɔzɔnɔ, in 'nɪ ɔ -yi.»

⁵⁸ -Bha bɛa -sɛ, nyɛmɛ yabhlo mia -bha, ɔ ylaa Pielɪ tenyii, ɔ nɛɛ: «-Mɪ mia dɛ, -in mɪ 'ya ɔ 'bɪnɔnyaa glaa -nyɛmɛ yabhlo nya.»

'In Pielɪ yia we 'bɪgɔpali ɔɔ nyɛmɛ -ylɛ: «-Innya, -amɪ 'nɪ ɔ 'bɪnɔnyɔ.»

⁵⁹ -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'lɛɪ -bhlo 'pɪa sa, 'in nyɛmɛ yabhlo yi 'yaa we ɲwɛ -yɔkpalɛ: «Cɪn, gbɔzɔnɔ -wa, ɔɔ nyɛmɛ mia dɛ, ɔ -yɔ ɔ 'sɔ mɪ zɪmɛ, nɪ, Galilee -nyɛmɛ -wa.»

⁶⁰ 'In Pielɪ yia we 'bɪgɔpali ɔɔ nyɛmɛ -ylɛ: «'Tale, lɛɛ -in 'yɪbha -in 'ka gba -bha? 'In 'nɔ -na wɛɪ

'wɔla.» Pieli mi -slɔ gbada, tɔɔn, 'in -kɔkɔ yia gbo. ⁶¹ Nyɔmaa -Kanyɔ 'bhitia, 'in ɔ yia Pieli yla tenyii. Tɔɔn, weli -we Nyɔmaa -Kanyɔ gbaa, 'in Pieli dli yia we -gv -bho, ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Pieli, nyɔma -yla -na yia gbaa nu, -in 'nɪ 'mɪ -yi, -zakpa ta, 'bhie, -kɔkɔ 'kaa -zɛɛn gbo.»

⁶² Pieli 'tlaa, 'in ɔ yia nyazɔwie wida -tv kpokpo.

*-Zezu wa vɛli, 'in wa yia ɔ bhiti
(Mt 26.67-68; Mk 14.65)*

⁶³ Nyɔma -wa mia -Zezu ɲwɛkɔda, -zugba wa pali ɔ gla, 'in wa bhiti ɔ. ⁶⁴ Wa -gbliɔ ɔ 'naa 'yli -gv, 'in wa yia ɔ layɪbha: «Nyɔɔ 'pa -mɪ -lua? -In gba ɔ 'ɲɪ!» ⁶⁵ 'In wa yi 'yaa ɔ vɛli, weli 'yli -bhlo -bhlo nya.

*-Zezu wa kwaa gbɔwliwɔɔɔnya 'yu
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Zn 18.19-24)*

⁶⁶ Da zli zlia, Zuifɔɔ nyɔma kpasi, -Lagɔbɔbɔnyaa -ɔian -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia 'wlu gbeli. 'In wa yia -Zezu gbɔwliwɔɔɔnya 'yu kwa. ⁶⁷ 'In wa yia ɔ layɪbha: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -in -mia yi? -In gba we -an -yla.»

-Zezu yia we 'bɪgɔpali wa -ylaɛ: «In -ka we gba aɪn -yla, a 'nɪa we gbɔzɔnɔ laa yi. ⁶⁸ In -ka aɪn layɪbha, a 'na 'ka we 'bɪgɔpali 'mɪ -yla. ⁶⁹ Nu, dɛslɛɛn 'dɛbhie -gbolu, Nyɔmɛɛ 'Yu dia 'tite -ka -Lagɔɔ lilisɔlu la.»

⁷⁰ Tɔɔn, 'in wa 'dɛ weee yia 'wɔkpi: «-Zugba, -Lagɔɔ 'Yu -in -mia yi?»

'In ɔ yia we 'bɪgɔpali wa -ylaɛ: «'Mɔ a gbaa dɛ: 'mɔ in -mia.»

⁷¹ 'In wa nɛɛ: «-A 'nɪ we dayɔnyaa gbɔ -ka! -A ka -amɪaa 'dɛ nya ɔ ɲwɛɛ weli 'nɔ feifei.»

23

-Zezu wa kwaa Pilatı 'yu

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Zn 18.28-38)

¹ Nyıma weee -sɔa 'wɔ, 'in wa yia -Zezu Pilatı 'yu kwa. ² 'In wa yia ɔ gbu 'wluladilıe bhli -mɔ. Wa nɛɛ: «-A 'kaa nyımɛ -mɔnı 'yi, -zugba ɔ mı -amıaa nyıma mnɔnɔda. Ɔ nɛɛ -ain -yla, -a 'na 'pɛnı Sezaa *nisɔn -gwɛzi -nı. 'In ɔ nɛɛ, ɔ dɛ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ, mɔ -wa nyımaa 'wlulapılınıyɔ.»

³ Pilatı yia ɔ layıbhaɛ: «'Lee, Zuifɔɔ 'wlulapılınıyɔ -in -mıa yi?»

-Zezu yia we 'bıgɔpali ɔ -ylaɛ: «'Mɔ -ın gbaa dɛ.»

⁴ 'In Pilatı nɛɛ -Lagɔbɔbɔnyaa -cıan -yɔ nyımaa -zlo -ylaɛ: «Gbu -we ka 'gbu in 'kaa nyımɛ -mɔ nı -kaslo 'wɔpa, 'in 'yi we -yɔ.»

⁵ 'In wa nɛɛ 'ya wɛlı 'tite nyaɛ: «Ɔ gbuslolu wɛlı -gɔ nyımaa -zlo sɔlva nyımaa 'wlulapılınıya -yɔ 'wɔ. Galilee dɔdɔ -gɔ ɔ dilıa we gwe, 'in ɔ -yɔ we yia Zudee -dɔdɔ -gɔ 'plılı, 'bhie, ɔ -yɔ we 'sɔ yia -zɛɛn da -seli nyini -Zeluzalɛmɔ -dɔdɔ -gɔ.»

-Zezu wa kwaa Ewloɔv 'yu

⁶ Pilatı 'nva wa ɲwɛɛ Galileee 'ɲnı, 'in ɔ yia layıbha: «Ɔɔ nyımɛ -mɔ nı, Galilee -nyımɛ -wa yi?»

⁷ Ɔ 'nva nı, dɔdɔ -we Ewloɔv pılıa 'wlu la, -mɔ -Zezu 'bhva, 'in ɔ nɛɛ, wa kwa ɔ Ewloɔv. -Mɔv bhla, -zugba Ewloɔv mı -slɔ -Zeluzalɛmɔ -dɔdɔ -gɔ.

⁸ Ewloɔv 'yia -Zezu, 'in ɔ yia 'mɔna li. Nı, wa ka -Zezuu gbu -gbada -gwɛɛ, -zugba ɔ nɔ we. Ɔ 'yibha ɔ 'ka ɔ 'yi, -mɔv 'bı ka 'wɔgwɛɛ. 'In ɔ 'yibha ɔ 'ka ɔ gwɛdigbu yabhloo lɛnɔda 'yi. ⁹ Ɔ yia ɔ gbu duun

layibha, 'in -Zezu 'nɪ we 'yabhlogbɔɔ 'bɪgɔpali. ¹⁰ -Mɔv bhla, -Lagɔbɔbɔnyaa -cian -yɔ -Lagɔɔ titee gwe-sanya mɪ -bha, -zugba wa dili -Zezu gbɔ 'wlu la -gla nya. ¹¹ Ewlodɔ -yɔ 'sɔja palia -Zezu gla, 'in wa yia ɔ gbɔ -kpɔa -nyimɛ 'wɔvɔ. 'In ɔ nɛɛ, wa -pla ɔ 'ylinanɔ -bana 'wɔ, wa kwa ɔ Pilatɪ -gbɛ lɔ. ¹² -Benyi, Ewlodɔ -yɔ Pilatɪ 'sɔ mɪ tɔnyɪma nya. Wee 'yɪ -bhlokpade nya, wa -zɛa 'tale -yɔ 'tale.

Zuifɔ yibha -Zezuu tɪtɪe

(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Zn 18.39-19.16)

¹³ -Lagɔbɔbɔnyaa -cian klaa, nyɪmaa 'yugalɪnya kpasɪ -yɔ 'gbee nɔkpla -nyɪma weee, Pilatɪ gbɛlia 'wlu. ¹⁴ 'In ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A -laa 'mɪ nyimɛ -mɔ nɪ, 'in a nɛɛ, ɔ mɪ nyɪma mnɔnɔda. Mɔ mia! 'Mɔ in yibhaa dɛ la ain 'yu. 'In gbɔnyii a dilɪa ɔ 'wlu la, in 'nɪ ɔ 'yɪ we 'yabhlogbɔɔ lɛnɔnyɔ nya. ¹⁵ 'In Ewlodɔ -mɔɔ 'nɪ 'ya ɔ 'yɪ we lɛnɔnyɔ nya. We 'gbɔ, ɔ yia ɔ lɪla -amɪaa -gbɛ. -Mɔv 'bɪgɔ, nyimɛ -mɔ nɪ, gbɔnyuu -we ɔ nɔa lɛ, -we ka 'gbɔ ɔ 'kaa tɪ, -mɔv 'nɪ -mɪ. ¹⁶ We 'gbɔ, gbɔaa na yia wa sɛlɪ ɔ -pnɪ nya bhabha, 'bhie, in 'ka ɔ 'yitide.» [¹⁷ Sa *'Wɔzɪtɪyɪlɪ 'fɛtɪ nɪnia -bhlo, 'sa Zuifɔv tite gbɔaa Pilatɪ 'tide wa -yla -kasɔnyimɛ yabhlo 'yɪ.]

¹⁸ 'In Pilatɪ 'yibha ɔ 'ka -Zezu 'yitidee 'gbɔ, wa 'dɛ weee yia 'wɔkpi: «-In 'bha ɔɔ nyimɛ -mɔ nɪ, 'in 'tide -ain -yla -Balabasɪ 'yɪ!» ¹⁹ Zɪimɛ -Balabasɪ -sɔlɔ dɔdɔv 'wlulapɪlɪnya -yɔ 'wɔ -Zeluzalɛmɔgbɛ nɔkplɛ, 'in ɔ yia nyimɛ 'bha. We 'gbɔ, wa yia ɔ -kasɔ 'wɔpa.

²⁰ Pilatɪ 'yibha ɔ 'ka -Zezu 'yitidee 'gbɔ, ɔ yɪ 'yaa wɛlɪ 'wɔbhɪ 'sɔ, 'in ɔ yia waa nyɪmaa -zlo -yla gbɔ gba. ²¹ 'In wa yia 'wɔkpi 'tɪtɛ ɔ -yla: «Kɔlɔ ɔ *su -gɔ la! Kɔlɔ ɔ su -gɔ la!»

22 Pilatı 'bhua weli -zakpa tanu 'wɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Gbonyuu -mɔmɔ ɔ nu lɛa? Gbonyuu -we ɔ nuɔ lɛ, -we ka 'gbɔ ɔ 'kaa tli, i'in 'yi we -yɔ. We 'gbɔ, gbaa na yia wa sɛli ɔ -pni nya bhabha, 'bhie, in 'ka ɔ 'yitide.»

23 'In wa yia 'wɔkpi, -zugba wa kpalı wee gbɔ -bhloo 'dɛ ɲwɛ, wa kɔlɔ -Zezu su -gɔ la. 'In wa ɲwɛ -yɔtɛlɔ yia Pilatı 'wɔzi. 24 We 'gbɔ, -we wa 'yibhaa, 'in Pilatı yia we lɛnɔgbɔ -yɔɲwnu. 25 Nyıme -ɔ -sɔlɔ nyımaa 'wlulapılınɔ -yɔ 'wɔ, 'in ɔ yia nyıme 'bha, 'mɔ wa 'yibhaa wa tide 'yi. 'In Pilatı yia -mɔɔ 'yitide. 'In ɔ yia wa -Zezu yoo 'nyɛ, 'in -we wa -ka 'yibha, wa 'ka we ɔ nɔnɔ.

-Zezu wa kolɔa su -gɔ la

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Zn 19.17-27)

26 Da wa -yɔ -Zezu mıa mnıda, 'in Silɛnyu 'Simɔɔ, wa -yɔ -mɔɔ yia gbɛli, -zugba ɔ bhɔ kpaɔ. 'Slɔja yia ɔ kpa, 'in wa yia ɔ -Zezuu su -blıgba 'wɔlapalı, ɔ 'ka we ɔ 'bı kwa. 27 Nyımaa -zlo mı ɔ 'bı. 'In ɲwnı mıa wa glaa, -zugba -maa bhıtı kıkli, 'in wa bhalı ɔ 'gbɔ.

28 -Zezu 'bhitia la wa gbɛgbɛin, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-Zeluzalɛmɔ -ɲwnı, a 'na wili na 'gbɔ -nı, a wi amıaa 'dɛ -yɔ amıaa 'yuua 'gbɔ! 29 Nu, we bhla yia nynia, 'in wa 'ka gbɛɛ: <'Nwnı -wa 'nıa mnɛni wa 'ka 'yu gwalı, -wa 'nıa -slɔ gwalı, 'in -wa 'nıa -slɔ 'yu 'nyɛni, 'wɔtɔtɔɛ -dlɔɔ mı -maa -nɔ nya!> 30 Nu, nyıma yia gbaa -gɔgɔnya -yla:

<A bhlılı -aın -gɔ!> 'In wa 'ka gba 'kpidanya -yla:

<A zize -aın!>

31 Nu, we -ka 'sa wa nɔ sa su yalɔ, 'in lɛɛ -lu 'ka suu yɛyɛnɔ ylia?»

32 Wee bhla -bhlokpade nya, nyuma so mia gbonyuu -lenonya nya, 'in 'slbja -yo -maa yi 'yaa yi, wa 'ka wa -yo -Zezu 'bha dabudu. 33 Da wa nynia da ka 'nri wa laa «'Wluu 'kua», -bha 'slbja kulba -Zezu su -gu la. 'In wa yi 'yaa -bha gbonyuu -lenonya 'so su -gu lakulu. 'Yabhlo mi o lilisolu, 'in -gudu mia o kopesolu. 34 Toun, -Zezu nee, «Dide, -in ti wa -yogbu 'wu, -we wa mia lenuda, wa 'ni we -yi.»

'In wa yia -nigbi 'pa, -zugba wa dlili o -bana, wa 'dekpua nyidi.

35 Nyumaa -zlo mia -bha, -zugba wa yla -we mia 'plida. Zuifuu 'yugalnya yia o gla pali, -zugba wa gbae: «O ka nyuma toba pue, o pue -sleen o 'de, -zugba *Klisti -o -wa -Lagoo -Bhasanyo, o -ka o nya -mi!»

36 'Slbja yi 'yaa -Zezu gla pali. Wa bea o kwesi, 'in wa yia o kalu nu 'nye. 37 'In wa nee: «We -ka Zuifuu 'wlulapilinyo -in -mi, -in -sa -na 'de gbu 'wu.»

38 O 'wlu -bita, wa yia -bha celi:

-O MIA DA

ZUIFUU 'WLULAPILINYO -WA

39 'In waa gbonyuu -lenonyaa 'yabhlo mia su -gu lakuluda, -moo yia -Zezu veli. O nee: «-In 'ni -Lagoo -Bhasanyoo? -In pue -na 'de, 'in -in 'ka -amia pue!»

40 'In, oo gbonyuu -lenonyo -gudu yia o -libheyi -yla gbu lapali. O nee o -yla: «-I'in so -Lagoo? Nyume -o -a -yo o 'so mia da titli -kaslu -bhlo 'wu, omoo 'ni gbonyuu yabhlogboo leno. 41 We klu -wa -amia 'ka -kaslu -minu pla, gbonyii -a nua le, we 'penie -wa. 'In omoo 'ni gbonyuu yabhlogboo leno.» 42 'Bhie, o yia we -gudie: «-Zezu, zli -in -ka -na nyuma 'wlulapili yi, -in ligbe 'mi.»

43 -Zezu yia we 'bıgɔpali ɔ -yɫae: «In nɛɛ -mı -yɫa gbuzɔnu saɛ: -zɛɛn -yɫi -mını nya, -in -yɔ 'mı 'sɔ mı -Lagɔɔ dɔdɔ -gɔ.»

-Zezuu tɫitɫe

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Zn 19.28-30)

44 'Yɫɔ 'ka -glɔnyıdı nyınia yi, we nyumoa 'wɔ, 'in nıkpise yia kpa dɔdɔ weee -gɔ. We li 'lɛɫi ta. 45 'In 'naa bıziɫa -Lagɔɔbudu 'kadɔ zɔ, we yia 'wɔyɫa 'sɔ we nyıdı. 46 -Zezu 'kpiɫa 'wɔ wɛɫi 'tıtɛ nya, 'in ɔ nɛɛ: «Dide, -mı kwɛɛ na zɔɫa na zuzu.» ɔ bhıa 'saa gbıgbıe, tɔɫn, 'in ɔ yia tɫi.

47 -We weee 'plıa, *Wɫɔmɔ -slɔja glɔ gbuu 'yu-galınıyɔ 'yia we -yɔ, 'in ɔ yia -Lagɔɔ 'ɲı -mını, 'in ɔ nɛɛ: «Gbuzɔnu -wa, ɔ nyımɛ -mɔnı, nyımɛ tıklı -wa 'pıɛın!»

48 Nyıma -duun -wa yia gbɔ -mını yɫaa, -we weee 'plıa, 'in wa yia we -yɔyı. 'In ɲwɔtlɔ yia wa -gɔ slı, 'in wa -yɔ kıkı bhıtıe yia nyazı nya wa -zɔɔ lɔbhıtı. 49 -Zezuu 'talea weee -yɔ 'ɲwnı -wa -yɔ ɔ 'bhıa Galılee, 'in wa yia ɔ yoo kwaa, wa 'yɫıgbɛ 'pıpı, -zugba wa yıa -we weee mıa 'plıda.

**-Zɛzɛfv 'bhıua -Zezu*

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Zn 19.38-42)

50-51 Zuıfvɔ 'gbe yabhlo wa laa Alimatee, we nyımɛ yabhlo wa laa *-Zɛzɛfv, -mɔɔ mı 'ya -bha. Nyımɛ -zɔnu -yɔ nyımɛ tıklı -wa. ɔ mı -Lagɔɔ nyımaa 'wlulapıɫe wɔda, 'in ɔ mıa Zuıfvɔ gbɔwlıwɔdınyaa glaa -nyımɛ yabhlo nya. -We gbɔwlıwɔdınyaa tɔɫɫa pɔpıɫa, 'in wa nıa ɫɛ, ɔ -yɔ wa 'sɔ 'nı we -gɔ wɛɫi -bhlo -ka. 52 ɔ -Zɛzɛfv mınıa Pılatı -gbɛ, 'in ɔ yia -mɔɔ -Zezuu 'kwıe -zlalı. 53 -Mɔɔ 'bıgɔ, 'in ɔ yia wee 'kwıe su -gɔ -sa, 'in ɔ yia we 'naa -yɔ

zv. 'Bhoka -we wa 'bhlua tukpa 'wv, 'in wa 'nia -slv
'kwie nukple fa, we nukple v faa wee 'kwie. ⁵⁴ 'Yli
-we nya wa mnazia wa 'de la, wee 'yli nya -Zezefv
faa wee 'kwie 'bhoka 'wv. 'In we nya *Nyapeyli dia
gwe.

⁵⁵ 'Nwni -wa -yv -Zezu 'bhva Galilee -dvdv -gv, -
maa -yv -Zezefv yia 'bhoka -gv mni. Wa yia wee
'bhoka 'wv -talv, 'in sa wa palia -Zezuu 'kwie la, 'in
wa yia we -yoyi. ⁵⁶ -Mvv 'bvgv, 'in wa yia wa -zv
lubhiti. 'In nne -ka kpi -yv -lasiklv -we ka nne menia,
wa yia we pi, -we wa 'kaa 'kwiee ku -yv 'pa. Wa tite
nee, Zuifv Nyapeyli nya, wa 'na nvnv lubho -ni. We
'gbv, wa yia nyapeda -tv.

24

-Zezu -sava 'wv tltlnya glaa
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Zn 20.1-10)

¹ Dimasu zlvkpe -papa, 'in 'nwni yia kpi -we ka
nne menia wa pia, we nya gbawla -gv mni. ² Bhla
waa 'nwni 'ka -bha nyini, -zugba tukpa -boklo 'kadv
'ni gbawla nwee -mi, wa ka we glipe. ³ Wa -talv
gbawla nukple, wa 'ni Nyimaa -Kanyv -Zezuu 'kwie
'yi. ⁴ -We waa 'nwni 'kaa 'wlvkvn lapvvali, wa 'ni
we -yi. Tvvn, nyima sv kaa lilibana 'pupa 'ylyli 'wv,
-maa yia wa 'klvtlali. ⁵ Nyanv sloa 'nwni 'wv, 'in wa
yia 'wlv lagbli. Waa nyima 'sv nne wa -ylae: «Lee -lu
ka 'gbv a talv 'yliyoganyv da tltlnya glaa? ⁶ v 'ni
-seli -mi. v ka 'wvsv tltlnya glaa. Da v mia zlvme
Galilee, -we v gbaa avn -yla, a ligbe we: ⁷ «We mi
ni, wa 'nye *Nyimee 'Yu gbvnyuu -lenvnya yoo. Wa
'ka v su -gv lakvb, 'in 'yli 'sv we taa zlv, v 'ka tltlnya
glaa 'wvsv.» »

8 'In waa 'ηwni yia -Zezuu weliɲya ligbe. 9 Wa 'bhva gbawla -gu, 'in wa yia we gbaa mni -Zezuu 'binɔnya kugbua ɛ -bhlo -yla, we -yɔ nyima -tɔlva -yɔ wa 'sɔ mia. 10 'Ŋwni -wa -laa wee 'di -mɔni -Zezuu tietienya, wa ηni ni: Magɪdala -ηwnɔ Malii, Zani, *'Zakee 'nyaa Malii -yɔ 'ηwni -tɔlva -yɔ wa 'sɔ mia. 11 'In waa -Zezuu tietienya nɛɛ wa 'dɛɛ dli zɔɛ, -we waa 'ηwni mia gbada, gbɔ -kpɔa -waa 'gbɔ, wa 'ni wa dli 'wɔdi. 12 -Bha Pielɪ -sɔa 'wɔ, 'in ɔ -yɔ -gwagwie yia gbawla -gu mni. ɔ kwlia 'wɔ, ɔ -talia 'bhɔka 'wɔ, 'naapɲya wa bibelia 'kwie -yɔ la, we 'dɛkpɔa ɔ 'yia -yɔ. 'In ηwɛgaga yia ɔ subha, -we weee 'pliaa 'gbɔ. 'In ɔ yia ɔ -budunwɛɛ lɔmni.

*-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'binɔnya 'sɔ 'klɔ
(Mk 16.12-13)*

13-14 'Gbe -we wa laa Emausi, we -yɔ -Zeluzalɛmɔ 'sɔ, kilo kugbua ɛ -bhlo mia we nyidi. Wee 'yli -bhlokpade nya, -Zezuu 'binɔnya glaa -nyima 'sɔ mia -mɔ mɔida. -We weee 'plia, -zugba wa -yɔ we 'disasie mni 'yloogblɔ. 15 Bhla -we nya wa mia gbada, 'in wa mia kpɛlɪda, -Zezuu 'debhie -gbolu yia wa kwesi bɛ, 'in ɔ -yɔ wa yia bhɔ 'wɔ mni dabɔdɔ. 16 -Zezuu 'binɔnya 'yia ɔ -yɔ, 'in -lu yabhlo'o ηwnu, wa 'ka ɔ yibheli.

17 'In -Zezu yia wa layɪbha: «'Lee, ɛɛ gbɔ -gu a kpɛli nɔda 'yloogblɔ?»

Tɔɔn, wa dli yia sumani, 'in wa yia 'yiligbe. 18 Wa 'dɛ 'sɔ glaa 'yabhlo wa laa Kleopasi, -mɔɔ nɛɛ ɔ -ylae: «-Na 'dɛ -bhlo -wa -Zeluzalɛmɔ -nyime, ɔ 'nia gbɔ 'plia 'wɔbhlolu -ylɲya ni nyaa 'ji -yi yi?»

19 'In ɔ yia wa layɪbhaɛ: «Mɔɔ -gbɔ we -ma?»

'In wa yia we 'bigupali o -ylaε: «Gbu -we 'yilia Nazalεtiyu -Zezu, mu -wa! -Lagogbuu -falipanyo 'tite o -mia. O ka we -slolu o lenugbunya -yo o welinya 'wu, -Lago -yo nyima 'yu. ²⁰ -Amiaa *-Lagobubonyaa -cian -yo -amiaa 'yugalinya ka -Zezu wla, wa 'bha o, 'in wa yia o *su -gu lakulu. ²¹ -Amia di we dli 'wu nu, mo 'ka yaa Izlaelinyima gbu 'wusa. 'In -moo weee -gu, gbunya 'plia, we 'yli taa zhi mia -zεεn. ²² Gbuozonu -wa, -amia glaa ηwni tolva ka -ain ηwegaga -subhalι. Zlokpε -papa, 'in wa yia gbawla -gu mni. ²³ Wa 'ni o 'kwie 'yi. 'In wa yia luyi, -bha wa gbaa -ain -ylaε, -Lago 'anzinya ka wa 'klotlali, 'in we nεε wa -ylaε: «-Zezu -ga 'yliyol!» ²⁴ -Amia lu -nyima tolva ka gbawla -gu mni, 'in gbu -we 'ηwni gbaa, wa yi 'saa we yli. Wa 'ni -Zezuu 'dε 'yi.»

²⁵ 'In -Zezu nεε wa -ylaε: «Nyima -wa 'ni 'ylimna, 'in gbu -we -Lagogbuu -falipanya gbaa, -wa'a 'nu we 'wula -pa! ²⁶ We mi nu, -Lago -Bhasanyo sia sa, 'bhie, -Lago 'ka o 'ηnumnie o yoo 'nye.» ²⁷ -Moo 'bigu, -we wa cεlia o daa, -Lagoεbhε 'wu, o yia we gwe -sa wa -yla. O dia we gwe Moizu 'sebhe -gu, 'in o -yo we yia -Lagogbuu -falipanyaa 'sebhe weee 'wu pla.

²⁸ 'Gbe -we 'wu o 'binonya 'so mia mnida, da wa nynia we kwesi, 'in -Zezu yia nu nεε, da 'pipi o mi mnida. ²⁹ 'In wa yia o -klolu, 'in wa nεε o -ylaε: «-In -yo -ain 'so -tu! Jibhe ka zo, 'in sabo ka bebee bhia.» 'In o yia -budu zo pla, o -yo wa 'so 'ka -tu.

³⁰ O -yo wa -dia lililu gwe la, o 'bhua 'floo 'wu, 'in o yia -Lago fuo 'pa. -Moo 'bigu, o didlia we la, 'in o yia we wa 'woladlili. ³¹ Toun, wa 'yli -bloa, 'in wa yia o yibheli. -Bha -bhlokpade, o yia wa 'yiligwe mnonu. ³² 'In wa nεε, wa 'dekpu nyidiε: «Da -a mia

'yloogblu, o mia -ain -yla gbv gbada, -zugba o sa -ain -yla -Lagosebhe gwe, 'muna ka -ain dli zo ye, we 'ni muv?»

³³ Wa -soa 'wv -bha -bhlokpade, 'in wa yia -Zeluzalemv lvmni, -mo wa yia -Zezuu tietienya kugbua le -bhlo -yo wa -lima 'wlu gbelida. ³⁴ 'In -maa nee wa -ylaε: «Gbuzonu -wa, Nyimaa -Kanyo ka tlitinya glaa 'wvso. Nu, o ka 'Simoo 'klvtlati.» ³⁵ 'In -maa 'so yia -we 'plia 'yloogblu 'di -sa wa -yla. Sa wa yibhelia -Zezu, -zugba o mi 'floo ladidli, 'in wa yi 'yaa -muv gba wa -yla.

-Zezu -slolua o 'de o 'binanya 'klv

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Zn 20.19-23; Lngb 1.6-8)

³⁶ Da wa mia -slv gbada, 'in -Zezu yia o 'de -slolu wa nyidi. 'In o nee wa -ylaε: «'Wotvte -dlv -yo ain 'so -mi!»

³⁷ -Nyanigbo -kpalia wa, 'in wa yia nyanv nu. Wamia nee yaa 'sa nu, nyimezuzu -wa. ³⁸ -Zezu nee wa -ylaε: «Lee -lu sumani amiaa dlia? 'In lee ka 'gbv a lv sa dlia? ³⁹ A yia na -kwite -yo na bhvpatunya, -ami -wa, gbuzonu sa! A zi 'mi kwe, 'in a yia, nu, nyimezuzu 'ni yice -yo 'kva -ka. Sa a yia de 'mi -yo 'bhisa.»

⁴⁰ O gba 'saa, 'bhie, o yia o -kwite -yo o bhvpatunya wa 'kluslolu. ⁴¹ 'Muna ka wa ye, 'in nwegaga yia wa sobhaa 'gbv, -we -Zezu mia wa -yla gbada, wa 'ni mneni wa 'ka we dli 'wvdi. 'In o yia wa layibhaε: «-Lu -we a 'kaa li, we mi -seli ain kweε?» ⁴² 'In wa yia o llalla -zibhii kibhe 'nye. ⁴³ O 'bhua we 'wv, 'in o yia we li wa 'yibadi.

⁴⁴ -Muv 'bigv, o nee wa -ylaε: «Da in -yo ain 'so mia -benyi, in nee ain -ylaε: we mi nu, -we weee

wa cɛlia na daa, Moizu titee 'sebhɛ 'wɔ, -Lagɔgbɔɔ -falɔpanyaa 'sebhɛ -yɔ Lɔɔsebhɛ 'wɔ, we nɔ lɛ.» ⁴⁵ 'In ɔ yia wa 'wlukɔɔn ladolu, wa 'ka -Lagɔsebhɛ 'wɔlanɔ. ⁴⁶ 'In ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «-We mia cɛlɔda -Lagɔsebhɛ 'wɔ mɔ nɔ: we mɔ nɔ, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ sia, 'in ɔ 'ka tli. Wa -ka ɔ gbawla 'wɔfa, 'yli 'sɔ we taa zli, 'in ɔ 'ka 'wɔsɔ tɔtlunya glaa. ⁴⁷ ɔ 'ɛni nya, -Lagɔgbɔ -we 'kaa nyɔmaa dli 'bhiti, 'in -Lagɔ 'ka wa -yɔgbɔ 'wɔtɔ, a bhli we gbagbɛ -Zeluzalɛmɔ, 'in a -yɔ we 'ka dɔdɔ weee -gɔ mɔ. ⁴⁸ Nɔ, amia -wa we dayɔnya. ⁴⁹ 'In Zuzu -ɔ Dide gbaa ɔ 'ka aɔn 'nyɛ, -amɔ yia we aɔn yoo 'paa. We 'dɛɛ 'gbɔ, amia, a -tɔ wee gbe nɔ nɔkplɛ tɔkɔ, 'in -Lagɔɔ 'tite 'ka aɔn -gɔ lasibhli.»

-Zezu mɔia yali

(Mk 16.19-20; Lngb 1.9-11)

⁵⁰ -Mɔɔ 'bɔgɔ, -Zezu -yɔ ɔ 'bɔnɔnya yia Betani kwesi mɔ, ɔ yia sɔ 'wɔbhɔ, 'in ɔ yia wa 'nyulaɔwna. ⁵¹ Da ɔ mia wa 'nyulaɔwnada, ɔ yia wa gwevɔ, 'in -Lagɔ yia ɔ 'wɔbhɔ, ɔ yia yali mɔ. ⁵² Wa 'ylimania ɔ, 'bhie, wa yia -Zeluzalɛmɔ lɔbhiti 'mɔna 'kadɔ nya. ⁵³ 'Kɔmɔɔ, wa mɔ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, -zugba wa mɔnɔ -Lagɔɔ 'ɛni.

W^Ususlolue loluu 'εbhε
New Testament in Kouya

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kouya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Information sur le droit d'auteur

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. tous droits réservés.

Ce texte de traduction vous est rendu disponible sous termes du Creative Commons License: Attribution-Noncommercial- Pas de travaux dérivés. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) En outre, vous avez l'autorisation de mettre le texte sous différents formats de fichier, tant que vous ne changez pas le texte ou la ponctuation de la Bible.

Vous pouvez partager, copier, distribuer, transmettre et extraire des parties ou des citations de ce travail à condition que vous incluiez l'information sur le droit d'auteur ci-dessus:

- Vous devez donner Attribution au travail.
- Vous ne devez pas vendre ce travail pour en tirer profit.
- Vous ne devez effectuer aucun travail dérivé qui puisse changer les mots ou la ponctuation en l'état des Saintes Ecritures.

Les autorisations au-delà du canevas de cette licence peuvent être disponibles si vous nous contactez au travers de votre demande.

Le Nouveau Testament

en Kouya

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kouya

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

6b111f8e-be6f-55f2-a7a8-c43583754a65